BNP PARIBAS
BIURO MAKLERSKIE

PAKIET INFORMACJI DLA KLIENTA

Wstęp

Niniejszy Pakiet Informacji jest adresowany do Klientów lub potencjalnych Klientów BNP Paribas Bank Polska Spółka Akcyjna, zwanego dalej Bankiem, którzy inwestują lub zamierzają inwestować w instrumenty finansowe i korzystać z usług inwestycyjnych będących w ofercie Banku.

- Pakiet Informacji zawiera najważniejsze informacje o prawach Klientów i obowiązkach Banku w związku ze stosowaniem przez Bank wymogów tzw. Pakietu MiFID II zwanego dalej Pakietem MiFID (ang. Markets in Financial Instruments Directive), na który składają się w szczególności następujące akty prawne:
  - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE („**MiFID**" lub „**Dyrektywa MiFID**"),
  - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 600/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniające rozporządzenie (EU) nr 648/2012,
  - Dyrektywa Delegowana Komisji (UE) 2017/593 z dnia 7 kwietnia 2016 r. uzupełniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do zabezpieczenia instrumentów finansowych i środków pieniężnych należących do klientów, zobowiązań w zakresie zarządzania produktami oraz zasad mających zastosowanie do oferowania lub przyjmowania wynagrodzeń, prowizji bądź innych korzyści pieniężnych lub niepieniężnych,
  - Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy,

  wraz z przepisami krajowymi implementującymi dyrektywy.
- Dyrektywa MiFID II, zastępująca dyrektywę MiFID I*, ma na celu stworzenie jednolitych zasad funkcjonowania rynków finansowych w całej Unii Europejskiej, w tym zapewnienie Klientom skutecznej ochrony inwestycyjnej.
- Pakiet MiFID nakłada na Bank szereg dodatkowych obowiązków związanych ze świadczeniem usług inwestycyjnych, mających na celu zwiększenie przejrzystości rynkowej oraz poprawę ładu korporacyjnego podmiotów nadzorowanych. W Pakiecie Informacji znajdą Państwo szczegółowe informacje dotyczące usług świadczonych przez Bank oraz niektórych obowiązków Banku z nimi związanych, a także informacje o zasadach klasyfikacji Klientów, ocenie adekwatności usług inwestycyjnych i instrumentów finansowych będących ich przedmiotem oraz odpowiedniości usług doradztwa inwestycyjnego i zarządzania portfelem (a także instrumentów finansowych będących ich przedmiotem) w odniesieniu do posiadanej przez Klienta wiedzy i doświadczenia inwestycyjnego, jak również podstawowe informacje o Banku i sposobach komunikacji z Bankiem.
- Bank aktywnie realizuje wymagania wyznaczone w Pakiecie MiFID. Troska o inwestorów stanowi dla Banku podstawę długoletniej współpracy z Klientem. W związku z powyższym, Bank wdrożył wymagane zmiany w taki sposób, aby Klienci mogli jak najpełniej skorzystać z ochrony zapewnionej przez Pakiet MiFID.
- Pakiet Informacji zawiera także informacje wymagane Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych („**Rozporządzenie 2019/2088**", „**Rozporządzenie SFDR**"). Rozporządzenie 2019/2088 ma na celu, aby Bank, świadcząc usługę doradztwa inwestycyjnego oraz usługę zarządzania portfelem, w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, informował Klientów o przyjętych strategiach dotyczących uwzględniania ryzyk dla zrównoważonego rozwoju, czyli sytuacji lub warunków środowiskowych, społecznych lub związanych z zarządzaniem, które, jeżeli wystąpią, mają lub mogłyby mieć istotny negatywny wpływ na wartość inwestycji, a także istotnego negatywnego wpływu takich ryzyk na zwrot z inwestycji.

  W przypadku jakichkolwiek Państwa pytań uprzejmie prosimy o kontakt z Bankiem:
  - w placówkach Banku, których wykaz dostępny jest na stronie internetowej www.bnpparibas.pl,
  - za pośrednictwem infolinii **0 801 321 123** – z telefonu stacjonarnego (opłata za połączenie według cennika operatora) lub **+48 (22) 134 00 00** – z telefonu komórkowego lub z zagranicy (opłata za połączenie według cennika operatora). Centrum Telefoniczne dostępne jest 7 dni w tygodniu, 24h na dobę, udzielając odpowiedzi na podstawowe pytania Klientów i wykonując usługi związane z dostępem i obsługą bankowości elektronicznej oraz transakcjami na karcie, ponadto w godzinach 9.00-19.00 w dni robocze udzielane są dodatkowo informacje szczegółowe na temat dostępnej oferty Banku.

I. INFORMACJE O MiFID

MiFID to dyrektywa Unii Europejskiej dotycząca rynków instrumentów finansowych, która ustanawia jednolite ramy prawne dla firm inwestycyjnych w sprawie świadczenia usług inwestycyjnych na terenie Unii Europejskiej, a także na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Dyrektywa ustanawia wymogi dotyczące:

- zezwoleń na prowadzenie działalności przez firmy inwestycyjne oraz warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne,
- świadczenia usług inwestycyjnych lub prowadzenia działalności inwestycyjnej przez firmy z państw trzecich poprzez utworzenie oddziału,
- zezwoleń dla rynków regulowanych oraz funkcjonowania rynków regulowanych,
- zezwoleń dla dostawców usług w zakresie udostępniania informacji oraz prowadzenia działalności w tym zakresie,
- nadzoru sprawowanego przez właściwe organy, współpracy między właściwymi organami oraz egzekwowania przez nie przepisów.

Podstawowym celem MiFID jest zapewnienie skutecznej ochrony inwestorów, promowanie konkurencji w sektorze usług finansowych oraz zapewnienie przejrzystości działania firm inwestycyjnych na rynku kapitałowym UE.

Zgodnie z wymogami MiFID, podmioty oferujące usługi inwestycyjne są zobowiązane m.in. do:

- profesjonalnego działania w najlepiej pojętym interesie Klienta,
- pośredniczenia w obrocie instrumentami finansowymi i świadczenia usług inwestycyjnych, które są odpowiednie do wiedzy i doświadczenia Klientów,
- dostarczania Klientom wyraźnych i niewprowadzających w błąd informacji o produktach i ryzykach związanych z inwestowaniem w instrumenty finansowe. W Polsce Dyrektywa MiFID została implementowana m.in. w następujących aktach prawnych:
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (dalej: „**Ustawa o obrocie**") wraz z jej aktami wykonawczymi;
- ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: „**Prawo Bankowe**") wraz z jej aktami wykonawczymi. MiFID dotyczy:
- instrumentów finansowych (w szczególności: akcji, obligacji, instrumentów rynku pieniężnego, instrumentów pochodnych, tytułów uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania, w tym jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych oraz certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych zamkniętych),
- usług inwestycyjnych: oferowanie instrumentów finansowych, doradztwo inwestycyjne, przyjmowanie i przekazywanie zleceń, zarządzanie portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, wykonywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie,
- czynności bankowych wykonywanych przez Bank dotyczących lokat strukturyzowanych.

II. INFORMACJE O USŁUGACH INWESTYCYJNYCH I DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ SWIADCZONYCH PRZEZ BANK I BIURO MAKLERSKIE

„Usługi inwestycyjne i działalność inwestycyjna" oznaczają w przypadku usług świadczonych przez Bank lub Biuro Maklerskie:

- przyjmowanie i przekazywanie zleceń w odniesieniu do jednego lub większej liczby instrumentów finansowych,
- oferowanie instrumentów finansowych,
- wykonywanie zleceń na rachunek klientów, co oznacza działanie prowadzące do zawarcia na rachunek klientów umowy kupna lub sprzedaży jednego lub większej liczby instrumentów finansowych i obejmuje zawieranie umów sprzedaży instrumentów finansowych wyemitowanych przez firmę inwestycyjną lub instytucję kredytową w momencie ich emisji,
- zarządzanie portfelem, w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, co oznacza zarządzanie portfelami zgodnie z upoważnieniami udzielonymi przez Klientów w oparciu o zasadę swobodnego, indywidualnego uznania Biura Maklerskiego, w przypadku gdy portfele te obejmują jeden lub większą liczbę instrumentów finansowych,
- doradztwo inwestycyjne i w zakresie lokat strukturyzowanych, co oznacza świadczenie na rzecz klienta, na jego wniosek albo z inicjatywy Banku / Biura Maklerskiego, osobistej rekomendacji w odniesieniu do jednej lub większej liczby transakcji na instrumentach finansowych i lokat strukturyzowanych,
- przechowywanie lub rejestrowanie instrumentów finansowych w tym prowadzenie rachunków papierów wartościowych, rachunków derywatów i rachunków zbiorczych oraz prowadzenie rachunków pieniężnych,
- udzielanie kredytów lub pożyczek inwestorowi, umożliwiając mu zawieranie transakcji obejmujących jeden lub większą liczbę instrumentów finansowych,
- usługi dewizowe (usługi wymiany walutowej), w przypadku gdy są one związane ze świadczeniem usług inwestycyjnych, sporządzanie analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych,
- czynności bankowe wykonywane przez Bank dotyczące lokat strukturyzowanych.

Rozmowy telefoniczne i korespondencja elektroniczna pomiędzy Klientem i Bankiem w wyniku której dochodzi lub może dojść do świadczenia usługi przyjmowania i przekazywania zleceń, wykonywania zleceń lub zawierania transakcji, będą rejestrowane i utrwalane przez Bank. Kopia nagrania rozmów lub korespondencji z Klientem może zostać udostępniona Klientowi na jego żądanie przez okres pięciu lat, a w przypadku, gdy żąda tego właściwy organ, przez okres do siedmiu lat, o ile właściwe przepisy nie przewidują dłuższego okresu.

Za „instrumenty finansowe" uważa się instrumenty, o których mowa w art. 2 ustawy o obrocie, w szczególności:

- papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski,
- akcje i inne udziałowe papiery wartościowe,
- dłużne papiery wartościowe inne niż wymienione powyżej,
- tytuły uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania w tym jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych,
- certyfikaty inwestycyjne,
- obligacje strukturyzowane,
- instrumenty pochodne.

Obowiązki wynikające z MiFID realizowane są także w odniesieniu do lokat strukturyzowanych. Lokata strukturyzowana jest to, w rozumieniu Prawa Bankowego, przyjmowany przez Bank depozyt o oznaczonym terminie zapadalności, w którym wpłacony kapitał jest w całości zwracany, a wypłata odsetek lub świadczeń dodatkowych oraz ich wysokość są uzależnione od uprzednio określonych warunków, obejmujących takie czynniki jak:

- indeks lub połączenie indeksów, z wyłączeniem lokat o zmiennym oprocentowaniu, których stopa zwrotu jest bezpośrednio powiązana z indeksem stopy procentowej takiej jak Euribor lub Libor,
- instrument finansowy lub połączenie instrumentów finansowych,
- towar, połączenie towarów, inne aktywa lub ich połączenie,
- kurs walutowy lub połączenie kursów walutowych.

Biuro Maklerskie i Bank nie świadczą usług inwestycyjnych dotyczących instrumentów finansowych i lokat strukturyzowanych dla klientów będących rezydentami niektórych krajów innych niż Polska i których wykaz został zamieszczony na stronie
https://www.bnpparibas.pl/repozytorium-biura-maklerskiego.
Biuro Maklerskie nie zawiera umów z klientami, którzy są rezydentami wyżej wymienionych krajów.

KOSZTY, OPŁATY i ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE ZWIĄZANE Z USŁUGAMI INWESTYCYJNYMI

Wszelkie opłaty i prowizje ponoszone przez Klienta na rzecz Banku określa umowa lub regulaminy. Niezależnie od tego, Bank przekazuje Klientowi w formie trwałego nośnika lub za pośrednictwem strony internetowej, przed zawarciem właściwej umowy, zestawienie szacunkowych kosztów i opłat dotyczących świadczonych na rzecz Klienta usług dotyczących transakcji, a także szacunkowe koszty i opłaty dotyczące produktów inwestycyjnych objętych tymi usługami, a raz do roku zestawienie faktycznie poniesionych kosztów i opłat.

W odniesieniu do Klienta będącego Klientem Profesjonalnym lub Uprawnionym Kontrahentem właściwe umowy (regulaminy) mogą zawierać postanowienia ograniczające zakres informacji na temat kosztów przekazywanych takim Klientom.

INFORMACJA DOTYCZĄCA WARUNKÓW OFEROWANIA KLIENTOM UŁUG W RAMACH SPRZEDAŻY KRZYŻOWEJ

Na podstawie § 24-27 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, banków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych, Bank informuje o warunkach oferowania i świadczenia usług przez Bank w ramach Sprzedaży Krzyżowej.

Sprzedaż Łączona – świadczenie przez Bank, w tym Biuro Maklerskie, jednej z czynności maklerskich (lub usługi inwestycyjnej), o których mowa w art. 69 ust. 2 Ustawy o Obrocie, oraz innych usług na podstawie umowy, o której mowa w art. 83f ust. 1 pkt 1 Ustawy o Obrocie, lub na podstawie jednej z umów, o których mowa w art. 83f ust. 1 pkt 2 Ustawy o Obrocie, jeżeli:

- każda z tych usług może być świadczona przez Bank na podstawie odrębnej umowy oraz
- Klient ma możliwość zawarcia z Bankiem odrębnej umowy dotyczącej każdej z tych usług.

Sprzedaż Wiązana – świadczenie przez Bank, w tym Biuro Maklerskie, jednej z czynności maklerskich (lub usług inwestycyjnych), o których mowa w art. 69 ust. 2 Ustawy o Obrocie, oraz innych usług na podstawie umowy, o której mowa w art. 83f ust. 1 pkt 1 Ustawy o Obrocie, lub na podstawie jednej z umów, o których mowa w art. 83f ust. 1 pkt 2 Ustawy o Obrocie, jeżeli co najmniej jedna z tych usług nie może być świadczona przez Bank na podstawie odrębnej umowy.

Sprzedaż Krzyżowa – Sprzedaż Łączona lub Sprzedaż Wiązana.

USŁUGI, PRZY ŚWIADCZENIU KTÓRYCH REALIZOWANA JEST SPRZEDAŻ KRZYŻOWA

Bank informuje Klientów o warunkach umów zawieranych w ramach Sprzedaży Krzyżowej, biorąc pod uwagę ich specyfikę.

W przypadku, gdy świadczenie usługi jest możliwe na podstawie jednej z umów, albo na podstawie odrębnej umowy, Bank informuje o tym Klienta celem umożliwienia mu podjęcia świadomej decyzji co do wyboru umowy, na podstawie której usługa inwestycyjna będzie świadczona, a także zrozumienia charakteru i ryzyka wynikającego ze Sprzedaży Krzyżowej.

Bank, mając na uwadze dobro Klienta oraz specyfikę Sprzedaży Krzyżowej, niniejszym udostępnia następujące informacje dotyczące świadczonych usług.

Sprzedaż Krzyżowa dotyczy poniżej wskazanej usługi inwestycyjnej świadczonej przez Bank:

- usługa nabywania lub zbywania na własny rachunek instrumentów finansowych w celu wykonywania zleceń Klienta - o której mowa w art. 69 ust. 2 pkt 2- 3 Ustawy o Obrocie, świadczona przez Bank, o którym mowa w art. 70 ust 2 Ustawy o Obrocie

  Wykaz rodzajów ryzyka oraz kosztów, jakie wiązać się mogą ze świadczeniem usług w ramach Sprzedaży Krzyżowej, stanowi Tabela nr 1.

  Pełna lista rodzajów ryzyka każdej z usług jest opisana:

- dla usługi, o której mowa powyżej – w przypadku instrumentów finansowych:
  - będących instrumentami inwestycyjnymi (Depozytami Dwuwalutowymi) – w Rozdziale IV pkt 8 niniejszego Pakietu oraz w regulaminie świadczenia tych usług, w prezentacjach produktowych dotyczących tych produktów oraz w kluczowych informacjach dla Klienta (dokumenty KID),

Ryzyko wynikające ze Sprzedaży Krzyżowej w porównaniu do ryzyka opisanego dla poszczególnych usług świadczonych przez Bank na podstawie odrębnych umów nie zmienia się, z zastrzeżeniem, iż w przypadku Sprzedaży Krzyżowej stanowi ono sumę ryzyk poszczególnych usług.

Koszt usług świadczonych w ramach Sprzedaży Krzyżowej stanowi sumę opłat i prowizji pobieranych oddzielnie przez Bank w związku ze świadczeniem usług, określonych:

- dla usług, o których mowa w pkt 1 powyżej – w przypadku instrumentów finansowych:
  - będących instrumentami inwestycyjnymi (Depozytami Dwuwalutowymi) – w umowie/ regulaminie świadczenia tych usług oraz w kluczowych informacjach dla Klienta (dokumenty KID) => jako koszt maksymalny oraz w potwierdzeniach zawarcia transakcji =>jako faktyczny koszt zawarcia transakcji,

Przed zawarciem odpowiedniej umowy, Bank przekazuje Klientowi oszacowanie kosztów i opłat związanych ze świadczeniem przez Bank usług.

Tabela nr 1 – Ryzyka i koszty związane ze świadczonymi przez Bank usługami

Usługa nabywania lub zbywania na własny rachunek instrumentów finansowych w celu wykonywania zleceń Klienta - o której mowa w art. 69 ust. 2 pkt 2- 3 Ustawy o Obrocie	
RYZYKA: • związane z nabywanym instrumentem finansowym, w szczególności ryzyko utraty części lub całości zainwestowanych środków pieniężnych. Informacje o ryzyku związanym z danym instrumentem finansowym zawarte są w przekazywanym Klientowi przez Bank dokumencie zawierającym opis instrumentów finansowych znajdujących się w ofercie Banku i związanych z nimi ryzyk oraz w prezentacjach produktowych dotyczących tych produktów • ryzyko popełnienia błędu przez Klienta przy ustalaniu warunków transakcji dotyczącej instrumentu finansowego • ryzyko awarii systemów informatycznych, pomyłki pracownika Banku. W takim przypadku Klientowi przysługuje roszczenie wobec Banku poprzez złożenie reklamacji • brak gwarancji Bankowego Funduszu Gwarancyjnego - wierzytelności Klienta w stosunku do Banku, powstające z umowy lub transakcji zawartych na jej podstawie, inne niż środki z zabezpieczenia w postaci ograniczonego prawa rzeczowego, nie są chronione przez obowiązkowy system gwarantowania depozytów, ustanowiony na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2019 r., poz. 795, ze zm.).	**KOSZTY:** • informacje na temat kosztów związanych z usługami – określone są w regulaminach świadczenia tych usług (jako koszt maksymalny) oraz w informacjach towarzyszących potwierdzeniom/ w potwierdzeniach zawarcia transakcji (jako faktyczny koszt zawarcia transakcji)

WYKAZ POŁĄCZENIA USŁUG, PRZY ŚWIADCZENIU KTÓRYCH REALIZOWANA JEST SPRZEDAŻ KRZYŻOWA

Sprzedaż Krzyżowa dotyczy poniżej wskazanych łączonych usług (inwestycyjnych oraz innych niż inwestycyjne) świadczonych przez Bank na podstawie dwóch odrębnych umów (umowy dotyczącej usługi inwestycyjnej oraz umowy dotyczącej usługi powiązanej z tą usługą inwestycyjną):

- **Usługa wykonywania zleceń, o której mowa w art. 69 ust. 2 pkt 2 Ustawy o Obrocie oraz usługa nabywania lub zbywania na własny rachunek instrumentów finansowych, o której mowa w art. 69 ust. 2 pkt 3 Ustawy o Obrocie świadczona przez Bank, o którym mowa w art. 70 ust 2 Ustawy o Obrocie wraz z powiązaną z nimi usługą prowadzenia rachunków bankowych**

  W przypadku połączenia ww. usług zastosowanie ma **Sprzedaż Wiązana** => w ramach zawieranych przez Klienta z Bankiem transakcji depozytów dwuwalutowych.

  Dla ich zawarcia i rozliczenia konieczne jest, bowiem, posiadanie przez Klienta rachunków w Banku, prowadzonych zarówno w walucie depozytu, jak i w walucie wymiany.

Informacja o sprzedaży łączonej dotyczącej usługi przyjmowania i przekazywania zleceń w zakresie jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych oraz Certyfikatów strukturyzowanych IBV emitowanych przez BNP Paribas Issuance B.V

Bank umożliwia zawarcie lokaty terminowej z preferencyjną stopą oprocentowania w przypadku skorzystania z usługi nabycia jednego z poniższych produktów inwestycyjnych:
- Certyfikaty strukturyzowane IBV emitowany przez BNP Paribas Issuance B.V
- jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych

Biuro Maklerskie informuje, że wskazane produkty sprzedawane w ramach sprzedaży łączonej są dostępne również rozdzielnie, co oznacza, że Bank oferuje również lokaty na warunkach standardowych, tzn. których oprocentowanie nie jest uzależnione od nabycia lub posiadania tych produktów. Koszty nabycia przedmiotowych produktów oraz zawarcia lokaty w ramach sprzedaży łączonej są takie same jak w przypadku nabywania tych produktów odrębnie i zawierania lokaty, przy czym w ramach sprzedaży łączonej stosuje się preferencyjną stopę oprocentowania lokaty. Ryzyko wynikające ze sprzedaży łączonej w porównaniu do ryzyka opisanego dla poszczególnych usług świadczonych przez Biuro Maklerskie /Bank na podstawie odrębnych umów nie zmienia się, z zastrzeżeniem, iż w przypadku Sprzedaży łączonej stanowi ono sumę ryzyk poszczególnych usług.

Ryzyka związane z powyższymi produktami zostały wskazane w rozdziale IV niniejszego Pakietu informacyjnego dla klienta.

Wykaz usług maklerskich świadczonych przez Biuro Maklerskie w ramach sprzedaży krzyżowej

1) usługa przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych z wyłączeniem jednostek uczestnictwa lub tytułów uczestnictwa funduszy inwestycyjnych,

2) usługa wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek Klienta,

3) usługa doradztwa inwestycyjnego,

4) usługa przechowywania lub rejestrowania instrumentów finansowych, w tym prowadzenie rachunków papierów wartościowych, rachunków derywatów i rachunków zbiorczych, oraz prowadzenie rachunków pieniężnych,

5) usługa sporządzania analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych,

6) usługa zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych.

W ramach sprzedaży wiązanej Biuro Maklerskie:

a) Świadczy usługi opisane w pkt 1,2,4 i 5 na podstawie umowy świadczenia usług maklerskich,
b) Świadczy usługi opisane w pkt 2 i 4 na podstawie umowy wykonywania zleceń nabycia lub zbycia derywatów,
c) świadczy usługę wykonywania zleceń nabycia lub zbycia derywatów dla klientów, którzy zawarli umowę świadczenia usług maklerskich,
d) świadczy usługę doradztwa inwestycyjnego w zakresie giełdowych instrumentów finansowych dla klientów, którzy zawarli umowę świadczenia usług maklerskich,
e) świadczy usługę zarządzania portfelem, w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, dla klientów bankowości prywatnej posiadających rachunek oszczędnościowo – rozliczeniowego lub rachunek rozliczeniowy w Banku,
f) świadczy usługę doradztwa inwestycyjnego dla klientów, którzy posiadają rachunek pieniężny w Banku.

Biuro Maklerskie informuje, że świadczenie usług, o których mowa w lit. a - f, nie wpływa na poziom ryzyka wynikający ze sprzedaży wiązanej tych usług w porównaniu z usługami świadczonymi odrębnie. Opis ryzyk związanych z instrumentami finansowymi w zakresie świadczonych usług zawarty jest w rozdziale IV niniejszego Pakietu informacyjnego dla klienta. W związku z zawarciem wykonaniem lub rozwiązaniem powyższych umów w ramach sprzedaży wiązanej, Biuro Maklerskie nie identyfikuje dodatkowych ryzyk ani kosztów z zastrzeżeniem, że w przypadku sprzedaży wiązanej ryzyka koszty w ramach poszczególnych usług sumują się.

Dodatkowo w ramach sprzedaży łączonej Biuro Maklerskie pobiera niższą opłatę za prowadzenie rachunku papierów wartościowych w przypadku posiadania rachunku bankowego w BNP Paribas Bank Polska S.A. W związku z zawarciem wykonaniem lub rozwiązaniem powyższych umów w ramach sprzedaży łączonej, Biuro Maklerskie nie identyfikuje dodatkowych ryzyk z zastrzeżeniem, że w przypadku sprzedaży łączonej ryzyka sumują się w ramach poszczególnych usług. Koszt prowadzenia rachunku papierów wartościowych wynikający ze wskazanej sprzedaży łączonej jest niższy w stosunku do kosztu tej usługi oferowanej nie w ramach sprzedaży łączonej.

Wykaz rodzajów ryzyka oraz kosztów poszczególnych usług maklerskich

Usługa przyjmowania i przekazywania zleceń oraz wykonywania zleceń	
Ryzyka: 1)Związane z nabywanym instrumentem finansowym, w szczególności ryzyko utraty części lub całości zainwestowanych środków pieniężnych. Informacje o ryzyku związanym z danym instrumentem finansowym zawarte są rozdziale IV niniejszego Pakietu informacyjnego dla klienta. 2)Ryzyko operacyjne – polegające na nieprawidłowym wykonaniu zlecenia Klienta w wyniku błędu pracownika, awarii systemów informatycznych	**Koszty**: Informacje na temat kosztów związanych z usługami są wskazane Taryfie opłat i prowizji Biura Maklerskiego za świadczenie usług maklerskich
Usługa przechowywania lub rejestrowania instrumentów finansowych, w tym prowadzenie rachunków papierów wartościowych, rachunków derywatów i rachunków zbiorczych, oraz prowadzenie rachunków pieniężnych	
Ryzyka: Ryzyko przechowywania instrumentów finansowych lub środków pieniężnych w jednym podmiocie w tym również przez brokera zagranicznego pośredniczącego w zawieraniu transakcji na rynkach zagranicznych w przypadku prowadzenia rachunków zbiorczych	**Koszty:** Informacje na temat kosztów związanych z usługami są wskazane Taryfie opłat i prowizji Biura Maklerskiego za świadczenie usług maklerskich
Usługa zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych	

Ryzyka: 1)Związane z nabywanym instrumentem finansowym, w szczególności ryzyko utraty części lub całości zainwestowanych środków pieniężnych. Informacje o ryzyku związanym z danym instrumentem finansowym zawarte są rozdziale IV niniejszego Pakietu informacyjnego dla klienta. 0) Ryzyko związane z uznaniowym charakterem decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez doradcę odpowiedzialnego za zarządzanie portfelem. Ryzyko to jest ograniczane poprzez ustalenia szczegółowe i charakterystykę portfela danej strategii inwestycyjnej oraz postanowienia regulaminu usługi	**Koszty** Informacje na temat kosztów związanych z usługą zawiera Tabela Prowizji i Opłat Biura Maklerskiego BNP Paribas Bank Polska S.A. dla klientów bankowości prywatnej
Usługa doradztwa inwestycyjnego	
Ryzyka: 1) Związane z nabywanym instrumentem finansowym, w szczególności ryzyko utraty części lub całości zainwestowanych środków pieniężnych. Informacje o ryzyku związanym z danym instrumentem finansowym zawarte są rozdziale IV niniejszego Pakietu informacyjnego dla klienta. 2) ryzyko nieosiągnięcia oczekiwanego celu inwestycyjnego, w wyniku błędnych założeń i prognoz dla danej rekomendacji inwestycyjnej. 3) ryzyko dezaktualizacji rekomendacji inwestycyjnej, 4) ryzyko nieodpowiednich rekomendacji inwestycyjnych w przypadku zmiany dotyczącej tolerancji ryzyka inwestycyjnego, celów inwestycyjnych Klienta i jego sytuacji finansowej oraz nie poinformowanie Biura Maklerskiego o tych zmianach	**Koszty** Informacje na temat kosztów związanych z usługą zawiera Taryfa opłat i prowizji pobieranych przez Biuro Maklerskie BNP Paribas Bank Polska S.A Za świadczenie usług doradztwa inwestycyjnego w zakresie giełdowych instrumentów finansowych oraz Taryfa opłat i prowizji pobieranych przez Biuro Maklerskie BNP Paribas Bank Polska S.A za świadczenie usług doradztwa inwestycyjnego odpowiednio dla segmentu Premium oraz Wealth Management,
Usługa sporządzania analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych	
Ryzyka: 1) Ryzyko związane z niesprawdzeniem się założeń i prognoz przyjętych dla sporządzanej analizy 2) Ryzyko poniesienia straty finansowej w wyniku inwestycji w instrument nie będący w grupie docelowej klienta, uwzględniając wiedzę i doświadczenie klienta oraz jego akceptacje ryzyka inwestycyjnego	**Koszty** Brak kosztów w ramach tej usługi

Szczegółowe zasady świadczenia usług inwestycyjnych przez Bank oraz Biuro Maklerskie, określone są we właściwych regulaminy i umowach zawieranych z Klientem. Regulaminy i umowy odnoszące się do usług świadczonych przez Biuro Maklerskie są dostępne na stronie internetowej https://www.bnpparibas.pl/repozytorium-biura-maklerskiego.

III. ZASADY MiFID

1. Zasady klasyfikacji Klientów

Zgodnie z wymogami regulacyjnymi, Klientowi Banku, który dokonuje lub zamierza dokonywać transakcji na instrumentach finansowych oraz korzystać z usług inwestycyjnych, przyznawana jest jedna z trzech następujących kategorii Klienta według zasad MiFID:

1) **Klient Detaliczny**, któremu przysługuje najwyższy poziom ochrony ze strony Banku,
2) **Klient Profesjonalny**, któremu przysługuje poziom ochrony niższy niż w przypadku Klienta Detalicznego, albowiem zgodnie z MiFID Bank zakłada, że Klient Profesjonalny posiada odpowiedni poziom wiedzy i doświadczenia inwestycyjnego pozwalający na prawidłową ocenę ryzyka związanego z podejmowanymi przez niego decyzjami inwestycyjnymi,
3) **Uprawniony Kontrahent**, któremu przysługuje najniższy poziom ochrony ze strony Banku, albowiem zgodnie z MiFID Bank zakłada, że Uprawniony Kontrahent posiada rozległą wiedzę na temat działania rynków instrumentów finansowych.

KLIENT DETALICZNY

Kategorię Klient Detaliczny Bank przyznaje każdemu Klientowi, który nie jest Klientem Profesjonalnym lub Uprawnionym Kontrahentem. Oznacza to, że co do zasady każda osoba fizyczna jest domyślnie uważana za klienta detalicznego. Małe i średnie przedsiębiorstwa również uważane są za klientów detalicznych.

KLIENT PROFESJONALNY

Kategorię Klient Profesjonalny Bank nadaje podmiotowi, który posiada wiedzę i doświadczenie inwestycyjne umożliwiające podejmowanie niezależnych decyzji inwestycyjnych i właściwe ocenianie ryzyka, z którym się one wiążą. Są to między innymi:

- banki,
- firmy inwestycyjne,
- zakłady ubezpieczeń,
- fundusze inwestycyjne, alternatywne spółki inwestycyjne, towarzystwa funduszy inwestycyjnych lub zarządzający ASI w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi,
- fundusze emerytalne lub towarzystwa emerytalne w rozumieniu ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
- towarowe domy maklerskie,
- inne niż wskazane powyżej instytucje finansowe,
- inni niż wskazani powyżej inwestorzy instytucjonalni, prowadzący regulowaną działalność na rynku finansowym,
- przedsiębiorstwa spełniające co najmniej dwa z poniższych wymogów przy czym równowartość kwot wskazanych w euro jest obliczana przy zastosowaniu średniego kursu euro ustalanego przez Narodowy Bank Polski na dzień sporządzenia przez danego przedsiębiorcę sprawozdania finansowego:
  - suma bilansowa tego przedsiębiorstwa wynosi co najmniej 20 000 000 EUR,
  - osiągnięta przez tego przedsiębiorcę wartość przychodów ze sprzedaży wynosi co najmniej 40 000 000 EUR,
  - kapitał własny lub fundusz własny tego przedsiębiorcy wynosi co najmniej 2 000 000 EUR.

Klient detaliczny może wystąpić do Banku z pisemnym żądaniem zmiany przyznanej mu kategorii klienta na kategorię klienta - klient profesjonalny. Żądanie powyższe klient detaliczny składa w formie pisemnego wniosku, sporządzonego zgodnie z otrzymanym w Banku formularzem. W przypadku

gdy zmiana kategorii z klienta detalicznego na klienta profesjonalnego wiązałaby się z obniżeniem poziomu ochrony Klienta, wówczas Bank nie uwzględnia żądania Klienta detalicznego, o którym mowa powyżej, Bank informuje klienta w formie pisemnej o podjętej w tym zakresie decyzji.
Bank może uznać klienta profesjonalnego za klienta detalicznego, a uprawnionego kontrahenta za klienta detalicznego lub profesjonalnego i traktować go zgodnie z zasadami traktowania odpowiednio klientów detalicznych lub profesjonalnych, przyznając mu adekwatny do danej kategorii poziom ochrony i udzielając odpowiedniego zakresu informacji w następujących sytuacjach:

1) klient wystąpi z pisemnym wnioskiem o zmianę kategorii, do której został zakwalifikowany,
2) z inicjatywy własnej Banku.

Zmiana kategorii zgodnie z zasadami powyżej, wiązałaby się z podwyższeniem poziomu ochrony.

UPRAWNIONY KONTRAHENT

Kategorię Uprawniony Kontrahent Bank w szczególności przyznaje klientom profesjonalnym będącym jednym z następujących podmiotów:

a) bankiem,
b) firmą inwestycyjną,
c) zakładem ubezpieczeń,
d) funduszem inwestycyjnym, alternatywną spółką inwestycyjną, towarzystwem funduszy inwestycyjnych lub zarządzającym ASI w rozumieniu ustawy o funduszach inwestycyjnych,
e) funduszem emerytalnym lub towarzystwem emerytalnym w rozumieniu ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1906, z późn. zm.),
f) towarowym domem maklerskim,
g) podmiotem zawierającym, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, na własny rachunek transakcje na rynkach kontraktów terminowych, opcji lub innych instrumentów pochodnych albo na rynkach pieniężnych wyłącznie w celu zabezpieczenia pozycji zajętych na tych rynkach, lub działającym w tym celu na rachunek innych członków takich rynków, o ile odpowiedzialność za wykonanie zobowiązań wynikających z tych transakcji ponoszą uczestnicy rozliczający tych rynków,
h) inną niż wskazane w lit. a-g instytucją finansową,
i) inwestorem instytucjonalnym innym niż wskazany w lit. a-h prowadzącym regulowaną działalność na rynku finansowym,
j) podmiotem prowadzącym poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej działalność równoważną do działalności prowadzonej przez podmioty wskazane w lit. a-i,
k) organem publicznym, który zarządza długiem publicznym, bankiem centralnym, Bankiem Światowym, Międzynarodowym Funduszem Walutowym, Europejskim Bankiem Centralnym, Europejskim Bankiem Inwestycyjnym lub inną organizacją międzynarodową pełniącą podobne funkcje,
l) innym inwestorem instytucjonalnym, którego głównym przedmiotem działalności jest inwestowanie w instrumenty finansowe, w tym podmioty zajmujące się sekurytyzacją aktywów lub zawieraniem innego rodzaju transakcji finansowych,
m) klientem z innego państwa członkowskiego, który posiada status uprawnionego kontrahenta, z którymi Bank zawiera transakcje lub pośredniczy w zawieraniu transakcji, w ramach następujących usług inwestycyjnych:
   a) świadczenia usług wykonywania zleceń,
   b) wykonywania usługi przyjmowania i przekazywania zleceń,
   c) nabywania lub zbywania instrumentów finansowych na własny rachunek.

INFORMACJE PRZEKAZYWANE KLIENTOM BANKU PRZED ROZPOCZĘCIEM ŚWIADCZENIA USŁUG INWESTYCYJNYCH

Przykładowy wykaz obowiązków Banku przed rozpoczęciem świadczenia usług inwestycyjnych	**Klienci Detaliczni**	**Klienci Profesjonalni**	**Uprawnieni Kontrahenci**
Przekazanie „Wyciągu z Polityki zarządzania Konfliktem interesów w BNP Paribas Bank Polska S.A.”,	TAK		
W stosownym przypadku przekazanie na trwałym nośniku informacji o wystąpieniu konfliktu interesów przed zawarciem umowy, uwzględniając przy tym charakter Klienta,	TAK		
Przekazanie informacji dotyczących wykonania zlecenia – w przypadku świadczenia usługi wykonywania zleceń,	TAK		
Przekazanie informacji obejmujących zestawienie przechowywanych lub rejestrowanych aktywów – w przypadku świadczenia usługi przechowywania i rejestrowania instrumentów finansowych lub prowadzenia rachunków pieniężnych,	TAK		
Przekazanie informacji zawierających opis charakteru instrumentów finansowych znajdujących się w ofercie Banku i związanych z nimi ryzyk,	TAK		
Przekazanie „Polityki działania w najlepiej pojętym interesie Klientów BNP Paribas Bank Polska S.A. w zakresie usług inwestycyjnych i obrotu instrumentami finansowymi”,	TAK		TAK

Dokonanie oceny adekwatności instrumentów finansowych i usług inwestycyjnych, mającej na celu stwierdzenie, czy Klient posiada doświadczenie inwestycyjne i wiedzę, aby prawidłowo ocenić ryzyko związane z danym instrumentem finansowym czy świadczoną mu usługą inwestycyjną* oraz w przypadku usługi doradztwa inwestycyjnego oraz usługi zarządzania portfelami w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych (i) oceny odpowiedniości, określenie zakresu usługi odpowiednio do indywidulanej sytuacji Klienta uwzględniając jego doświadczenie inwestycyjne, wiedzę, sytuację finansową w tym jego zdolność ponoszenia strat, cele inwestycyjne oraz poziom akceptowanego ryzyka** oraz (ii) oceny preferencji Klienta w zakresie zrównoważonego rozwoju	TAK	TAK
Przekazanie informacji dotyczących Banku/ Biura Maklerskiego i prowadzonej przez Bank / Biuro Maklerskie działalności, informacji związanych z usługą, która ma być świadczona na rzecz Klienta oraz instrumentu finansowego.	TAK	

*/ W przypadku Klienta Profesjonalnego i Uprawnionego Kontrahenta Bank może zakładać, że w odniesieniu do tych konkretnych usług inwestycyjnych lub transakcji czy też tych rodzajów transakcji lub produktów, na podstawie których został sklasyfikowany jako Klient Profesjonalny lub Uprawniony Kontrahent ma koniecznie doświadczenie i wiedzę, aby ocenić ryzyko związane z danym instrumentem finansowym czy świadczoną usługą inwestycyjną

**/ W przypadku Klienta Profesjonalnego i Uprawnionego Kontrahenta BNP Paribas Bank Polska S.A. może dokonać oceny odpowiedniości usługi doradztwa inwestycyjnego oraz usługi zarządzania portfelem w ograniczonym zakresie, tj. w odniesieniu do usługi doradztwa inwestycyjnego oraz zarządzania portfelem na potrzeby badania odpowiedniości Bank może uznać, że w odniesieniu do produktów, transakcji i usług będących podstawą klasyfikacji klienta posiada on konieczne doświadczenie i wiedzę pozwalające na zrozumienie ryzyka związanego z transakcją lub zarządzaniem jego portfelem, a w odniesieniu do usługi doradztwa inwestycyjnego może on ponieść finansowo ryzyko inwestycyjne odpowiadające celom inwestycyjnym takiego Klienta związane z daną usługą inwestycyjną z wyjątkiem podmiotu któremu BNP Paribas Bank Polska S.A. na jego wniosek nadał kategorię Klienta Profesjonalnego lub Uprawnionego Kontrahenta.

2. Przykładowe wymogi w zakresie sprawozdawczości wobec Klientów

Świadcząc usługi wykonywania zleceń innych niż do celów zarządzania portfelem, Bank przekazuje Klientowi na trwałym nośniku powiadomienie potwierdzające wykonanie zlecenia możliwie jak najszybciej, jednak nie później niż do końca dnia roboczego następującego po dniu, w którym zlecenie zostało wykonane.
Powyższy wymóg nie ma zastosowania w przypadku, w którym potwierdzenie zawiera te same informacje, co potwierdzenie, które ma być niezwłocznie wysłane Klientowi przez inny podmiot.
W przypadku, gdy zlecenie potwierdzane jest za pośrednictwem osoby trzeciej, Bank przekazuje informacje, nie później niż pierwszego dnia roboczego po odbiorze potwierdzenia od osoby trzeciej.
Bank w przypadku świadczenia na rzecz Klienta usługi zarządzania portfelem przekazuje takiemu Klientowi na trwałym nośniku, co najmniej raz na kwartał (a w szczególnych wypadkach raz na miesiąc) okresowe sprawozdanie z czynności wykonywanych w jego imieniu w ramach usługi zarządzania portfelem.
Bank, w przypadku świadczenia na rzecz Klienta detalicznego usługi doradztwa inwestycyjnego, przekazuje takiemu Klientowi na trwałym nośniku raport zawierający potwierdzenie odpowiedniości rekomendacji z wyjaśnieniem przyczyn, dla których rekomendacja jest odpowiednia dla tego Klienta.
Bank, w przypadku świadczenia na rzecz Klienta usługi doradztwa inwestycyjnego, przekazuje Klientowi co najmniej raz na kwartał sprawozdania ze świadczenia usługi doradztwa inwestycyjnego.
Bank, w przypadku świadczenia na rzecz Klienta usługi przechowywania instrumentów finansowych lub środków pieniężnych Klienta, przesyła co najmniej raz na kwartał, na trwałym nośniku, zestawienie przechowywanych aktywów, chyba że informacja taka została przekazana wcześniej w ramach innego sprawozdania okresowego.
Bank przesyła raz w roku zestawienie poniesionych w danym roku przez Klienta kosztów (raport kosztów ex-post).
W przypadku instrumentów lewarowanych oraz usługi zarządzania portfelem instrumentów finansowych Bank przesyła Klientowi informację o spadku wartości tego instrumentu o 10% oraz o spadku wartości portfela instrumentów finansowych o 10%. Informacja o spadku przesyłana jest najpóźniej na koniec dnia roboczego następującego po dniu, w którym wystąpił spadek wartości.
Szczegółowe informacje na temat obowiązków Banku w zakresie sprawozdawczości wobec Klienta znajdują się w przekazanym Klientowi odpowiednim regulaminie odnoszącym się do świadczonej usługi.

3. Ocena adekwatności / odpowiedniości instrumentów finansowych i adekwatności /odpowiedniości usług inwestycyjnych

Przed zawarciem z Klientem umowy o świadczenie usług inwestycyjnych Bank przeprowadza ocenę adekwatności. Proces oceny adekwatności polega na dokonaniu przez Bank oceny adekwatności usługi inwestycyjnej świadczonej na rzecz Klienta oraz instrumentów finansowych, będących jej przedmiotem, w odniesieniu do posiadanej przez Klienta wiedzy i doświadczenia inwestycyjnego.
W przypadku, gdy Bank będzie świadczył usługę doradztwa inwestycyjnego lub zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, Bank dokonuje oceny odpowiedniości oraz rozszerza zakres uzyskiwanych od Klienta danych o informacje dotyczące jego sytuacji finansowej, celów inwestycyjnych i poziomu akceptowanego ryzyka. W tym przypadku ocena odpowiedniości ma na celu określenie zakresu usługi doradztwa inwestycyjnego lub usługi zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych który:

1) realizuje cele inwestycyjne Klienta,
2) nie jest związany z ryzykiem, którego poziom przekraczałby możliwości finansowe Klienta, oraz
3) pozwala Klientowi na dokonanie oceny ryzyka związanego z zakresem doradztwa inwestycyjnego i zarządzania portfelem w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych biorąc pod uwagę posiadaną przez Klienta wiedzę i doświadczenie.

W przypadku Klienta Profesjonalnego albo Uprawnionego Kontrahenta Bank zakłada, że Klient taki, w odniesieniu do tych usług inwestycyjnych lub transakcji na instrumentach finansowych, w odniesieniu do których został sklasyfikowany jako Klient Profesjonalny albo Uprawniony Kontrahent, ma konieczną wiedzę i doświadczenie inwestycyjne aby zdawać sobie sprawę z istniejącego ryzyka.

4. Ocena preferencji Klienta w zakresie zrównoważonego rozwoju

W przypadku, gdy Bank będzie świadczył usługę doradztwa inwestycyjnego lub zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, po dokonaniu przez Bank oceny odpowiedniości, Bank zbierze od Klienta dodatkowe informacje w celu określenia preferencji klienta w zakresie zrównoważonego rozwoju. Zrównoważony rozwój (ang. sustainability) to rozwój społeczno-gospodarczy, który zaspokaja potrzeby współczesnych społeczeństw, nie naruszając jednocześnie możliwości rozwojowych przyszłych pokoleń. Zakłada równoległy i spójny rozwój gospodarki, społeczeństwa i środowiska. Rozróżniane są trzy grupy czynników zrównoważonego rozwoju (tzw. czynniki ESG):

1) czynniki środowiskowe (ang. Environmental), czyli np. zmiany klimatyczne, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, kurczące się zasoby naturalne, wylesienie

2) czynniki społeczne (ang. Social), czyli np. warunki pracy, w tym niewolnictwo i praca dzieci, społeczności lokalne, konflikty i kryzysy humanitarne, zdrowie i bezpieczeństwo, różnicowanie i wyłączenie społeczne
3) czynniki dotyczące ładu korporacyjnego/zarządzania, np. wynagrodzenia kadry kierowniczej, przekupstwo i korupcja, struktura zarządu, uczciwa strategia podatkowa.

Czynniki te mają wpływ na działanie i wyniki firm. Ocena czynników ESG oznacza badanie wpływu firm na otoczenie w tych trzech obszarach oraz pozwala monitorować działania podmiotów w zakresie zrównoważonego rozwoju. Istnieją różne sposoby włączenia czynników ESG do działalności inwestycyjnej, a co za tym idzie inwestycje klientów realizowane przy wsparciu Banku mogą w różny sposób ujmować cele w zakresie zrównoważonego rozwoju. Obecnie rozróżniane są trzy zasadnicze typy instrumentów finansowych:

1) instrument finansowy uwzględniający niekorzystne skutki dla zrównoważonego rozwoju, a więc mający na celu ograniczenie negatywnych skutków działalności gospodarczej;
2) instrument finansowe, którego przynajmniej część jest zainwestowana w zrównoważone inwestycje;
3) instrument finansowy, którego przynajmniej część jest zainwestowana w zrównoważone środowiskowo inwestycje.

Oprócz tego, występują inwestycje, które nie uwzględniają w żaden sposób czynników zrównoważonego rozwoju.

Bank jest zobowiązany w ramach świadczenia usługi doradztwa inwestycyjnego lub zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych do dokonania oceny preferencji Klientów w zakresie zrównoważonego rozwoju przy uwzględnieniu wyżej wskazanych typów instrumentów finansowych.

Jeżeli Klient wskaże, że chce, aby jego preferencje w zakresie zrównoważonego rozwoju zostały uwzględnione przez Bank i określi zakres tych preferencji, to Bank w ramach przygotowywania rekomendacji inwestycyjnej lub zarządzania portfelem wybierze spośród odpowiednich dla Klienta instrumentów finansowych lub produktów inwestycyjnych, te, które będą uwzględniały jego preferencje w zakresie zrównoważonego rozwoju. Jeżeli Klient wskaże, że chce, aby jego preferencje w zakresie zrównoważonego rozwoju zostały uwzględnione przez Bank, ale nie określi zakresu tych preferencji, to Bank uwzględni czynniki ESG w ramach świadczonych usług zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami.

W sytuacji, gdy Klient nie wyrazi swoich preferencji w zakresie zrównoważonego rozwoju, Bank wyda rekomendację inwestycyjną lub dokona transakcji w ramach zarządzania portfelem bez uwzględniania czynników dla zrównoważonego rozwoju, wyłącznie w oparciu o wcześniej przeprowadzoną ocenę odpowiedniości. Nie wyklucza to jednak sytuacji, że Bank zarekomenduje Klientowi instrument finansowy lub produkt inwestycyjny realizujący cele w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Bank dokłada starań, aby jego oferta obejmowała instrumenty finansowe oraz produkty inwestycyjne uwzględniające także czynniki w zakresie zrównoważonego rozwoju, jednak występuje na rynku ograniczony zakres informacji na ten temat. Może wystąpić sytuacja, w której Bank nie będzie w stanie w ramach danej usługi zarekomendować Klientowi instrumentu finansowego lub produktu inwestycyjnego realizującego preferencje Klienta w zakresie zrównoważonego rozwoju (lub przeprowadzić takiej transakcji w ramach zarządzania portfelem). W tej sytuacji, Bank poinformuje Klienta o tym w trakcie przeprowadzenia badania preferencji Klienta w zakresie zrównoważonego rozwoju i umożliwi Klientowi: a) zmianę jego preferencji w zakresie zrównoważonego rozwoju (w tym całkowite odstąpienie od określania preferencji w zakresie zrównoważonego rozwoju) braku w ofercie instrumentów finansowych lub produktów inwestycyjnych uwzględniających preferencje Klienta w zakresie zrównoważonego rozwoju albo b) odstąpienie od określania preferencji Klienta dla zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do danego instrumentu finansowego lub produktu inwestycyjnego (taka zmiana będzie dotyczyła wyłącznie określonego instrumentu finansowego lub produktu inwestycyjnego –preferencje Klienta dla zrównoważonego rozwoju dla innych instrumentów finansowych lub produktów inwestycyjnych pozostaną bez zmian).

IV. RYZYKA ORAZ INFORMACJE DOTYCZĄCE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Poniżej przedstawiamy opis ryzyka poszczególnych instrumentów finansowych wraz ze wskazaniem poszczególnych elementów opisu ryzyka.

1. Akcje

Charakterystyka:

Akcja jest udziałowym papierem wartościowym, który został wyemitowany przez spółkę akcyjną. Nabywca akcji staje się współwłaścicielem spółki (właścicielem części jej majątku). Każdy akcjonariusz jako współwłaściciel spółki posiada wynikające z tego prawa, z których najistotniejsze to:

1) prawo do uczestniczenia w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki, dającym prawo głosu i tym samym wpływania na najważniejsze decyzje spółki,
2) prawo do informacji o działalności spółki,
3) prawo do dywidendy, czyli udziału w zyskach,
4) prawo poboru nowych akcji, które w przypadku nowej emisji akcji oznacza przywilej pierwszeństwa przy zakupie tych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy,
5) prawo do udziału w majątku spółki po przeprowadzeniu jej likwidacji.

Akcje mogą być imienne lub na okaziciela, a przychody inwestora posiadającego akcje spółki mogą pochodzić w szczególności z dwóch źródeł:

1) dywidend – stanowiących część zysku netto spółki akcyjnej przeznaczonego do podziału pomiędzy akcjonariuszy,
2) zysków kapitałowych – wynikających ze wzrostu ceny akcji w okresie ich posiadania.

Inwestycje w akcje wiążą się z wysokim ryzykiem wahań kursów i możliwością poniesienia straty finansowej. Duża zmienność cen akcji może mieć poważny wpływ na zysk lub stratę zainwestowanych środków. Wysokość poziomu ryzyka uzależniona jest w głównej mierze od doboru akcji notowanych w obrocie zorganizowanym i może być świadomie przez inwestora zmieniana. Inwestor ma wpływ na przebieg inwestycji poprzez dokonywanie odpowiedniego doboru akcji w trakcie trwania inwestycji, poprzez dokonywanie transakcji kupna i sprzedaży akcji, a ostateczny wynik inwestycji uzależniony jest od umiejętności i profesjonalizmu inwestora oraz skłonności do ponoszenia ryzyka. Decyzję inwestycyjną podejmuje inwestor. Inwestor o niskim poziomie akceptacji ryzyka osiąga mniejszy zysk, inwestując w spółki duże, stabilne, o odpowiedniej płynności akcji na rynku. Inwestor o skłonności do ponoszenia dużego ryzyka osiąga duże zyski poprzez dokonywanie inwestycji w spółki małe i średnie, o niskiej kapitalizacji i płynności, którymi w głównej mierze zainteresowany jest tzw. kapitał spekulacyjny

Przypadek szczególny (1) - Prawa do akcji (PDA):

W związku z tym, że od momentu emisji akcji do czasu ich wprowadzenia do notowań może upłynąć kilka tygodni lub nawet kilka miesięcy, wprowadzony został instrument prawa do akcji (PDA).

Mogą one być przedmiotem obrotu już w kilka dni po przydziale akcji, a jeszcze przed ich zarejestrowaniem w sądzie, co umożliwia niezwłoczne wycofanie się z dokonanej inwestycji, a jednocześnie umożliwia ich nabycie tym, którzy nie dokonali tego w publicznej subskrypcji, zanim same akcje zadebiutują na giełdzie. Obrót prawami do akcji podlega takim samym regułom jak obrót akcjami. Po decyzji sądu o zarejestrowaniu nowej emisji, po uzgodnieniu z Giełdą Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., PDA są zastępowane przez akcje.

Czynniki ryzyka związane z prawem do akcji są identyczne jak w przypadku akcji. Dodatkowo pragniemy podkreślić, iż Klient powinien wziąć pod uwagę ryzyko odmowy rejestracji podwyższenia kapitału akcyjnego przez sąd. W takiej sytuacji prawa do akcji wygasają, a emitent jest zobowiązany do zwrotu inwestorowi wpłaconych środków na zakup akcji.

Przypadek szczególny (2) – Prawo poboru:

Prawo poboru może być przedmiotem obrotu jako samodzielny instrument. Jest ono notowane na giełdzie od następnego dnia sesyjnego po dniu podania przez emitenta informacji o cenie emisyjnej akcji nowej emisji, nie wcześniej jednak niż następnego dnia sesyjnego po dniu ustalenia prawa poboru. Ostatnim dniem notowania jest sesja giełdowa odbywająca się trzeciego dnia sesyjnego przed dniem zakończenia przyjmowania zapisów na akcje. Na następnej sesji giełdowej po ostatnim dniu uprawniającym do nabycia akcji z prawem poboru, kurs akcji podawany jest z oznaczeniem "bp" (bez prawa poboru). Czynniki ryzyka związane z prawem poboru są identyczne jak w przypadku akcji. Dodatkowo pragniemy zwrócić uwagę, iż okres notowania praw poboru jest z reguły dosyć krótki. Notowania praw poboru charakteryzują się bardzo dużą zmiennością cen. Klient, który nie zdecyduje

się sprzedać praw poboru w terminie ich notowania, powinien podjąć decyzję, czy zapisuje się na akcje nowej emisji; w przeciwnym wypadku prawa poboru wygasną. Z dniem wygaśnięcia praw poboru Klientowi nie przysługują żadne świadczenia pieniężne.

Czynniki ryzyka:
Zgodnie z art. 48 ust 2 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. opis ryzyka instrumentów finansowych zawiera następujące elementy:

a) Wskazanie na ryzyko związane z danym rodzajem instrumentu finansowego, w tym wyjaśnienie mechanizmu dźwigni finansowej i jego wpływu na ryzyko utraty całej inwestycji, w tym ryzyko związane z niewypłacalnością emitenta lub powiązanymi zdarzeniami, takimi jak umorzenie lub konwersja długu oraz,

b) Wskazanie na zmienność ceny określonych instrumentów lub ograniczenia dotyczące dostępności rynku na takie instrumenty.
Ryzyko makroekonomiczne – występuje z uwagi na zależność trendów na rynku akcji oraz stopy zwrotu z inwestycji od sytuacji makroekonomicznej panującej w kraju i na świecie. W konsekwencji pozytywne tendencje w gospodarce skutkują pozytywnymi trendami na rynku finansowym i ceny akcji większości spółek posiadają w takim przypadku tendencję wzrostową. Analogicznie, negatywne tendencje w gospodarce mogą powodować spadek cen większości akcji.
Na sytuację makroekonomiczną panującą na krajowych i międzynarodowych rynkach mają wpływ m.in. polityka monetarna banku centralnego, polityka fiskalna rządu, stopień zaufania do systemu prawa, egzekwowalność wyroków sądowych, tempo wzrostu PKB, poziom inflacji, zmiany w cenie surowców, wahania kursów walut, wysokość stóp procentowych, wielkość deficytu budżetowego, bilans płatniczy, zagrożenie terrorystyczne etc.

Ryzyko zmian cen - spadek ceny poniżej ceny nabycia przez inwestora:
a) Wyniki finansowe – występuje silna korelacja pomiędzy jakością oraz wysokością wyników finansowych a zmianami kursów akcji. Im słabsze wyniki finansowe tym większe prawdopodobieństwo spadku kursu i większa zmienność notowań,
b) Kapitalizacja spółki – zmienność notowań jest ujemnie skorelowana z kapitalizacją spółki. Niższa kapitalizacja oznacza z reguły wyższą zmienność notowań,
c) Free float -liczba akcji w wolnym obrocie nie będąca w posiadaniu znaczących podmiotów posiadających znaczne pakiety akcji. Spadek free float powoduje spadek płynności i wzrost zmienności notowań.
d) utrata kapitału – związane jest z możliwością utraty zainwestowanego kapitału, które pojawia się w sytuacjach, gdy nie występuje gwarancja ochrony w całości lub części zainwestowanego kapitału w instrumenty finansowe notowane na rynkach regulowanych oraz w alternatywnych systemach obrotu. Nabycie akcji może wiązać się z ryzykiem utraty do 100% wartości kapitału.

Ryzyko branżowe – związane jest z inwestowaniem w daną branżę (segment) rynku. Akcje większości spółek działających w określonej branży są narażone na grupy charakterystycznych dla danej branży czynników ryzyka, w szczególności takich jak: wzrost konkurencji w danej branży, wahania cen surowców, spadek popytu na produkty sprzedawane przez podmioty z branży oraz zmiany technologiczne.
Ryzyko walutowe – w przypadku akcji nabywanych na rynkach zagranicznych dodatkowym elementem niepewności inwestycji jest ryzyko kształtowania się kursów walut obcych w czasie. Może to Powodować, że inwestycja osiągnie odmienny efekt od zakładanego.
Ryzyko emitenta – związane jest z sytuacją finansową i operacyjną danej spółki. Wyniki finansowe oraz sytuacja operacyjna (rozumiana jako jakość zarządzania spółką, wdrożona strategia jej rozwoju, stosowane innowacje technologiczne itp.) wpływają na poziom notowań akcji spółki, a także na zmienność kursu jej akcji. Wymienione czynniki mogą powodować wzrost lub spadek ryzyka związanego z inwestycjami w akcje spółki – im słabsze wyniki finansowe i niższa jakość zarządzania, tym większe prawdopodobieństwo poniesienia straty oraz wyższa zmienność notowań akcji. Przy analizie ryzyka danej spółki należy wziąć pod uwagę także jej kapitalizację. Spółki o małej kapitalizacji, co do zasady, cechują się większą zmiennością notowań kursu akcji (im mniejsza kapitalizacja, tym większe prawdopodobieństwo dużych zmian notowań kursu akcji). W przypadku akcji będących przedmiotem oferty publicznej należy również zwrócić uwagę na ryzyko związane z niedopuszczeniem lub opóźnieniem dopuszczenia akcji do obrotu giełdowego.
Ryzyko przymusowego wykupu – polega na konieczności zbycia posiadanych akcji w drodze wezwania do sprzedaży. Ryzyko to wynika z aktualnie obowiązujących przepisów prawa i dotyczy akcjonariuszy mniejszościowych.

c) informacje o przeszkodach lub ograniczeniach dotyczących wyjścia z inwestycji, na przykład w odniesieniu do niepłynnych instrumentów finansowych lub instrumentów finansowych o ustalonym okresie inwestycji, w tym ilustrację możliwych metod i skutków wyjścia, informacje o obostrzeniach oraz orientacyjne ramy czasowe sprzedaży instrumentu finansowego pozwalające na odzyskanie kosztów początkowych transakcji na danym rodzaju instrumentów finansowych
Ryzyko płynności – określa łatwość, z jaką można sprzedać posiadane akcje bez utraty wartości w stosunku do bieżącej ceny rynkowej akcji. Co do zasady, im mniejsza wartość wolumenu obrotów, tym większa zmienność notowań i wyższe ryzyko płynności. W przypadku akcji niepłynnych inwestor może czekać przez długi okres czasu, zanim uda się sprzedać posiadane akcje bez ponoszenia straty, natomiast wcześniejsza sprzedaż, może wiązać się z koniecznością sprzedaży po cenie znacząco niższej niż oczekiwana przez klienta. W przypadku niekorzystnego spadku wartości akcji, czas oczekiwania na odzyskanie początkowej kwoty inwestycji może wynieść kilka lub kilkanaście lat ale istnieje również ryzyko, że klient w ogóle nie odzyska w całości początkowej kwoty inwestycji.
W przypadku instrumentów finansowych notowanych na rynkach finansowych inwestor chcący wyjść z inwestycji musi zwrócić uwagę na płynność instrumentu, gdyż może ona mieć istotny wpływ na rentowność danej inwestycji.
Dla instrumentów nienotowanych na rynkach finansowych wyjście z inwestycji wiąże się z ryzykiem znalezienia kontrahenta czyli drugiej strony transakcji, co może skutkować uzyskaniem niskiej wyceny instrumentu finansowego.
Ryzyko zawieszenia obrotu akcjami lub ich wykluczenia z obrotu na rynkach regulowanych (GPW) – w znaczący sposób może wpłynąć na rynkową wycenę oraz płynność instrumentów finansowych. Ryzyko to wynika z aktualnego stanu prawnego oraz regulacji poszczególnych rynków regulowanych (GPW).

d) wskazanie na fakt, że w wyniku transakcji na takich instrumentach inwestor może przyjąć zobowiązania finansowe i zaciągnąć inne dodatkowe zobowiązania, w tym zobowiązania warunkowe, dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów:
Nie dotyczy, ten instrument finansowy nie wymaga przyjęcia dodatkowych zobowiązań finansowych oraz nie przewiduje zobowiązań warunkowych, które są dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów finansowych.

e) wskazanie na wszelkie wymogi dotyczące depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań obowiązujących w odniesieniu do tego rodzaju instrumentów:
Nie dotyczy, ten instrument finansowy nie wymaga wniesienia depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań, akcje nie posiadają dźwigni finansowej.

Funkcjonowanie i wynik akcji w różnych warunkach rynkowych, w tym w warunkach pozytywnych i negatywnych
Na cenę akcji wpływa wiele czynników w szczególności sytuacja finansowa danej spółki, perspektywy branży w której funkcjonuje emitent oraz sytuacja makroekonomiczna, co powoduje, że akcje charakteryzują się dużą zmiennością ceny
Wariant pozytywny – gdy spółka osiąga pozytywne wyniki finansowe cena jej akcji może rosnąć i można oczekiwać wzrostu udziału w zysku spółki w formie wypłaty dywidendy.
Wariant negatywny - gdy spółka osiąga słabe wynik finansowe lub generuje straty finansowe, cena jej akcji może spadać, w skrajnym przypadku może to doprowadzić do upadłości emitenta i utraty całości kapitału zainwestowanego w akcje.

Przykład dla inwestycji o wartości 10000,00 pln z pominięciem kosztów transakcyjnych

	Skrajnie negatywny scenariusz (np. upadłość emitenta)	Scenariusz negatywny (np. pogorszenie sytuacji finansowej emitenta)	Scenariusz neutralny	Scenariusz pozytywny (np. poprawa sytuacji finansowej emitenta
Zmiana ceny instrumentu w okresie	-100%	-30%	0%	7%
Wartość inwestycji (pln)	0,00	7000	10000	10700

2. Obligacje

Charakterystyka:

Obligacja jest dłużnym papierem wartościowym, w którym emitent obligacji stwierdza, że jest dłużnikiem obligatariusza (podmiotu nabywającego obligacje) i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia.

W przeciwieństwie do akcji obligacje nie dają posiadaczowi żadnych uprawnień względem emitenta w zakresie: prawa do uczestniczenia w podziale części dochodów, prawa głosu czy też uczestnictwa w walnych zgromadzeniach.

Dochody inwestora posiadającego obligacje mogą pochodzić w szczególności z:

a) odsetek,
b) wzrostu ich wartości rynkowej.

Na rynku kapitałowym wyróżniamy wiele rodzajów obligacji, które różnią się między sobą poziomem związanego z nim ryzyka.

Klasyfikacja obligacji:

Ze względu na podmiot będący emitentem obligacje można podzielić na:

a) skarbowe (państwowe) – są emitowane przez Skarb Państwa, który jest reprezentowany przez Ministra Finansów; obligacje skarbowe charakteryzują się bardzo wysoką płynnością, Skarb Państwa jest jednocześnie gwarantem wykupu obligacji. Środki uzyskane z emisji obligacji przeznaczone są na sfinansowanie wydatków publicznych. Obligacje skarbowe emitowane są zarówno w postaci dyskontowej, jak i z oprocentowaniem płatnym w postaci kuponu. Mogą być nabywane na rynku zarówno pierwotnym, jak i wtórnym. Instrument ten służy do lokowania nadwyżek finansowych w średnim i długim horyzoncie czasowym,
b) komunalne (municypalne) – są emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego (miasta, gminy), które mogą wystawiać je z ulgami podatkowymi; obligacje komunalne charakteryzują się mniejszą płynnością finansową niż obligacje skarbowe,
c) korporacyjne (przedsiębiorstw) – są emitowane przez podmioty gospodarcze posiadające osobowość prawną; obligacje korporacyjne charakteryzują się bardzo dużym zróżnicowaniem stopnia ryzyka, które jest uzależnione, co do zasady, od kondycji finansowej emitenta. Terminy emisji wynoszą od miesiąca do kilku lat, przy czym zależnie od potrzeb emitenta emisji obligacji dokonuje się w seriach, w ramach tzw. programów emisji. Świadczenie i termin jego spełnienia określone są w warunkach emisji obligacji, natomiast informacje o emitentach zawarte są w stosownych dokumentach informacyjnych i załączonych do nich sprawozdaniach finansowych emitentów. Istnieje również możliwość zorganizowania tzw. emisji zamkniętej, czyli proponowania obligacji wskazanym przez emitenta inwestorom.

Ze względu na sposób i wielkość naliczania odsetek można wyróżnić obligacje:

a) o stałej stopie procentowej – oprocentowanie jest niezmienne przez cały czas trwania obligacji aż do momentu wykupu,
b) o zmiennej stopie procentowej – zmienność oprocentowania oznacza, że w poszczególnych okresach odsetkowych oprocentowanie obligacji może ulegać zmianie w zależności od kształtowania się określonego wskaźnika finansowego (np. WIBOR 6M, wskaźnik inflacji),
c) zerokuponowe – w przypadku obligacji zerokuponowych posiadaczowi obligacji nie przysługują odsetki przed okresem wykupu; nabywca obligacji otrzymuje kwotę równą wartości nominalnej, która obejmuje naliczone odsetki i kapitał, w terminie wymagalności; oprocentowanie obligacji wynika ze sposobu ich sprzedaży – po cenie niższej od wartości nominalnej.

Ze względu na czas trwania obligacji można wyróżnić obligacje:

a) krótkoterminowe (okres wykupu do 1 roku),
b) średnioterminowe (okres wykupu od 1 roku do 10 lat),
c) długoterminowe (powyżej 10 lat).

Przyjmując jako kryterium zabezpieczenie związane z emisją można wyodrębnić obligacje:

a) zabezpieczone całkowicie – zabezpieczenie daje przywilej nabywcy obligacji i obejmuje całość wartości nominalnej papieru dłużnego wraz z należnymi odsetkami, zabezpieczeniem obligacji może być zastaw na majątku lub hipoteka, gwarancja udzielona przez instytucję finansową itp.,
b) zabezpieczone częściowo – zabezpieczenie przybiera formy podobne jak w przypadku obligacji zabezpieczonych całkowicie, nie obejmuje jednak całości wartości nominalnej papieru dłużnego oraz należnych odsetek,
c) niezabezpieczone – nie są zabezpieczone określonym składnikiem aktywów i są emitowane na podstawie ogólnego zaufania do wystawiającego je podmiotu, ryzyko przyjmuje inwestor, który kupuje obligacje.

Czynniki ryzyka:

Zgodnie z art. 48 ust 2 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. opis ryzyka instrumentów finansowych zawiera następujące elementy:

a) wskazanie na ryzyko związane z danym rodzajem instrumentu finansowego, w tym wyjaśnienie mechanizmu dźwigni finansowej i jego wpływu na ryzyko utraty całej inwestycji, w tym ryzyko związane z niewypłacalnością emitenta lub powiązanymi zdarzeniami, takimi jak umorzenie lub konwersja długu oraz
b) wskazanie na zmienność ceny określonych instrumentów lub ograniczenia dotyczące dostępności rynku na takie instrumenty
   Obligacje są instrumentem finansowym bez dźwigni finansowej.
   Ryzyko kredytowe emitenta – związane z ryzykiem niedotrzymania przez emitenta warunków umowy oraz terminowego wywiązywania się ze zobowiązań, w szczególności:
   - niezapłacenia części/całości odsetek,
   - niespłacenia części/całości kapitału,
   - niewywiązywania się ze zobowiązań w określonym terminie.

   Ryzyko stopy procentowej – źródłem ryzyka stopy procentowej jest relacja pomiędzy oczekiwaniami co do przyszłego poziomu stopy procentowej, a jej rzeczywistym przyszłym poziomem, który wpływa na zmiany ceny obligacji niezgodnie z oczekiwaniami. Cena obligacji zmienia się przeciwnie do zmian stóp procentowych.
   Ryzyko reinwestycji – stopa zwrotu z obligacji jest obliczana przy założeniu, że otrzymane odsetki są reinwestowane. Ryzyko reinwestycji polega na możliwości spadku stóp procentowych, gdy inwestor będzie chciał zainwestować swoje okresowe dochody odsetkowe z obligacji.
   Ryzyko przedterminowego wykupu – dotyczy obligacji zawierających opcję wcześniejszego wykupu, która uprzywilejowuje emitenta i pozwala mu spłacić część lub całość wartości emisji przed terminem wymagalności.
   Ryzyko walutowe – dotyczy obligacji denominowanych w walutach obcych. Ryzyko to wyraża się niepewnością co do wartości przepływów gotówkowych, które kształtują się w zależności od kursu wymiany walut obowiązującego w momencie dokonywania płatności.
   Ryzyko inflacji – ryzyko to odnosi się w szczególności do obligacji o stałym oprocentowaniu. W przypadku spadku siły nabywczej pieniądza zmienia się realna wartość przepływów gotówkowych z nabytej obligacji.
c) informacje o przeszkodach lub ograniczeniach dotyczących wyjścia z inwestycji, na przykład w odniesieniu do niepłynnych instrumentów finansowych lub instrumentów finansowych o ustalonym okresie inwestycji, w tym ilustrację możliwych metod i skutków wyjścia, informacje o obostrzeniach oraz orientacyjne ramy czasowe sprzedaży instrumentu finansowego pozwalające na odzyskanie kosztów początkowych transakcji na danym rodzaju instrumentów finansowych

Ryzyko płynności – określa łatwość, z jaką można sprzedać posiadane obligacje bez utraty wartości w stosunku do jej bieżącej ceny rynkowej. W przypadku obligacji niepłynnych inwestor może czekać przez długi okres czasu, zanim uda się sprzedać posiadane obligacje bez ponoszenia straty, natomiast wcześniejsza sprzedaż, może wiązać się z koniecznością sprzedaży po cenie znacząco niższej niż oczekiwana przez klienta. W przypadku instrumentów finansowych notowanych na rynkach finansowych inwestor chcący wyjść z inwestycji musi zwrócić uwagę na płynność instrumentu, gdyż może ona mieć istotny wpływ na rentowność danej inwestycji.
Dla instrumentów nienotowanych na rynkach finansowych wyjście z inwestycji wiąże się z ryzykiem znalezienia kontrahenta czyli drugiej strony transakcji, co może skutkować uzyskaniem niskiej wyceny instrumentu finansowego.
Dla instrumentów finansowych z określonym terminem wykupu lub określoną gwarancją kapitału wyjście lub zamknięcie inwestycji przed terminem wykupu danego instrumentu może wiązać się z potencjalną dużą stratą finansową, jak również utratą gwarancji kapitału.
Ryzyko niewypłacalności lub upadłości emitenta – gdy przyszła sytuacja finansowa emitenta ulegnie istotnemu pogorszeniu, może to skutkować jego upadłością. Oznacza to dla Inwestora częściową lub całkowitą utratę zainwestowanych środków.
Ryzyko zawieszenia obrotu obligacjami lub ich wykluczenia z obrotu - na podwyższenie ryzyka inwestycyjnego wpływa również możliwość zawieszenia notowań, wycofania lub wykluczenia instrumentów finansowych z obrotu na rynku regulowanym. Taka sytuacja w znaczący sposób może wpłynąć na rynkową wycenę instrumentów finansowych.

d) wskazanie na fakt, że w wyniku transakcji na takich instrumentach inwestor może przyjąć zobowiązania finansowe i zaciągnąć inne dodatkowe zobowiązania, w tym zobowiązania warunkowe, dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów
Ten instrument finansowy nie wymaga przyjęcia dodatkowych zobowiązań finansowych oraz nie przewiduje zobowiązań warunkowych, które są dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów finansowych.

e) wskazanie na wszelkie wymogi dotyczące depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań obowiązujących w odniesieniu do tego rodzaju instrumentów
Ten instrument finansowy nie wymaga wniesienia depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań.

Funkcjonowanie i wynik obligacji w różnych warunkach rynkowych, w tym w warunkach pozytywnych i negatywnych

Istotny wpływ na ceny obligacji Skarbu Państwa ma poziom stóp procentowych. W przypadku obligacji o stałym oprocentowaniu i obligacji zerokuponowych (dyskontowych) wzrost stóp procentowych powoduje spadek ceny obligacji, natomiast obniżenie stóp procentowych skutkuje wzrostem ceny obligacji. Dla obligacji o zmiennym oprocentowaniu spadek stóp procentowych powoduje niższe wpływy z tytułu odsetek, natomiast wzrost stóp procentowych skutkuje wyższymi wpływami z tytułu odsetek.

Przykład dla inwestycji 10000,00 pln z pominięciem kosztów transakcyjnych dla niezabezpieczonej obligacji korporacyjnej o oprocentowaniu 4%,

	Skrajnie negatywny scenariusz (np. upadłość emitenta)	Scenariusz negatywny (np. pogorszenie sytuacji finansowej emitenta i wstrzymanie obsługi długu,)	Scenariusz neutralny	Scenariusz pozytywny (np. poprawa sytuacji finansowej emitenta, zwiększenie ratingu emitenta)
Zmiana ceny instrumentu na koniec okresu odsetkowego	-100%	-10%	0%	1%
Wartość inwestycji po okresie odsetkowym (pln)	0,00	9400	10000	10500

3. Tytuły uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania – jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych i specjalistycznych otwartych, certyfikaty inwestycyjne funduszy inwestycyjnych zamkniętych

Charakterystyka:

Tytuły uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania to instrumenty finansowe, reprezentujące prawa majątkowe, przysługujące uczestnikom zbiorowego inwestowania. To przede wszystkim certyfikaty inwestycyjne oraz jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych.
Jednostki uczestnictwa/certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych reprezentują udział w aktywach funduszu inwestycyjnego. Inwestycja w fundusz inwestycyjny jest równoznaczna z zakupem jednostek uczestnictwa/certyfikatów inwestycyjnych.

Fundusz inwestycyjny zbiera wpłaty od inwestorów i w zamian za wpłacone pieniądze wydaje jednostki uczestnictwa lub certyfikaty inwestycyjne. Za pozyskane pieniądze fundusz inwestycyjny nabywa instrumenty finansowe na przewidzianych jego statutem rynkach. Dzięki temu inwestor nie musi troszczyć się o dokładną analizę rynku instrumentów finansowych, gdyż fundusz inwestycyjny robi to za inwestora. Z ustaloną częstotliwością fundusz inwestycyjny ustala wartość jednostek uczestnictwa lub certyfikatu inwestycyjnego, czyli oblicza „wartość aktywów netto funduszu" przypadających na jednostkę uczestnictwa, certyfikat inwestycyjny lub tytuł uczestnictwa. W tym celu fundusz wycenia portfel inwestycyjny, a następnie dzieli jego wartość przez liczbę jednostek uczestnictwa, certyfikatów inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa przysługujących wszystkim uczestnikom. Znając wartość jednostki uczestnictwa, certyfikatu inwestycyjnego lub tytułu uczestnictwa funduszu inwestycyjnego, Klient może wyznaczyć aktualną wartość swojej inwestycji w dany fundusz – mnożąc wartość jednostki uczestnictwa, certyfikatu inwestycyjnego lub tytułu uczestnictwa tego funduszu przez liczbę posiadanych przez siebie jednostek funduszu certyfikatów inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa.

Wartość jednostki uczestnictwa czy certyfikatu inwestycyjnego może się zmieniać w każdym dniu wyceny. Ich wartość publikowana jest m.in.w prasie, na stronach internetowych. Jednostki uczestnictwa lub certyfikaty inwestycyjne są zbywane i odkupywane przez fundusz po cenie wynikającej z wartości jednostek uczestnictwa, certyfikatów inwestycyjnych lub tytułów uczestnictwa w danym dniu, odpowiednio powiększonej lub pomniejszonej

- opłaty manipulacyjne, pobierane przez towarzystwo zarządzające tym funduszem.

Nabycie jednostek uczestnictwa lub certyfikatów inwestycyjnych wymaga wpłaty środków pieniężnych i złożenia stosownego oświadczenie woli – tzw. zlecenia nabycia, które jest zarazem zawarciem umowy przystąpienia do funduszy inwestycyjnych. Zlecenie nabycia staje się ważne w momencie dokonania przelewu na rachunek bankowy funduszu.

Na podstawie zlecenia oraz dokonanej wpłaty następują zbycie na rzecz Klienta jednostek uczestnictwa lub certyfikatów inwestycyjnych i jednocześnie odpowiedni wpis do rejestru. Klient, składając zlecenie, nie zna ceny, po jakiej będzie realizowane zlecenie – wie jedynie to, z którego dnia wyceny będzie ta cena. Zasady te są ściśle określone w prospekcie funduszu.

Uczestnik otwartego funduszu inwestycyjnego może w każdej chwili dokupić lub sprzedać funduszowi dowolną liczbę jednostek uczestnictwa.

Fundusz inwestycyjny otwarty sporządza i niezwłocznie doręcza na wskazany adres korespondencyjny uczestnika pisemne potwierdzenia dokonania każdego zlecenia lub dyspozycji, chyba że Klient wyraził pisemną zgodę na doręczanie tych potwierdzeń w innych terminach.

Publiczne certyfikaty inwestycyjne funduszy inwestycyjnych zamkniętych są zbywane w ramach oferty publicznej, zgodnie z regulacjami dotyczącymi obrotu instrumentami finansowymi oraz oferty publicznej. Aby nabyć tego typu certyfikaty inwestycyjne, należy otworzyć rachunek papierów wartościowych. Oferta nabycia niepublicznych certyfikatów inwestycyjnych funduszu zamkniętego kierowana jest do określonego kręgu adresatów – z reguły inwestorów profesjonalnych, mających rozeznanie na rynku kapitałowym. Do proponowania nabycia niepublicznych certyfikatów załącza się warunki emisji, które określają podstawowe dane dotyczące emitenta i emisji.

Sposobem wyjścia z tego rodzaju inwestycji jest sprzedaż certyfikatu inwestycyjnego według aktualnej ceny rynkowej – na rynku, na którym certyfikat inwestycyjny jest notowany – lub sprzedaż certyfikatu inwestycyjnego w drodze umowy cywilnoprawnej poza parkietem, z uwzględnieniem przepisów

o obrocie instrumentami finansowymi oraz o ofercie publicznej. Cena ta może różnić się od podawanej przez fundusz wyceny aktywów netto na certyfikat inwestycyjny (WANCI). Jeśli obrót certyfikatami inwestycyjnymi danego funduszu na rynku wtórnym nie jest duży, znalezienie nowego nabywcy może być utrudnione. Dodatkowo w funduszach zamkniętych, w okresie określonym w statucie funduszu, inwestor może przedstawić funduszowi certyfikat inwestycyjny do wykupienia. Certyfikat inwestycyjny jest wówczas umarzany z mocy prawa. Niektóre fundusze zamknięte mają ponadto z góry określony termin likwidacji i – co za tym idzie – odkup certyfikatów inwestycyjnych.

Ryzyko związane z inwestycją w jednostki uczestnictwa / certyfikaty inwestycyjne zależy w głównej mierze od polityki i strategii inwestycyjnej przyjętej przez fundusz inwestycyjny.

Klasyfikacja funduszy inwestycyjnych

Ze względu na konstrukcję prawną fundusze inwestycyjne można podzielić na:

a) Fundusze Inwestycyjne Otwarte (FIO) – mogą zbywać nieograniczoną liczbę jednostek uczestnictwa i są prawnie zobowiązane do ich odkupienia na każde żądanie uczestnika. Gotowość do odkupienia jednostek uczestnictwa oznacza, że lokaty funduszy otwartych charakteryzują się większą płynnością niż lokaty funduszy zamkniętych,

b) Specjalistyczne Fundusze Inwestycyjne Otwarte (SFIO) – mogą lokować aktywa w jednostki uczestnictwa innych funduszy inwestycyjnych otwartych, tytuły uczestnictwa emitowane przez fundusze zagraniczne lub tytuły uczestnictwa emitowane przez instytucje wspólnego inwestowania z siedzibą za granicą spełniające określone wymogi, które zgodnie z ich statutem lub regulaminem inwestują powyżej 10% aktywów w jednostki uczestnictwa innych funduszy inwestycyjnych otwartych oraz tytuły uczestnictwa funduszy zagranicznych i instytucji wspólnego inwestowania, jeżeli zgodnie ze statutem funduszu uczestnikami funduszu nie mogą być fundusze inwestycyjne otwarte, fundusze zagraniczne lub instytucje wspólnego inwestowania z siedzibą za granicą zarządzane przez towarzystwo zarządzające funduszem lub podmiot z grupy kapitałowej towarzystwa,

c) Fundusze Inwestycyjne Zamknięte (FIZ) – emitują certyfikaty inwestycyjne w okresach subskrypcji. Są to papiery wartościowe, których liczba jest stała i może zmieniać się tylko w przypadku nowych emisji lub wykupienia przez fundusz. Certyfikaty inwestycyjne mogą być dopuszczone, a następnie wprowadzone do notowań na rynku finansowym. Polityka inwestycyjna prowadzona przez te fundusze jest znacznie szersza w porównaniu z polityką inwestycyjną funduszy otwartych.

Ze względu na stosowaną politykę inwestycyjną fundusze inwestycyjne można podzielić na:

1) Fundusze Rynku Pieniężnego – inwestują środki Klientów w krótkoterminowe papiery dłużne, takie jak bony skarbowe czy krótkoterminowe obligacje Skarbu Państwa. Jest to grupa funduszy obarczona niskim ryzykiem. Co do zasady fundusze przynoszą bieżący zysk powyżej inflacji, a wartość inwestycji praktycznie nie podlega wahaniom. Są polecane osobom, które chcą zainwestować środki w krótkim okresie – co najmniej jednego miesiąca,

2) Fundusze Obligacyjne – inwestują środki Klientów w obligacje, głównie w obligacje skarbowe, komunalne lub obligacje przedsiębiorstw (korporacyjne). Obarczone są nieco większym ryzykiem inwestycyjnym niż fundusze rynku pieniężnego. Rekomendowany okres inwestycji to minimum 1 rok,

3) Fundusze Stabilnego Wzrostu - w ich portfelach inwestycyjnych przeważają papiery dłużne: obligacje i bony skarbowe. Udział akcji w aktywach może zazwyczaj wynieść od 0 do 40%. Rekomendowany okres inwestycji to minimum 3 lata,

4) Fundusze Zrównoważone – inwestują środki Klientów zarówno w związane z podwyższonym ryzykiem akcje (zazwyczaj około 40 - 60% aktywów), jak i w papiery wartościowe o umiarkowanym poziomie ryzyka – obligacje. Ryzyko związane z tego typu funduszami jest duże, natomiast jednocześnie możliwość zysku jest większa niż przy funduszach stabilnego wzrostu. Rekomendowany okres inwestycji to minimum 4 lata,

5) Fundusze Akcji – lokują do 100% aktywów w akcje przy wykorzystaniu agresywnych strategii inwestycyjnych. Są najbardziej podatne na wahania koniunktury rynkowej. Ryzyko jest wysokie z powodu możliwych znacznych wahań wartości jednostki lub certyfikatu. Zagrożenie to spada wraz z przedłużeniem horyzontu czasowego inwestycji. Sugerowany horyzont czasowy inwestycyjny wynosi to minimum 5 lat,

6) Fundusze Aktywnej Alokacji – mogą w zależności od koniunktury na rynku finansowym kierować środki pieniężne w te segmenty rynku, które dadzą najkorzystniejsze możliwości ich pomnożenia. Ich możliwości inwestycyjne nie są tak ograniczone jak w przypadku klasycznych funduszy. Zarządzający funduszem mogą nawet zredukować ilość akcji w portfelu inwestycyjnym do zera, jeśli koniunktura jest niekorzystna, natomiast gdy ulegnie poprawie mogą zwiększać ich udział do poziomu maksymalnego,

7) Fundusze z Ochroną Kapitału – podstawową zasadą ich polityki inwestycyjnej jest zabezpieczenie przed spadkiem wartości jednostki uczestnictwa poniżej określonego poziomu poprzez alokowanie portfela inwestycyjnego w udziałowe papiery wartościowe, instrumenty pochodne oraz papiery wartościowe o stałym dochodzie.

Czynniki ryzyka:

Zgodnie z art. 48 ust 2 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. opis ryzyka instrumentów finansowych zawiera następujące elementy:

a) wskazanie na ryzyko związane z danym rodzajem instrumentu finansowego, w tym wyjaśnienie mechanizmu dźwigni finansowej i jego wpływu na ryzyko utraty całej inwestycji, w tym ryzyko związane z niewypłacalnością emitenta lub powiązanymi zdarzeniami, takimi jak umorzenie lub konwersja długu oraz

b) wskazanie na zmienność ceny określonych instrumentów lub ograniczenia dotyczące dostępności rynku na takie instrumenty
Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych nie posiadają dźwigni finansowej.
Ryzyko inwestycyjne (ryzyko zmiany ceny – wszelkiego rodzaju inwestycje na rynku finansowym obarczone są ryzykiem inwestycyjnym definiowanym najczęściej jako możliwość utraty określonej części lub całości zainwestowanego kapitału. Fundusze inwestycyjne lokujące pozyskane od inwestorów środki pieniężne w instrumenty finansowe również cechuje określone ryzyko. Ryzyko przekłada się na wahania wartości tytułów uczestnictwa, a tym samym wahania wartości inwestycji. Im wyższe ryzyko, tym większe możliwe wahania wartości inwestycji, ale jednocześnie większe szanse na wysoki zysk. Generalnie poziom ryzyka inwestycyjnego w przypadku funduszy jest zdeterminowany dwoma czynnikami: typem funduszu oraz realizowaną strategią inwestycyjną. W krótkich okresach czasu najbardziej na wahania wartości jednostek uczestnictwa narażone są fundusze akcyjne, a w drugiej kolejności fundusze zrównoważone. Najmniejsze ryzyko wahań towarzyszy funduszom dłużnym oraz pieniężnym.
Ryzyko zmiany stóp procentowych - podniesienie poziomu stóp procentowych przez Radę Polityki Pieniężnej zwiększa koszt finansowania rozwoju przedsiębiorstw za pomocą kredytu bankowego i tym samym ogranicza zyski przedsiębiorstw. Wzrost stóp procentowych będzie oddziaływał negatywnie na fundusze akcji, a proces odwrotny – obniżenie stóp - powinien być czynnikiem oddziałującym pozytywnie. W przypadku funduszy dłużnych tendencja jest odwrotna. Większość lokat takich funduszy zwykle stanowią obligacje długoterminowe. Rynkowe notowania tych obligacji - a tym samym wyniki funduszy - poprawiają się w czasie trwania cyklu obniżek stóp procentowych (bo nowo emitowane obligacje mają coraz niższe oprocentowania i inwestorzy chętniej kupują na giełdzie wcześniej wyemitowane obligacje długoterminowe).
Ryzyko walutowe - Są na nie narażeni inwestorzy lokujący oszczędności w funduszach inwestujących za granicą. Wartość majątku takich funduszy często jest wyrażona w walutach obcych. Osiągnięte przez dany fundusz zyski w dolarze, czy euro należy skorygować o zmianę kursu waluty wobec złotego w okresie inwestycji.
Ryzyko kredytowe – ryzyko niewypłacalności emitentów instrumentów finansowych znajdujących się wśród aktywów funduszy

c) informacje o przeszkodach lub ograniczeniach dotyczących wyjścia z inwestycji, na przykład w odniesieniu do niepłynnych instrumentów finansowych lub instrumentów finansowych o ustalonym okresie inwestycji, w tym ilustrację możliwych metod i skutków wyjścia, informacje o obostrzeniach oraz orientacyjne ramy czasowe sprzedaży instrumentu finansowego pozwalające na odzyskanie kosztów początkowych transakcji na danym rodzaju instrumentów finansowych

Ryzyko płynności – jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych, zbywane i odkupywane są w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia złożenia zlecenia. W przypadku znaczącego spadku aktywów funduszu, fundusz może zawiesić odkupywanie na okres nie dłuższy niż dwa tygodnie. Ten okres może się wydłużyć za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego.
W przypadku, nienotowanych na rynkach finansowych certyfikatów inwestycyjnych, certyfikaty mogą być wykupywane przez fundusz tylko w przypadkach określonych w prospekcie emisyjnym lub statucie funduszu. Takie odkupienia mogą odbywać się w cyklach miesięcznych, kwartalnych lub dłuższych, w zależności od polityki inwestycyjnej funduszu. Niekiedy klient może czekać dłużej niż rok na zrealizowanie dyspozycji wykupu certyfikatu inwestycyjnego, w szczególności, gdy certyfikaty oparte są o niepłynne aktywa takie jak nieruchomości lub dzieła sztuki, Dodatkowo w takich przypadkach zdarza się, że fundusz nie wykupuje wszystkich certyfikatów zgłoszonych do wykupu a jedynie ich część i wówczas wykup certyfikatów klienta będzie podlegał stosownej redukcji.
W zależności od prowadzonej polityki inwestycyjnej fundusze inwestycyjne charakteryzują się bardzo dużym zróżnicowaniem poziomu ryzyka inwestycyjnego. Ryzyka związane z inwestycjami w określone fundusze inwestycyjne są wskazane i szczegółowo zdefiniowane w prospekcie informacyjnym/ emisyjnym każdego funduszu.
Klient jest zobowiązany do zapoznania się z treścią prospektu informacyjnego/emisyjnego funduszu, w którym zamierza nabyć tytuły uczestnictwa/certyfikaty inwestycyjne.
Informujemy, że
W przypadku instrumentów finansowych notowanych na rynkach finansowych inwestor chcący wyjść z inwestycji musi zwrócić uwagę na płynność instrumentu, gdyż może ona mieć istotny wpływ na rentowność danej inwestycji.

Dla instrumentów nienotowanych na rynkach finansowych wyjście z inwestycji wiąże się z ryzykiem znalezienia kontrahenta czyli drugiej strony transakcji, co może skutkować uzyskaniem niskiej wyceny instrumentu finansowego.
Dla instrumentów finansowych z określonym terminem wykupu lub określoną gwarancją kapitału wyjście lub zamknięcie inwestycji przed terminem wykupu danego instrumentu może wiązać się z potencjalną stratą finansową, jak również utratą gwarancji kapitału.
Certyfikaty inwestycyjne mogą być zbyte na rynku regulowanym lub nieregulowanym rynku, jak również mogą być wykupione przez fundusz inwestycyjny. W przypadku zbycia certyfikatów na giełdzie cena uzyskana przez inwestora może być znacząco niższa od wyceny certyfikatu podawanej przez fundusz inwestycyjny w ramach regularnych wykupów organizowanych przez fundusz inwestycyjny.
Ryzyko wyceny aktywów funduszu – ryzyko ograniczonej możliwości dokonania aktualnej wyceny poszczególnych aktywów;
Ryzyko związane z koncentracją aktywów lub rynków – ryzyko związane z możliwością skoncentrowania składnika aktywów funduszu na określonym rynku, segmencie rynku lub branży, które może mieć wpływ na wahanie i wartość jednostek uczestnictwa poprzez niekorzystne zdarzenie mające negatywny wpływ na dany rynek lub branżę**.**

d) wskazanie na fakt, że w wyniku transakcji na takich instrumentach inwestor może przyjąć zobowiązania finansowe i zaciągnąć inne dodatkowe zobowiązania, w tym zobowiązania warunkowe, dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów
Nie dotyczy, ten instrument finansowy nie wymaga przyjęcia dodatkowych zobowiązań finansowych oraz nie przewiduje zobowiązań warunkowych, które są dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów finansowych.
e) wskazanie na wszelkie wymogi dotyczące depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań obowiązujących w odniesieniu do tego rodzaju instrumentów
Nie dotyczy, ten instrument finansowy nie wymaga wniesienia depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań.

Funkcjonowanie i wynik jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych w różnych warunkach rynkowych, w tym w warunkach pozytywnych i negatywnych

Na wartość jednostki uczestnictwa lub certyfikatu inwestycyjnego ma wpływ profilu ryzyka danego funduszu i jest ona zależna od instrumentów finansowych, w które inwestuje dany fundusz inwestycyjny. Jednostki uczestnictwa funduszy inwestujących w akcje charakteryzują się większą zmiennością wycen niż fundusze dłużne lub pieniężne.
Przykład dla inwestycji 10000,00 pln z pominięciem kosztów transakcyjnych w fundusz inwestycyjny akcyjny

	Skrajnie negatywny scenariusz	Scenariusz negatywny	Scenariusz neutralny	Scenariusz pozytywny
Zmiana ceny instrumentu w okresie	-100%	-30%	0%	6%
Wartość inwestycji (pln)	0,00	7000	10000	10600

4. Instrumenty pochodne
Charakterystyka:
Instrumenty pochodne to instrumenty finansowe, których wartość uzależniona jest od cen innych instrumentów finansowych lub towarów, zwanych dalej „instrumentami bazowymi".
Instrumentem bazowym mogą być w szczególności akcje, obligacje, kurs walutowy, wysokość stopy procentowej, wartość indeksu giełdowego, ceny towarów (np. ropa, miedź). Zawarcie transakcji na instrumentach pochodnych nie wymaga od klienta wniesienia środków lub kwota wniesionych środków jest mniejsza od kwot nominalnych tych transakcji. Rozliczenie instrumentów pochodnych następuje w określonej dacie w przyszłości w zależności od rodzaju zawartej transakcji.

Opcja jest instrumentem finansowym, który jednej stronie daje prawo (nabywca opcji, długa pozycja) do zawarcia transakcji kupna/sprzedaży instrumentu bazowego, natomiast na drugą stronę nakłada obowiązek zawarcia transakcji kupna/sprzedaży instrumentu bazowego, na warunkach określonych w kontrakcie opcyjnym. Kupujący opcję płaci premię wystawiającemu, a wystawiający wpłaca depozyt, wymagany przez właściwą izbę rozliczeniową. Są dwa podstawowe typy opcji: opcja kupna i opcja sprzedaży. Inwestor może wystawić opcję kupna (short call) lub opcję sprzedaży (short put) lub nabyć opcję kupna (long call) lub opcję sprzedaży (long put). Wyróżniamy opcje waniliowe (ang. plain vanilla) oraz opcje egzotyczne. Opcja waniliowa jest kontraktem opcyjnym, w którym przedmiotem umowy opcji jest transakcja kupna albo sprzedaży pewnego aktywa (instrumentu podstawowego) po ustalonej cenie wykonania. Za opcje egzotyczne uważa się wszystkie inne opcje niż opcje waniliowe.
Ze względu na instrument podstawowy (bazowy) opcji wyróżniamy w szczególności

- opcje na akcje,
- opcje na indeksy giełdowe),
- opcje walutowe– instrumentem podstawowym jest kurs walutowy,
- opcje na obligacje,
- opcje na kontrakty Futures (Futures options),
- opcje na stopy procentowe

Ze względu na terminy realizacji (wykupu) opcji wyróżniamy:

- opcje europejskie – realizacja opcji może nastąpić tylko w terminie wygaśnięcia opcji,
- opcje amerykańskie – realizacja opcji może nastąpić w dowolnym momencie przed terminem wygaśnięcia lub w terminie wygaśnięcia opcji,
- opcje bermudzkie – realizacja opcji może nastąpić w kilku ustalonych terminach w trakcie trwania opcji.

Na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie notowane są opcje waniliowe, typu europejskiego co oznacza, że są rozliczane w określonym terminie przypadającym w dniu wygaśnięcia ważności danej serii opcji. Klient przed dniem rozliczenia (wykupu) opcji może zamknąć swoją pozycję poprzez zajęcie pozycji przeciwstawnej. Maksymalny zysk Klienta zajmującego pozycję długą na opcjach jest nieograniczony, natomiast maksymalna strata jest ograniczona do wysokości zapłaconej premii. Maksymalny zysk Klienta zajmującego pozycję krótką to równowartość otrzymanej w momencie otwierania pozycji premii, natomiast maksymalna strata może być nieograniczona. Klient otwierający pozycję długą na opcjach musi zapłacić premię. Klient otwierający pozycję krótką na opcjach wnosi depozyt zabezpieczający. Minimalną wartość depozytu wnoszonego do firmy inwestycyjnej określa właściwa izba rozrachunkowa, którą dla obrotu na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie jest KDPW_ CCP i która rozlicza oraz gwarantuje wszystkie zawarte na rynku transakcje. Istotą inwestowania w opcje jest możliwość osiągania zysków przy wzroście instrumentu bazowego, jaką dają: nabycie opcji kupna oraz wystawienie opcji sprzedaży. Nabycie opcji sprzedaży oraz wystawienie opcji kupna umożliwia osiąganie zysku przy spadku instrumentu bazowego.

Kontrakt terminowy jest to dwustronna umowa, w której jedna strona zobowiązuje się do kupna, a druga do sprzedaży przedmiotu kontraktu po określonej z góry cenie w wyznaczonym dniu lub do dokonania rozliczenia pieniężnego mającego na celu wyrównanie różnicy cen. Kontrakty terminowe są wystandaryzowane, co oznacza że warunki dotyczące rozmiaru, terminu zapadalności, i wysokość zmiany ceny kontraktu są z góry ustalone. Istotnym elementem inwestowania w kontrakty terminowe jest udział izby rozrachunkowej, która rozlicza transakcje na kontraktach i przejmuje ryzyko niewypłacalności stron kontraktu oraz zapewnia możliwość wcześniejszej, niż w terminie rozliczenia zamknięcia pozycji. Izba rozrachunkowa ustala również minimalną wysokości depozytu zabezpieczającego, który stanowi zabezpieczenie realizacji zobowiązania stron kontraktu. Izba rozliczeniowa codziennie dokonuje rozliczeń między uczestnikami rynku, które skutkują koniecznością uzupełnienia depozytu lub jego zwrotu. W przypadku nieuzupełnienia depozytu zabezpieczającego w wyznaczonym terminie Biuro Maklerskie jest uprawniony do zamknięcia otwartych pozycji, co nie zwalnia Klienta z obowiązku pokrycia całości powstałego zobowiązania. Inwestor kupujący kontrakt terminowy (długa pozycja) ponosi stratę w przypadku spadku kursu kontraktu, natomiast inwestor sprzedający kontra kt terminowy (pozycja krótka) ponosi stratę w przypadku wzrostu kursu kontraktu. Kurs kontraktu podaje się w punktach, a cenę ustala się, mnożąc kurs przez odpowiedni mnożnik. W przeciwieństwie do akcji, przy inwestowaniu w kontrakt terminowy nie trzeba angażować wszystkich środków, na które opiewa kontrakt. Wystarczy jedynie wnieść tzw. depozyt zabezpieczający, który stanowi niewielki procent wartości kontraktu. W przypadku kontraktu terminowego wykorzystywany jest mechanizm dźwigni finansowej, co oznacza, że wartość nominalna transakcji może wielokrotnie przekraczać wielkość wniesionego depozytu zabezpieczającego. Nawet niewielkie zmiany cen instrumentów bazowych mogą w istotnym stopniu wpływać na zyski i straty ponoszone przez Klienta.

Klasyfikacja instrumentów pochodnych:

Ze względu na podział ryzyka instrumenty pochodne można podzielić na:

a) instrumenty o symetrycznym podziale ryzyka, w przypadku których obie strony kontraktu mają takie same prawa i obowiązki oraz ponoszą podobne ryzyko. Do grupy instrumentów o symetrycznym ryzyku zaliczamy kontrakty m.in. forward, futures oraz swap,
b) instrumenty o niesymetrycznym podziale ryzyka, w przypadku których brakuje równości praw i obowiązków pomiędzy stronami kontraktu, które charakteryzuje różny profil ponoszonego przez nie ryzyka. Do grupy instrumentów o niesymetrycznym ryzyku zaliczamy opcje, warranty, obligacje zamienne.

Ze względu na miejsce obrotu instrumenty pochodne można podzielić na:

a) instrumenty obrotu giełdowego notowane na rynku finansowym, posiadające wystandaryzowaną formę. Instrumentami obrotu giełdowego są m.in. kontrakty terminowe, opcje,
b) instrumenty obrotu pozagiełdowego (OTC – ang. over-the-counter), które stanowią umowy zawierane bezpośrednio między dwoma podmiotami z pominięciem jakichkolwiek rynków regulowanych. Instrumentami obrotu pozagiełdowego są m.in. transakcje swap, forward, FRA, IRS, CIRS oraz opcje.

Ze względu na dodatkowe zobowiązanie związane z rozliczeniem transakcji instrumenty pochodne można podzielić na:

a) rozliczane poprzez dostawę – polegające na dokonaniu rzeczywistego rozliczenia transakcji, poprzez dostawę przez sprzedającego instrumentu bazowego i dokonania zapłaty przez kupującego ustalonej ceny,
b) rozliczane gotówkowo – których rozliczenie ma charakter wyłącznie pieniężny, a kwota rozliczenia – płacona przez jedną ze stron drugiej stronie – wynika z różnicy pomiędzy ustaloną ceną a aktualną ceną rynkową instrumentu bazowego.

Czynniki ryzyka:

Zgodnie z art. 48 ust 2 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. opis ryzyka instrumentów finansowych zawiera następujące elementy:

a) wskazanie na ryzyko związane z danym rodzajem instrumentu finansowego, w tym wyjaśnienie mechanizmu dźwigni finansowej i jego wpływu na ryzyko utraty całej inwestycji, w tym ryzyko związane z niewypłacalnością emitenta lub powiązanymi zdarzeniami, takimi jak umorzenie lub konwersja długu
b) wskazanie na zmienność ceny określonych instrumentów lub ograniczenia dotyczące dostępności rynku na takie instrumenty

Instrumenty pochodne posiadają wbudowany mechanizm dźwigni finansowej i w związku z tym są instrumentami najwyższego ryzyka.

Transakcje pochodne działają w oparciu o mechanizm dźwigni finansowej (transakcje lewarowane), tzn. Klient ma możliwość zawierania transakcji o wartości przekraczającej wartość kapitału przez niego zainwestowanego. Wartość wnoszonego depozytu zabezpieczającego stanowi jedynie część wartości zawieranej transakcji, Umożliwia to osiągnięcie znaczących zysków, jak również poniesienie dużych strat przy zaangażowaniu niewielkiej kwoty w postaci depozytu. Inwestowanie z wykorzystaniem dźwigni finansowej daje efekt „zwielokrotnienia" posiadanych środków finansowych. Im wyższa dźwignia finansowa (stosunek wartości zawieranej transakcji do wniesionego depozytu zabezpieczającego), tym większe ryzyko straty z inwestycji, jeżeli kurs instrumentu zmieniłby się w sposób niekorzystny dla inwestora, ale również szansa na osiągnięcie znaczących zysków, w przypadku korzystnej dla inwestora zmiany kursu.

Ryzyko dźwigni finansowej – inwestycja w instrumenty pochodne (opcje lub kontrakty terminowe) wykorzystuje tzw. efekt dźwigni finansowej czyli nie wymaga się posiadania pokrycia finansowego pełnej wartości nabywanego instrumentu tylko jego części (depozyt zabezpieczający), co powoduje, że można osiągać zyski lub straty finansowe znacznie przekraczające pierwotnie zainwestowaną kwotę.

Ryzyko wystawienia opcji - Inwestor wystawiający opcje musi liczyć się z możliwością strat finansowych przekraczających wartość zainwestowanego kapitału. Wystawca opcji wnosi depozyt zabezpieczający, którego celem jest wykonanie zobowiązania przez wystawcę do dostarczenia w terminie wygaśnięcia kwoty rozliczenia. Wystawca musi utrzymywać depozyt zabezpieczający w wysokości, która w pełni pokryje zobowiązanie wystawcy.

Ryzyko związane z wartością instrumentów bazowych (ryzyko zmiany ceny) – wartość instrumentów pochodnych zależy od bieżącej wartości instrumentu bazowego (indeksy giełdowe, akcje, referencyjne ceny towarów, obligacje itp.), jego oczekiwanej wartości w przyszłości oraz zmienności/niepewności tych oczekiwań. Czynnikiem ryzyka związanym z inwestowaniem w instrumenty pochodne jest możliwość niekorzystnego ukształtowania się wartości (cen) instrumentów bazowych w momencie rozliczenia transakcji.

Ryzyko księgowe – brak lub niewłaściwe ujęcie skutków zmian wyceny zawartych przez Klienta transakcji pochodnych w księgach rachunkowych może doprowadzić do sytuacji, kiedy Klient wykazuje straty lub nieuprawnione zyski, które są kompensowane niewykazywanym wynikiem na wycenie instrumentów pochodnych.

Ryzyko cross-defaultu – ryzyko, związane z terminowym rozliczeniem transakcji pochodnych, które może spowodować postawienie w stan wymagalności również innych zobowiązań Klienta, np. kredytów inwestycyjnych, obrotowych i bieżących; zablokowanie rachunków bieżących itp.

Ryzyko biznesowe – ryzyko niezrealizowania się planów biznesowych, wynikające np. z rozwiązania umów handlowych lub braku podpisania planowanych umów, nieplanowanej zmiany struktury sprzedaży; skutkujące tym że ostateczna wartość ekspozycji, jej struktura lub profil ryzyka jest inny niż został zabezpieczony poprzez transakcje pochodne, co powoduje, że korzyść z zabezpieczenia – w postaci stabilizacji przychodów

lub kosztów – jest mniejsza lub nie istnieje. W skrajnym przypadku może to doprowadzić do sytuacji, kiedy Klient ponosi straty zarówno na pozycji zabezpieczanej jak i zabezpieczającej (pozycje te powinny się kompensować).

Ryzyko związane z zawieraniem transakcji pochodnych z rozliczeniem przez dostawę waluty, zabezpieczających przyszłe kontrakty, umowy biznesowe – występujące w sytuacji braku określenia przez strony kontraktu dat i kwot rozliczenia należności i zobowiązań.

Ryzyko związane z wyborem pomiędzy instrumentami symetrycznymi i niesymetrycznymi - tzn. dodatkowy koszt, który trzeba uwzględnić w budżecie zabezpieczanego kontraktu np.: przy kupnie przez Klienta opcji walutowej/opcji na stopę procentową/opcji towarowej – koszt premii płaconej przez Klienta Bankowi,nieograniczone ryzyko przy opcji walutowej/opcji na stopę procentową/opcji towarowej sprzedawanej przez Klienta Bankowi,

Ryzyko wynikające ze stosowania przez Klienta strategii opcyjnych - szczególnie w przypadku strategii opcji walutowych/opcji na stopę procentową/opcji towarowych zerokosztowych, które to ryzyko związane jest najczęściej z dużą różnicą pomiędzy stosowaną do rozliczenia opcji walutowej/opcji na stopę procentową/opcji towarowej ceną rozliczeniową, a bieżącą ceną rynkową, albo niesymetrycznymi nominałami opcji walutowych/opcji na stopę procentową/opcji towarowych (przy niekorzystnej zmianie cen rynkowych straty Klienta mogą przewyższać przychód z pozycji zabezpieczanej).

c) informacje o przeszkodach lub ograniczeniach dotyczących wyjścia z inwestycji, na przykład w odniesieniu do niepłynnych instrumentów finansowych lub instrumentów finansowych o ustalonym okresie inwestycji, w tym ilustrację możliwych metod i skutków wyjścia, informacje o obostrzeniach oraz

orientacyjne ramy czasowe sprzedaży instrumentu finansowego pozwalające na odzyskanie kosztów początkowych transakcji na danym rodzaju instrumentów finansowych
Inwestor może wyjść z inwestycji zbywając instrumenty na rynku finansowym na którym są notowane.
Ryzyko płynności – instrumenty pochodne mogą charakteryzować się niską płynnością, szczególnie w przypadku bardziej skomplikowanych transakcji lub mało płynnych instrumentów bazowych (egzotyczne waluty, towary), dlatego w niekorzystnych dla inwestora okresach mogą wystąpić problemy z ustaleniem właściwej wyceny transakcji w trakcie jej trwania lub ceny referencyjnej w momencie rozliczenia, a w przypadku kontraktów rozliczanych przez dostawę z nabyciem danego aktywa bazowego. Ryzyko płynności rynku może skutkować mniej korzystną lub niekorzystną ceną dla transakcji pochodnych, a w skrajnym przypadku – brakiem możliwości zawarcia transakcji pochodnych. Płynność niektórych kontraktów terminowych jest znacznie niższa od płynności instrumentów bazowych, na które opiewają (np. kontrakty na akcje)

d) wskazanie na fakt, że w wyniku transakcji na takich instrumentach inwestor może przyjąć zobowiązania finansowe i zaciągnąć inne dodatkowe zobowiązania, w tym zobowiązania warunkowe, dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów
Inwestor musi być świadomy, że w przypadku niekorzystnego rozwoju sytuacji rynkowej istnieje ryzyko przyjęcia dodatkowych zobowiązań finansowych, które są dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentu finansowego. W szczególności dotyczy to sytuacji, gdy cena instrumentu pochodnego podąży w kierunku odwrotnym do przewidywanego przez inwestora.
Rynek instrumentów pochodnych jest rynkiem o sumie zerowej, to znaczy, że jeśli inwestor zarabia określoną kwotę pieniędzy na instrumencie pochodnym, to inny inwestor na rynku traci tę samą kwotę pieniędzy, dodatkowo obaj inwestorzy ponoszą koszty transakcyjne wobec pośredników takich jak biura i domy maklerskie.
Nie jest możliwe uzyskanie zysku bez ryzyka i w związku z tym ponadprzeciętne możliwości zysku możliwe do osiągnięcia na rynku instrumentów pochodnych związane są z dużym ryzykiem straty, która może przewyższać wielokrotnie koszt nabycia instrumentu pochodnego.
Zmienność ceny instrumentu bazowego przekłada się zawsze na zmienność ceny instrumentu pochodnego.

e) wskazanie na wszelkie wymogi dotyczące depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań obowiązujących w odniesieniu do tego rodzaju instrumentów.
W związku z otwarciem pozycji na instrumentach pochodnych wiąże się obowiązek wniesienia oraz utrzymywania depozytu zabezpieczającego w wysokości ustalonej przez Izbę Rozliczeniowa (np. KDPW CCP). Depozyt ten stanowi najczęściej kilka procent wartości otwartej pozycji jest ustalany codziennie przez Izbę Rozliczeniową. W przypadku spadku depozytu zabezpieczającego poniżej poziomu ustalonego przez Izbę Rozliczeniową klient jest wzywany do uzupełnienia depozytu poprzez przysłanie dodatkowych środków pieniężnych lub zamknięcie pozycji.

Funkcjonowanie i wynik instrumentu pochodnego w różnych warunkach rynkowych, w tym w warunkach pozytywnych i negatywnych

Najistotniejszym czynnikiem mającym wpływ na ryzyko inwestycyjne dotyczące inwestycji w instrumenty pochodne ma zmienność ceny instrumentu bazowego. Uwzględniając mechanizm dźwigni finansowej wbudowany w konstrukcję instrumentu, inwestor może ponieść stratę finansową (scenariusz negatywny) przekraczającą zainwestowane środki pieniężne.(scenariusz skrajnie negatywny)
Przykład:
Kupno kontraktu terminowego na akcje spółki XYZ po cenie 50,00 pln z pominięciem kosztów transakcyjnych, depozyt zabezpieczający wynosi 20%, liczba akcji przypadająca na 1 kontrakt wynosi 100. Zainwestowana kwota wynosi :50x100x20% =1000 pln

	Skrajnie negatywny scenariusz	Scenariusz negatywny	Scenariusz neutralny	Scenariusz pozytywny
Zmiana ceny instrumentu w okresie	-50%	-10%	0%	5%
Strata/zysk (pln)	Strata=(50-25)x100=2500	Strata=(50-45)x100=500	(50-50)x100 =0	Zysk=(52,50-50)x100=250
Wartość inwestycji (pln)	1000-2500= -1500,00	1000-500=500	1000-0=1000	1000+250=1250
Zwrot z inwestycji	-150%	-50%	0	+25%

Przykład:
Kupno i sprzedaż opcji kupna na akcje XYZ , cena wykonania opcji 400, premia (cena opcji) = 100 pln,

xxx

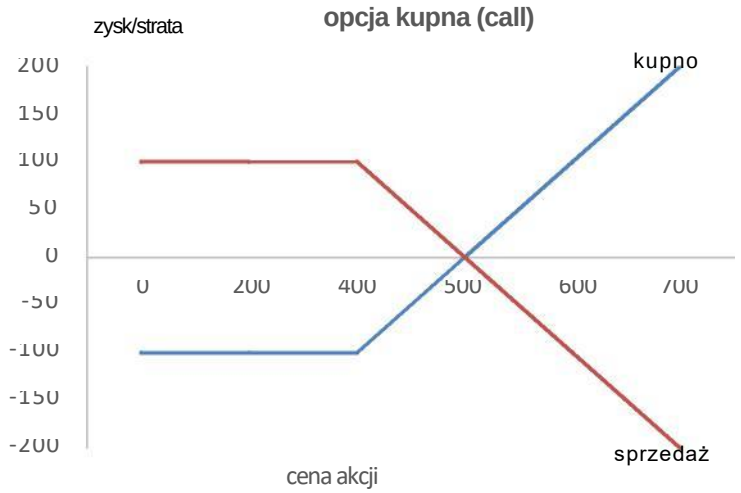

Nabywca opcji (wariant pozytywny)
Cena akcji w dniu w dniu wygasania opcji wynosi 550
Zysk = (550-400) – 100 = 50 pln
Stopa zwrotu =50/100 x100% = 50%

Nabywca opcji (wariant negatywny)
Cena akcji w dniu w dniu wygasania opcji wynosi 320
Strata = premia = -100 pln

Sprzedawca (wystawca) opcji (wariant pozytywny)
Cena akcji w dniu w dniu wygasania opcji wynosi 400
Zysk = premia= 100 pln

Sprzedawca (wystawca) opcji (wariant negatywny)
Cena akcji w dniu w dniu wygasania opcji wynosi 630
Strata = (400-660) +100 = -160 pln
Stopa zwrotu =-160/100 x100% = - 160%

Przykład:
Kupno i sprzedaż opcji sprzedaży na akcje XYZ , cena wykonania opcji 200, premia (cena opcji) = 50 pln,

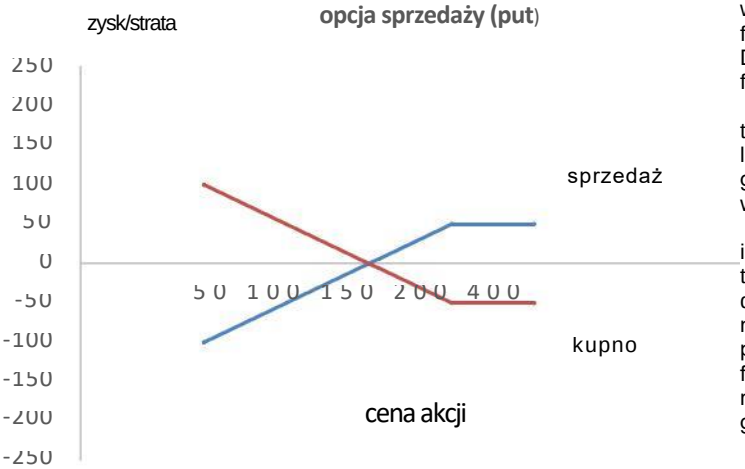

Nabywca opcji (wariant pozytywny)
Cena akcji w dniu w dniu wygasania opcji wynosi 140
Zysk = (200-140) – 50 = 10 pln
Stopa zwrotu =10/50 x100% = 20%

Nabywca opcji (wariant negatywny)
Cena akcji w dniu w dniu wygasania opcji wynosi 320
Strata = premia = -50 pln

Sprzedawca (wystawca) opcji (wariant pozytywny)
Cena akcji w dniu w dniu wygasania opcji wynosi 210
Zysk = premia= 50 pln

Sprzedawca (wystawca) opcji (wariant negatywny)
Cena akcji w dniu w dniu wygasania opcji wynosi 110
Strata = (110-200) +50 = -40 pln
Stopa zwrotu =-40/50 x100% = - 80%

d) wskazanie na fakt, że w wyniku transakcji na takich instrumentach inwestor może przyjąć zobowiązania finansowe i zaciągnąć inne dodatkowe zobowiązania, w tym zobowiązania warunkowe, dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów

xxx
Dla instrumentów nienotowanych na rynkach finansowych wyjście z inwestycji wiąże się z ryzykiem znalezienia kontrahenta czyli drugiej strony transakcji, co może skutkować uzyskaniem niskiej wyceny instrumentu finansowego.
Dla instrumentów finansowych z określonym terminem wykupu lub określoną gwarancją kapitału wyjście lub zamknięcie inwestycji przed terminem wykupu danego instrumentu może wiązać się z potencjalną stratą finansową, jak również utratą gwarancji kapitału.

5. Strukturyzowane produkty finansowe (certyfikaty strukturyzowane, obligacje strukturyzowane)

Charakterystyka:

Produkty strukturyzowane z wbudowanym instrumentem finansowym powstają w wyniku połączenia produktów bankowych (względnie ubezpieczeniowych) oraz instrumentów finansowych. Celem produktu strukturyzowanego jest możliwość osiągnięcia zysku przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony części/całości zainwestowanego kapitału. Produkt strukturyzowany może mieć formę certyfikatu strukturyzowanego, obligacji strukturyzowanej lub bezpośredniego kontraktu opcyjnego.

W zależności od konstrukcji instrumentu finansowego produkty strukturyzowane charakteryzują się całkowitą lub częściową gwarancją zwrotu kapitału w momencie rozliczenia kontraktu. Produkty gwarantujące całkowitą ochronę kapitału cechują się większym bezpieczeństwem i mniejszą stopą możliwych do osiągnięcia zysków niż produkty z częściową ochroną zainwestowanego kapitału, w ramach których Klienci mają większy udział w zyskach z danego instrumentu finansowego, ale również są narażeni na poniesienie straty w zależności od wahań określonego wskaźnika rynkowego, na którym oparty jest produkt strukturyzowany.

Najbardziej popularne wskaźniki rynkowe, na których oparte są produkty strukturyzowane i od których uzależniona jest wartość wypłacanych odsetek to indeksy giełdowe, ceny akcji spółek, ceny towarów, kursy walut, stopy procentowe.

Czynniki ryzyka:

Zgodnie z art. 48 ust 2 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. opis ryzyka instrumentów finansowych zawiera następujące elementy:

a) wskazanie na ryzyko związane z danym rodzajem instrumentu finansowego, w tym wyjaśnienie mechanizmu dźwigni finansowej i jego wpływu na ryzyko utraty całej inwestycji, w tym ryzyko związane z niewypłacalnością emitenta lub powiązanymi zdarzeniami, takimi jak umorzenie lub konwersja długu

b) wskazanie na zmienność ceny określonych instrumentów lub ograniczenia dotyczące dostępności rynku na takie instrumenty

Niektóre certyfikaty strukturyzowane posiadają wbudowany mechanizm dźwigni finansowej, tzn. Klient ma możliwość zawierania transakcji o wartości przekraczającej wartość kapitału przez niego zainwestowanego. Wartość wnoszonego depozytu zabezpieczającego stanowi jedynie część wartości zawieranej transakcji, Umożliwia to osiągnięcie znaczących zysków, jak również poniesienie dużych strat przy zaangażowaniu niewielkiej kwoty w postaci depozytu. Inwestowanie z wykorzystaniem dźwigni finansowej daje efekt „zwielokrotnienia" posiadanych środków finansowych. Im wyższa dźwignia finansowa (stosunek wartości zawieranej transakcji do wniesionego depozytu zabezpieczającego), tym większe ryzyko straty z inwestycji, jeżeli kurs instrumentu zmieniłby się w sposób niekorzystny dla inwestora, ale również szansa na osiągnięcie znaczących zysków, w przypadku korzystnej dla inwestora zmiany kursu. Inwestor może osiągać zyski lub straty finansowe znacznie przekraczające pierwotnie zainwestowaną kwotę.

Produkty strukturyzowane niosą ze sobą następujące ryzyka:

- ryzyko zmiany cen poziomu lub stóp zwrotu aktywów podstawowych,
- ryzyko zmiany kursów walut, w przypadku aktywów zagranicznych,
- ryzyko zmiany stóp procentowych,
- ryzyko obniżenia ratingu kredytowego emitenta lub jego niewypłacalność,
- ryzyko Destabilizacji sytuacji politycznej, kryzys ekonomiczny.

Niemal nieograniczone spektrum możliwości konstrukcji strategii inwestycyjnych zawartych w produktach strukturyzowanych czyni niemożliwym określenie generalnego profilu ryzyka. Ryzyka związane z inwestycjami w określone produkty strukturyzowane są wskazane i szczegółowo zdefiniowane w prospekcie emisyjnym każdego produktu.

Klient jest zobowiązany do zapoznania się z treścią prospektu emisyjnego danego produktu strukturyzowanego, który zamierza nabyć.

c) informacje o przeszkodach lub ograniczeniach dotyczących wyjścia z inwestycji, na przykład w odniesieniu do niepłynnych instrumentów finansowych lub instrumentów finansowych o ustalonym okresie inwestycji, w tym ilustrację możliwych metod i skutków wyjścia, informacje o obostrzeniach oraz orientacyjne ramy czasowe sprzedaży instrumentu finansowego pozwalające na odzyskanie kosztów początkowych transakcji na danym rodzaju instrumentów finansowych

Istnieje ryzyko niskiej płynności W przypadku nienotowanych produktów strukturyzowanych, produkty mogą być wykupywane przez emitenta tylko w przypadkach i terminach określonych w statucie lub prospekcie emisyjnym. Takie odkupienia mogą odbywać się w cyklach miesięcznych, kwartalnych lub dłuższych, w zależności od konstrukcji produktu strukturyzowanego. Niekiedy klient może czekać dłużej niż rok na zrealizowanie dyspozycji wykupu produktu strukturyzowanego.

W przypadku instrumentów finansowych notowanych na rynkach finansowych inwestor chcący wyjść z inwestycji musi zwrócić uwagę na płynność instrumentu, gdyż może ona mieć istotny wpływ na rentowność danej inwestycji.

Co do zasady, ten instrument finansowy nie wymaga przyjęcia dodatkowych zobowiązań finansowych oraz nie przewiduje zobowiązań warunkowych, które są dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów finansowych. W przypadku produktu, w którym występuje mechanizm dźwigni finansowej, Inwestor musi być świadomy, że w razie niekorzystnego rozwoju sytuacji rynkowej istnieje ryzyko przyjęcia dodatkowych zobowiązań finansowych, które są dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentu finansowego.

e) wskazanie na wszelkie wymogi dotyczące depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań obowiązujących w odniesieniu do tego rodzaju instrumentów
Ten instrument finansowy nie wymaga wniesienia depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań.

Funkcjonowanie i wynik certyfikatów oraz obligacji strukturyzowanych w różnych warunkach rynkowych, w tym w warunkach pozytywnych i negatywnych Na notowania produktu strukturyzowanego największy wpływ mają ceny instrumentów bazowych na podstawie, których został oparty ten produkt np. ceny akcji, towarów, poziomy indeksów i mogą się one charakteryzować dużą zmiennością notowań, która uzależniona jest proporcjonalnie od zmienności cen aktywów bazowych.
Przykład dla inwestycji 10000,00 pln z pominięciem kosztów transakcyjnych w produkt strukturyzowany bez ochrony kapitału

	Skrajnie negatywny scenariusz	Scenariusz negatywny	Scenariusz neutralny	Scenariusz pozytywny
Zmiana ceny instrumentu w okresie	-100%	-30%	0%	6%
Wartość inwestycji (pln)	0,00	7000	10000	10600

6. ETF

Charakterystyka:

ETF - tytuły uczestnictwa funduszy inwestycyjnych (Exchange Traded Funds), których podstawową cechą jest obrót na rynku wtórnym, najczęściej na giełdzie papierów wartościowych lub w alternatywnym systemie obrotu, dzięki czemu mają wyższą płynność w porównaniu z jednostkami uczestnictwa lub certyfikatami funduszy inwestycyjnych, a koszty związane z nabyciem i zbyciem są zazwyczaj relatywnie niższe. Najczęściej celem inwestycyjnym Exchange Traded Funds jest jak najdokładniejsze odwzorowywanie zachowania określonego indeksu lub innego wskaźnika rynkowego, ale są również fundusze definiujące własną, unikatową politykę inwestycyjną. ETF formalnie są albo certyfikatami inwestycyjnymi funduszy inwestycyjnych zamkniętych albo tytułami uczestnictwa funduszy zagranicznych. Z uwagi na ich specyfikę kategoria ta została również wyodrębniona przez GPW. *Czynniki ryzyka:*

Zgodnie z art. 48 ust 2 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. opis ryzyka instrumentów finansowych zawiera następujące elementy:

a) wskazanie na ryzyko związane z danym rodzajem instrumentu finansowego, w tym wyjaśnienie mechanizmu dźwigni finansowej i jego wpływu na ryzyko utraty całej inwestycji, w tym ryzyko związane z niewypłacalnością emitenta lub powiązanymi zdarzeniami, takimi jak umorzenie lub konwersja długu,

b) wskazanie na zmienność ceny określonych instrumentów lub ograniczenia dotyczące dostępności rynku na takie instrumenty. Z inwestowaniem w ETF związane jest większość ryzyk opisanych wcześniej w odniesieniu do akcji, tj.:
- ryzyko przyszłego kształtowania się kursu – klient ponosi ryzyko niekorzystnego przebiegu cen w przyszłości;
- ryzyko zmienności cen – ETF jak każdy instrument finansowy podlega zmienności cen na rynkach międzynarodowych i inwestor może stracić część lub całość zainwestowanych środków finansowych;
- ryzyko finansowe – możliwa jest utrata części bądź całości środków pieniężnych;
- ryzyko zawieszenia obrotu lub wykluczenia instrumentu finansowego z obrotu;
- ryzyko związane z sytuacją makroekonomiczną i międzynarodową kraju – w przypadku nagłego załamania koniunktury gospodarczej danego kraju możliwe jest nagłe załamanie sektora gospodarki będącego podstawą notowań danego ETF, kraj może zostać objęty sankcjami gospodarczymi i wyjście z inwestycji może być niemożliwe;
- ryzyko walutowe – w przypadku wahań kursów walutowych cena instrumentu bazowego ETF może rozwinąć się w sposób niekorzystny;
- ryzyko regulacyjne kraju inwestowania – w przypadku zmiany otoczenia regulacyjnego mogą dojść nowe obciążenia regulacyjne w kraju inwestowania, które mogą skutkować nadmiernym obciążeniem w sferze raportowania do regulatora lub mogą uniemożliwić osiąganie zysków w danym obszarze gospodarki;
- ryzyko instrumentu bazowego – instrument bazowy będący podstawą do określenia kursu ETF może podlegać nadmiernym i nieprzewidzianym fluktuacjom na rynkach międzynarodowych, co może skutkować nadmiernymi wahaniami kursu ETF bądź zawieszeniem notowania tego ETF;

c) informacje o przeszkodach lub ograniczeniach dotyczących wyjścia z inwestycji, na przykład w odniesieniu do niepłynnych instrumentów finansowych lub instrumentów finansowych o ustalonym okresie inwestycji, w tym ilustrację możliwych metod i skutków wyjścia, informacje o obostrzeniach oraz orientacyjne ramy czasowe sprzedaży instrumentu finansowego pozwalające na odzyskanie kosztów początkowych transakcji na danym rodzaju instrumentów finansowych.
Inwestor może wyjść z inwestycji zbywając instrumenty na rynku finansowym na którym są notowane.
Ryzyko płynności – określa łatwość, z jaką można sprzedać posiadane ETF bez utraty wartości w stosunku do bieżącej ceny rynkowej akcji. Co do zasady, im mniejsza wartość wolumenu obrotów, tym większa zmienność notowań i wyższe ryzyko płynności. W przypadku niepłynnych ETF inwestor może czekać przez długi okres czasu, zanim uda się sprzedać posiadane ETF bez ponoszenia straty, natomiast wcześniejsza sprzedaż, może wiązać się z koniecznością sprzedaży po cenie znacząco niższej niż oczekiwana przez klienta. W przypadku niekorzystnego spadku wartości ETF, czas oczekiwania na odzyskanie początkowej kwoty inwestycji może wynieść kilka lub kilkanaście lat ale istnieje również ryzyko, że klient w ogóle nie odzyska w całości początkowej kwoty inwestycji.

d) wskazanie na fakt, że w wyniku transakcji na takich instrumentach inwestor może przyjąć zobowiązania finansowe i zaciągnąć inne dodatkowe zobowiązania, w tym zobowiązania warunkowe, dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów,
Nie dotyczy, ten instrument finansowy nie wymaga przyjęcia dodatkowych zobowiązań finansowych oraz nie przewiduje zobowiązań warunkowych, które są dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów finansowych.

e) wskazanie na wszelkie wymogi dotyczące depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań obowiązujących w odniesieniu do tego rodzaju instrumentów
Nie dotyczy, ten instrument finansowy nie wymaga wniesienia depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań.

Funkcjonowanie i wynik inwestycji w ETFy w różnych warunkach rynkowych, w tym w warunkach pozytywnych i negatywnych

Na notowania ETF największy wpływ maja ceny instrumentów wchodzących w skład struktury danego ETF. Niektóre ETF mogą mieć wbudowany , mechanizm dźwigni finansowej, najczęściej dwu- lub trzykrotnie zwiększający stopę zwrotu naśladowanych instrumentów bazowych, co zwiększa zmienność ich notowań
Przykład dla inwestycji 10000,00 pln z pominięciem kosztów transakcyjnych w ETF

	Skrajnie negatywny scenariusz	Scenariusz negatywny	Scenariusz neutralny	Scenariusz pozytywny

Zmiana ceny instrumentu w okresie	-100%	-30%	0%	6%
Wartość inwestycji (pln)	0,00	7000	10000	10600

7. Lokata strukturyzowana (inwestycyjna)

Charakterystyka:

Lokata strukturyzowana to produkt finansowy, który łączy w sobie inwestycję na rynku finansowym z lokatą terminową.

Lokata strukturyzowana stanowi połączenie bezpieczeństwa depozytu bankowego z korzyściami z inwestycji na rynku finansowym. Aby zapewnić Klientowi stuprocentową gwarancję zwrotu kapitału, znaczna część środków jest inwestowana w depozyt utrzymywany w Banku, objęty gwarancją Bankowego Funduszu Gwarancyjnego – w zakresie wynikającym z prawa. Pozostała część kapitału jest lokowana w instrumenty rynku finansowego. Klient, który utrzyma lokatę do ustalonego terminu jej zakończenia ma gwarancję zwrotu zainwestowanego kapitału, natomiast oprocentowanie lokaty uzależnione jest od wyceny instrumentu, na podstawie którego zbudowana jest inwestycja. Lokata inwestycyjna cechuje się niskim ryzykiem w stosunku do innych produktów, gdyż inwestor ma 100-procentową gwarancję ochrony kapitału w dniu rozliczenia lokaty. Ryzyko lokaty ogranicza się jedynie do możliwości utraty odsetek (dodatkowej premii).

W dniu rozliczenia lokaty inwestor otrzymuje cały zainwestowany kapitał i w przypadku pomyślnych zmian na rynku – także dodatkową premię. Wysokość premii zależy od skali zmian cen obserwowanego instrumentu finansowego. Wcześniejsze zakończenie lokaty oznacza konieczność poniesienia przez Klienta opłaty za wyjście. Opłata maleje memoriałowo każdego dnia – do zera w dniu rozliczenia lokaty. Ponadto Klient otrzyma zwrot części zainwestowanego kapitału, która została zainwestowana w depozyt utrzymywany w Banku. W przypadku wcześniejszego zakończenia lokaty Bank nie wypłaca dodatkowej premii, o ile wstępne warunki zawarcia lokaty inwestycyjnej dla danej emisji nie stanowią inaczej.

Stopa zwrotu z lokaty strukturyzowanej uzależniona jest od wartości instrumentu bazowego, który jest wskazany w dokumentacji lokaty strukturyzowanej.

Ochrona kapitału

Cechą charakterystyczną lokaty strukturyzowanej jest to, że kapitał inwestora jest chroniony jak na lokacie terminowej i w dniu zapadalności lokaty inwestor otrzyma 100% wpłaconego kapitału. Oznacza to, że produkt gwarantuje 100% ochronę kapitału, o ile nie nastąpi zerwanie Lokaty przed datą zapadalności, tj. przed Dniem Rozliczenia Lokaty.

Środki pieniężne zainwestowane w lokatę strukturyzowaną są gwarantowane przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

Czynniki ryzyka:

Zgodnie z art. 48 ust 2 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. opis ryzyka instrumentów finansowych zawiera następujące elementy:

a) wskazanie na ryzyko związane z danym rodzajem instrumentu finansowego, w tym wyjaśnienie mechanizmu dźwigni finansowej i jego wpływu na ryzyko utraty całej inwestycji, w tym ryzyko związane z niewypłacalnością emitenta lub powiązanymi zdarzeniami, takimi jak umorzenie lub konwersja długu,

b) wskazanie na zmienność ceny określonych instrumentów lub ograniczenia dotyczące dostępności rynku na takie instrumenty.
Ten instrument finansowy nie zawiera w sobie dźwigni finansowej.
Ryzyko braku dostępność informacji z danego rynku – rynki, na których występuje duża niepewność oraz zmienność, mogą wysyłać do inwestorów sprzeczne informacje, co może powodować zniekształcenie lub całkowity brak informacji, a w konsekwencji może to prowadzić do błędnej decyzji inwestycyjnej;
Ryzyko płynności – wcześniejsze wyjście z produktu oznacza poniesienie przez Klienta opłaty za wyjście, która wiąże się z utratą zainwestowanego kapitału. Opłata maleje memoriałowo każdego dnia – do zera w dniu rozliczenia lokaty. W przypadku wcześniejszego zakończenia lokaty Bank nie wypłaca dodatkowej premii, o ile wstępne warunki zawarcia lokaty inwestycyjnej dla danej emisji nie stanowią inaczej;
Ryzyko podatkowe – ryzyko zmiany przepisów podatkowych powodujące, iż inwestowanie w instrumenty i produkty finansowe związane będzie z większymi niż dotychczas obciążeniami podatkowymi, co może skutkować zmniejszeniem opłacalności inwestycji;
Ryzyko prawne – ryzyko związane ze zmianami prawnymi dotyczącymi regulacji, którym podlegają emitenci lub dystrybutorzy instrumentów czy produktów finansowych;
Ryzyko rynkowe – ryzyko zawsze występujące, a związane z koniunkturą na rynku instrumentów lub produktów finansowych. Dotyczy niepewności związanej z możliwością zmian w politycznym lub gospodarczym otoczeniu kraju, które mogą skutkować rozchwianiem sytuacji rynkowej i przez to wpłynąć na konkretny sektor, firmę lub instrument czy produkt finansowy. Głównymi czynnikami wrażliwości są: poziom inflacji, stopy procentowej, deficyty budżetowe, poziom bezrobocia, saldo obrotów bieżących, poziom popytu konsumpcyjnego oraz inne czynniki makroekonomiczne. Efektem nieuwzględnienia tego ryzyka może być podjęcie błędnej decyzji o rozpoczęciu lub zakończeniu inwestycji;
Złożoność produktu – dotyczy ryzyka związanego z charakterem produktu oraz związaną z nim dokumentacją. Im bardziej złożony, niestandardowy produkt, tym bardziej złożona będzie jego dokumentacja oraz zawarte w niej opisy. W efekcie zrozumienie zasad działania danego produktu może być utrudnione.

c) informacje o przeszkodach lub ograniczeniach dotyczących wyjścia z inwestycji, na przykład w odniesieniu do niepłynnych instrumentów finansowych lub instrumentów finansowych o ustalonym okresie inwestycji, w tym ilustrację możliwych metod i skutków wyjścia, informacje o obostrzeniach oraz orientacyjne ramy czasowe sprzedaży instrumentu finansowego pozwalające na odzyskanie kosztów początkowych transakcji na danym rodzaju instrumentów finansowych
Ryzyko płynności – wcześniejsze wyjście z produktu oznacza poniesienie przez Klienta opłaty za wyjście, która wiąże się z utratą zainwestowanego kapitału. Opłata maleje memoriałowo każdego dnia – do zera w dniu rozliczenia lokaty. W przypadku wcześniejszego zakończenia lokaty Bank nie wypłaca dodatkowej premii, o ile wstępne warunki zawarcia lokaty inwestycyjnej dla danej emisji nie stanowią inaczej;

d) wskazanie na fakt, że w wyniku transakcji na takich instrumentach inwestor może przyjąć zobowiązania finansowe i zaciągnąć inne dodatkowe zobowiązania, w tym zobowiązania warunkowe, dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów
Ten instrument finansowy nie wymaga przyjęcia dodatkowych zobowiązań finansowych oraz nie przewiduje zobowiązań warunkowych, które są dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów finansowych.

e) wskazanie na wszelkie wymogi dotyczące depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań obowiązujących w odniesieniu do tego rodzaju instrumentów
Ten instrument finansowy nie wymaga wniesienia depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań.

Funkcjonowanie i wynik lokaty strukturyzowanej w różnych warunkach rynkowych, w tym w warunkach pozytywnych i negatywnych

Cechą charakterystyczną lokaty strukturyzowanej jest wypłata 100% zainwestowanego kapitału w dniu rozliczenia lokaty – bez względu na warunki panujące na rynku walutowym lub stóp procentowych w dniu jej zapadalności. Każda lokata strukturyzowana składa się z wbudowanej strategii inwestycyjnej, której zadaniem jest wypłata warunkowego kuponu. Bez względu na scenariusz rynkowy Klient ma zagwarantowaną pełną wypłatę wpłaconego na początku kapitału, ale tylko w momencie utrzymania lokaty do dnia jej wykupu. W pozytywnym scenariuszu rynkowym inwestor otrzyma zainwestowany kapitał powiększony o wypłatę z kuponu (premia), natomiast w negatywnym scenariuszu rynkowym inwestor otrzyma jedynie zwrot zainwestowanego kapitału.

8. Depozyt dwuwalutowy (inwestycja dwuwalutowa)

Charakterystyka:

Depozyt dwuwalutowy (inwestycja dwuwalutowa) - inwestycja oparta na pochodnych instrumentach finansowych (opcjach walutowych), jest to połączenie oprocentowanego depozytu z transakcją terminową dotyczącą danej pary walut.

Inwestycja dwuwalutowa jest produktem pochodnym dającym szansę na uzyskanie znacznie większego oprocentowania w stosunku do tradycyjnej lokaty bankowej za cenę akceptacji wyższego ryzyka związanego ze zmianami kursu walutowego.

Zakładając depozyt należy uzgodnić z Bankiem m.in.: walutę, w której depozyt zostanie założony (waluta podstawowa) oraz walutę, w której może być zwrócona wpłata inwestora, jeśli nastąpi przewalutowanie (waluta wymiany), okres depozytu, wysokość depozytu, kurs zamiany oraz oprocentowanie. Oprocentowanie depozytu składa się z dwóch części: oprocentowania, tak jak dla lokaty bankowej oraz premii za ponoszone ryzyko. Po zakończeniu inwestycji Bank wypłaca: uzgodnione wcześniej oprocentowanie – zawsze w walucie podstawowej – a także kwotę depozytu w walucie podstawowej lub, jeśli dojdzie do przewalutowania, w walucie wymiany.
Przewalutowanie jest operacją, w której Bank dokonuje przeliczenia kwoty depozytu wyrażonej w walucie podstawowej na kwotę depozytu wyrażoną w walucie wymiany po uzgodnionym z Klientem kursie zamiany. O przewalutowaniu decyduje porównanie kursu zamiany do kursu rynkowego danej pary walut, które jest dokonywane przez Bank zawsze na dwa dni robocze przed terminem zakończenia inwestycji.
Produkt zakłada gwarancję uzyskania oprocentowania w walucie podstawowej, jednakże ostateczny wynik kapitału (ewentualne przewalutowanie kwoty bazowej) jest uzależniony od rynku walutowego. Oznacza to, że w przypadku pozytywnym waluta podstawowa nie umocniła się do waluty wymiany ponad kurs zamiany, a kapitał wypłacany jest w walucie podstawowej. W przypadku scenariusza pesymistycznego, w momencie gdy waluta podstawowa umocniła się do waluty wymiany ponad kurs zamiany – następuje wypłata odsetek w walucie podstawowej, jednakże zainwestowany kapitał zostaje przewalutowany po kursie zamiany, który jest mniej korzystny niż kurs aktualnie dostępny na rynku walutowym.

Czynniki ryzyka:

Zgodnie z art. 48 ust 2 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. opis ryzyka instrumentów finansowych zawiera następujące elementy:

a) wskazanie na ryzyko związane z danym rodzajem instrumentu finansowego, w tym wyjaśnienie mechanizmu dźwigni finansowej i jego wpływu na ryzyko utraty całej inwestycji, w tym ryzyko związane z niewypłacalnością emitenta lub powiązanymi zdarzeniami, takimi jak umorzenie lub konwersja długu

b) wskazanie na zmienność ceny określonych instrumentów lub ograniczenia dotyczące dostępności rynku na takie instrumenty
Ryzyko ponoszone przez Klienta polega na możliwości przewalutowania zainwestowanej kwoty depozytu po kursie gorszym niż rynkowy i otrzymania kwoty niższej – w przeliczeniu na walutę podstawową – niż zainwestowana. W przypadku wycofania depozytu przed uzgodnionym terminem Klient nie otrzymuje odsetek od depozytu ani też premii. Ponadto Bank obciąża posiadacza depozytu opłatą z tytułu zerwania depozytu przed terminem. Jej wysokość zostaje ustalona w dniu złożenia przez Klienta dyspozycji wycofania depozytu.
Ryzyko podatkowe – ryzyko zmiany przepisów podatkowych powodujące, iż inwestowanie w instrumenty finansowe i produkty finansowe związane będzie z większymi niż dotychczas obciążeniami podatkowymi, co może skutkować zmniejszeniem opłacalności inwestycji;
Ryzyko prawne – ryzyko związane ze zmianami prawnymi dotyczącymi regulacji, którym podlegają emitenci lub dystrybutorzy instrumentów lub produktów finansowych;
Ryzyko rynkowe – ryzyko zawsze występujące, a związane z koniunkturą na rynku instrumentów finansowych lub produktów finansowych. Dotyczy niepewności związanej z możliwością zmian w politycznym lub gospodarczym otoczeniu kraju, które mogą skutkować rozchwianiem sytuacji rynkowej i przez to wpłynąć na konkretny sektor, firmę lub instrument czy produkt finansowy. Głównymi czynnikami wrażliwości są: poziom inflacji, stopy procentowej, deficyty budżetowe, poziom bezrobocia, saldo obrotów bieżących, poziom popytu konsumpcyjnego oraz inne czynniki makroekonomiczne. Efektem nieuwzględnienia tego ryzyka może być podjęcie błędnej decyzji o rozpoczęciu lub zakończeniu inwestycji;
Ryzyko złożoności produktu – dotyczy ryzyka związanego z charakterem produktu oraz związaną z nim dokumentacją. Im bardziej złożony, niestandardowy produkt, tym bardziej złożona będzie jego dokumentacja oraz zawarte w niej opisy. W efekcie zrozumienie zasad działania danego produktu może być utrudnione w przypadku skomplikowanej struktury produktu oraz jego dokumentacji;
Ryzyko poniesienia opłaty za przedterminowe zerwanie depozytu - w przypadku zerwania depozytu przed dniem rozliczenia Klient otrzymuje jedynie zwrot zainwestowanego kapitału (bez odsetek) oraz zostaje obarczony opłatą, której wysokość podawana jest do wiadomości w dniu zerwania lokaty;

c) informacje o przeszkodach lub ograniczeniach dotyczących wyjścia z inwestycji, na przykład w odniesieniu do niepłynnych instrumentów finansowych lub instrumentów finansowych o ustalonym okresie inwestycji, w tym ilustrację możliwych metod i skutków wyjścia, informacje o obostrzeniach oraz orientacyjne ramy czasowe sprzedaży instrumentu finansowego pozwalające na odzyskanie kosztów początkowych transakcji na danym rodzaju instrumentów finansowych
Mimo, że depozyt dwuwalutowy ma określony okres inwestycji i mimo, że nie jest instrumentem notowanym, nie ma ograniczeń innych niż określone w Regulaminie dotyczących płynnego wyjścia z inwestycji. Przy czym skutkiem wcześniejszego wyjścia z inwestycji w depozyt dwuwalutowy jest poniesienie straty przez inwestora.

d) wskazanie na fakt, że w wyniku transakcji na takich instrumentach inwestor może przyjąć zobowiązania finansowe i zaciągnąć inne dodatkowe zobowiązania, w tym zobowiązania warunkowe, dodatkowe w stosunku do kosztów kupna instrumentów
W wyniku transakcji nabycia depozytu dwuwalutowego inwestor nie może przyjąć zobowiązań finansowych i zaciągnąć innych dodatkowych zobowiązań, w tym zobowiązań warunkowych, dodatkowych w stosunku do kosztów kupna instrumentów.

e) wskazanie na wszelkie wymogi dotyczące depozytu zabezpieczającego lub podobnych zobowiązań obowiązujących w odniesieniu do tego rodzaju instrumentów.
Z inwestycją w depozyt dwuwalutowy nie jest związany depozyt zabezpieczający lub inne podobne zobowiązania.

Funkcjonowanie i wynik depozytu dwuwalutowego w różnych warunkach rynkowych, w tym w warunkach pozytywnych i negatywnych

Instrument zakłada gwarancję uzyskania oprocentowania w walucie podstawowej, jednak ostateczny wynik inwestycji (ewentualne przewalutowanie kwoty bazowej) jest uzależniony od kursu walutowego. Oznacza to, że w scenariuszu pozytywnym waluta podstawowa nie umocniła się do waluty wymiany ponad kurs zamiany, a kapitał wypłacany jest w walucie podstawowej. W przypadku scenariusza pesymistycznego, gdy waluta podstawowa umocniła się do waluty wymiany ponad kurs zamiany – następuje wypłata odsetek w walucie podstawowej, jednak zainwestowany kapitał zostaje przewalutowany po kursie zamiany, który jest mniej korzystny niż kurs aktualnie dostępny na rynku walutowym.
Przykład:

- waluta podstawowa: PLN,
- waluta wymiany: EUR,
- okres: 35 dni,
- kwota: 200 000 PLN, kurs zamiany: 4,2500 EUR/PLN,
- kurs początkowy: 4,3000 EUR/PLN,
- oprocentowanie: 2,33% w skali roku

Scenariusz negatywny	Scenariusz pozytywny
kurs obowiązujący w dniu rozliczenia lokaty 4,2400 jest kursem niższym niż kurs zamiany (4,2500) i w związku z tym następuje przewalutowanie.	kurs obowiązujący w dniu rozliczenia lokaty 4,2600 jest kursem wyższym niż kurs zamiany (4,2500) i w związku z tym nie dochodzi do przewalutowania.

Oprocentowanie: 200000 x 2,33% x 35 dni / 365 dni = 446,85 PLN (w walucie podstawowej)	Oprocentowanie: 200 000 x 2,33% x 35 dni / 365 dni = 446,85 PLN (w walucie podstawowej)
Rozliczenie lokaty w walucie wymiany, przeliczone po ustalonym kursie wymiany: 200 000/ 4,25 = 47 058,82 EUR	Rozliczenie lokaty w walucie podstawowej: 200 000 PLN

9. Kwity depozytowe ADR/GDR

Charakterystyka:

Kwity depozytowe to instrumenty finansowe stwierdzające własność instrumentów finansowych emitenta z siedzibą w innym państwie. Mogą one zostać dopuszczone do obrotu niezależnie od papierów wartościowych, których własność stwierdzają. Kwity depozytowe mogą być emitowane w oparciu o akcje (najczęściej), obligacje lub inne instrumenty finansowe. Ze względu na siedzibę emitenta wyróżniamy dwie główne grupy kwitów depozytowych:

ADR (American Depository Receipts) - amerykańskie kwity depozytowe emitowane przez amerykańskie instytucje finansowe, w celu umożliwienia, głównie inwestorom amerykańskim, ale nie tylko, inwestowania w akcje spółek spoza USA. ADR jest ekwiwalentem akcji lub pakietu akcji spółek mających siedzibę i notowanych poza USA. Akcje te zostają wyłączone z obrotu i pozostają w depozycie banku powierniczego, a w ich miejsce w obrocie znajdują się ADR-y. ADR-ami można swobodnie obracać, a ich właściciele mogą je zamieniać na akcje.

GDR (Global Depository Receipts) - globalne kwity depozytowe, czyli certyfikaty emitowane przez instytucje finansowe spoza USA (najczęściej kraju OECD), w celu umożliwienia inwestowania w akcje spółek nienotowanych w kraju emisji GDR. GDR jest ekwiwalentem akcji lub pakietu akcji spółek mających siedzibę i notowanych poza krajem emisji GDR. Akcje te zostają wyłączone z obrotu i pozostają w depozycie banku powierniczego, a na ich miejsce w obrocie znajdują się GDR-y. GDR-ami można swobodnie obracać, a ich właściciele mogą je zamieniać z powrotem na akcje. GDR-y jednej emisji mogą znajdować się w obrocie na więcej niż jednym rynku.

Depozytariusz akcji, o które oparty jest ADR/GDR może umożliwić właścicielowi kwitu depozytowego głosowanie w sposób pośredni na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki, wówczas udziela instrukcji co do sposobu głosowania. Ponadto właściciel kwitu depozytowego ma uprawnienia do dywidendy oraz prawa poboru nowych akcji. ADR/GDR nie uprawnia do osobistego uczestnictwa w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki o której akcje oparty jest ADR lub GDR.

Czynniki ryzyka:

Czynniki ryzyka są tożsame z czynnikami ryzyka związanymi z instrumentami finansowymi w oparciu o które zostały wyemitowane kwity depozytowe ADR/GDR, przede wszystkim są to czynniki ryzyka wskazane dla akcji. Dodatkowym ryzykiem jest ryzyko walutowe związane z inwestycjami na rynkach zagranicznych oraz ryzyko prawne, ponieważ kwity depozytowe emitowane są na podstawie innych systemów prawnych niż krajowy. Konstrukcja kwitów depozytowych ADR/GDR nie zawiera dźwigni finansowej.

Funkcjonowanie i wynik ADR/GDR w różnych warunkach rynkowych, w tym w warunkach pozytywnych i negatywnych

Wpływ warunków rynkowych w przypadku ADR/GDR jest analogiczny jak w przypadku akcji, zarówno w wariancie pozytywnym jak i negatywnym. ADR/GDR to instrument finansowy, którego notowania podobnie jak w przypadku akcji mogą się charakteryzować dużą zmiennością. Na notowania ADR/GDR podobnie jak w przypadku akcji, wpływa szereg czynników. Wśród najbardziej istotnych należy wskazać sytuacje finansową w samej spółce.

Przykład dla inwestycji 10000,00 USD z pominięciem kosztów transakcyjnych w kwit depozytowy ADR

	Skrajnie negatywny scenariusz (np. upadłość emitenta akcji, których dotyczy ADR)	Scenariusz negatywny (np. pogorszenie sytuacji finansowej emitenta akcji, których dotyczy ADR)	Scenariusz neutralny	Scenariusz pozytywny (np. poprawa sytuacji finansowej emitenta, których dotyczy ADR)
Zmiana ceny instrumentu w okresie	-100%	-30%	0%	6%
Wartość inwestycji (pln)	0,00	7000	10000	10600

V. INFORMACJE O BANKU

1. Pełna nazwa Banku oraz nazwa podmiotu dominującego w grupie kapitałowej, do której należy Bank

NAZWA BANKU

BNP Paribas Bank Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, zarejestrowany w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sadowego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy KRS pod numerem KRS 0000011571, posiadający NIP 526- 10-08-546. Kapitał zakładowy w wysokości 147 799 870PLN w całości wpłacony.

PODMIOT DOMINUJĄCY W GRUPIE KAPITAŁOWEJ

BNP Paribas (BNP Paribas i BNP Paribas Fortis SA/NV) – 81,28% akcji Banku
Pozostali – 18,72% akcji Banku

2. Dane pozwalające na bezpośredni kontakt Klienta z Bankiem

1) **Kontakt listowny lub telefoniczny:**
   BNP Paribas Bank Polska S.A.
   Adres: ul. Kasprzaka 2, 01-211 Warszawa
   Strona internetowa: *www.bnpparibas.pl*
   Telefon: +48 22 801 321 123
   +48 22 134 00 00 (Koszt połączenia wg stawki operatora)
   Biuro Maklerskie BNP Paribas Bank Polska S.A.
   Adres: ul. Grzybowska 78, 00–844 Warszawa
   Strona internetowa: *www.bnpparibas.pl/biuro-maklerskie*
   Telefon: +48 22 56 69 700
2) **formularz kontaktowy** na stronie internetowej www.bnpparibas.pl,
3) **kontakt osobisty** w oddziałach Banku: lista oddziałów jest zamieszczona na stronie internetowej www.bnpparibas.pl

3. Język, w którym Klient może się kontaktować z Bankiem i w którym będą mu przekazywane informacje oraz dokumenty

Językiem komunikacji Banku z Klientem jest język polski. W tym języku Bank:
- sporządza i zawiera z Klientem umowę,
- sporządza i przekazuje Klientowi inne dokumenty i informacje dotyczące oferowanych instrumentów finansowych i określonych usług inwestycyjnych – w szczególności regulaminy.

W niektórych przypadkach, o ile jest to zgodne z ustaleniami Banku i Klienta, Bank może sporządzić i zawrzeć umowę oraz przekazać Klientowi dokumenty, o których mowa powyżej dodatkowo w języku angielskim, przy czym polska wersja językowa jest wiążąca.

4. Oświadczenie potwierdzające, że Bank posiada zezwolenie na działalność maklerską i działalność powierniczą oraz nazwa organu

nadzoru, który udzielił zezwolenia

BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie posiada zezwolenie na prowadzenie:

1) działalności maklerskiej na podstawie decyzji Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (obecnie Komisja Nadzoru Finansowego) numer KPWiG-4021-18/2001-6027 z dnia 7 sierpnia 2001 r.,
2) działalności powierniczej na podstawie decyzji Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (obecnie Komisja Nadzoru Finansowego) numer KPWiG -4051-1/2002 z dnia 14 maja 2002 r.,
3) działalności maklerskiej w zakresie sporządzania analiz inwestycyjnych, analiz finansowych oraz innych rekomendacji o charakterze ogólnym dotyczących transakcji w zakresie instrumentów finansowych na podstawie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego numer DFL/404/10/34/1/4/10/KK z dnia 14 września 2010 r.,
4) działalności maklerskiej w zakresie zarządzania portfelem w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych na podstawie decyzji Komisji Nadzoru Finansowego numer DRK/WL/404/3/20/14/15/1 z dnia 10 czerwca 2014 r. udzielonej BNP Paribas Bank Polska S.A.

Nazwa organu nadzoru wydającego zezwolenie:

Komisja Papierów Wartościowych i Giełd (obecnie Komisja Nadzoru Finansowego)
ul. Piękna 20, 00-549 Warszawa,
tel. +48 22 332 66 00.

5. Opis działań podejmowanych przez Bank w celu zapewnienia ochrony przechowywanych/ rejestrowanych instrumentów finansowych oraz aktywów na rachunku pieniężnym

Bank jest uczestnikiem systemu rekompensat prowadzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.
Celem systemu rekompensat jest ochrona aktywów zapisanych na rachunkach lub przechowywanych w depozycie prowadzonym przez Bank i wypłata środków zagwarantowanych inwestorom do wysokości określonej ustawą o obrocie instrumentami finansowymi z dnia 29 lipca 2005 r.
Wypłata środków zagwarantowanych inwestorom ma miejsce w przypadku zaistnienia jednego z trzech zdarzeń:

1) ogłoszenia upadłości Banku,
2) prawomocnego oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości ze względu na to, że majątek Banku nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania,
3) stwierdzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego, że Bank z powodów ściśle związanych z sytuacją finansową, nie jest w stanie wykonać ciążących na nim zobowiązań wynikających z roszczeń inwestorów i nie jest możliwe ich wykonanie w najbliższym czasie.

Ochroną systemem objęte są środki pieniężne i instrumenty finansowe inwestorów, według stanu tych środków na dzień niewypłacalności Banku.
Inwestor otrzymuje 100% wartości utraconych środków w przypadku, gdy ich równowartość w złotych nie przekroczy 3 000 EURO (według kursu na dzień upadłości Banku).
Jeżeli wartość utraconych środków inwestora przekracza 3 000 EURO, inwestor otrzymuje równowartość w złotych 3 000 EURO oraz 90% nadwyżki ponad tę kwotę.
Jednakże górna granica środków objętych systemem rekompensat od 1 stycznia 2008 r., stanowi równowartość w złotych 22 000 EURO.
Do wyliczenia wysokości rekompensaty w złotych polskich przyjmuje się średni kurs NBP zgodnie z tabelą kursową z dnia zaistnienia okoliczności stanowiącej podstawę do wypłat rekompensat.
W przypadku lokat strukturyzowanych:
Bank uczestniczy w obowiązkowym systemie gwarantowania środków pieniężnych w ramach ustawowego systemu gwarantowania środków pieniężnych, określonego w ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o bankowym funduszu gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji.
Szczegółowa informacja o zasadach funkcjonowania obowiązkowego systemu gwarantowania depozytów, w tym o zakresie podmiotowym i przedmiotowym ochrony przysługującej ze strony tego systemu znajduje się na stronie internetowej Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (www.bfg.pl), w arkuszu informacyjnym dla deponentów oraz na Stronie Internetowej.

6. Zasady wnoszenia i załatwiania przez Bank skarg Klientów:

1) Reklamacje dotyczące usług świadczonych przez Bank mogą być składane:
   a) osobiście - pisemnie lub ustnie do protokołu w każdej jednostce Banku obsługującej klientów lub siedzibie Biura Maklerskiego lub siedzibie Banku;
   b) przesyłką pocztową na adres Biura Maklerskiego, każdej jednostki Banku obsługującej klientów lub siedziby Banku;
   c) ustnie – telefonicznie pod numerami wskazanymi powyżej,
   d) drogą elektroniczną - w systemach bankowości elektronicznej, w przypadku gdy klient zawarł umowę na podstawie, której otrzymał do nich dostęp lub za pośrednictwem formularza reklamacyjnego na stronie internetowej Banku https://www.bnpparibas.pl/kontakt/formularz-reklamacji.asp. lub na adres do doręczeń elektronicznych Banku wpisany do bazy adresów elektronicznych pod numerem AE:PL-78960-12101-AWHTH-24.
2) Po złożeniu reklamacji, Bank rozpatruje reklamacje i udziela reklamującemu odpowiedzi w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji, przy czym pocztą elektroniczną wyłącznie na wniosek reklamującego.
3) Rozpatrzenie i udzielenie odpowiedzi na reklamacje przez Bank następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania reklamacji. Do zachowania terminu wystarczy wysłanie odpowiedzi przed jego upływem. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji i udzielenie odpowiedzi w powyższym terminie, Bank w informacji przekazywanej reklamującemu wyjaśnia przyczynę opóźnienia, wskazuje okoliczności wymagające ustalenia do rozpatrzenia sprawy oraz określa przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji i udzielenia odpowiedzi, który nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania reklamacji.
4) Bank na wniosek reklamującego, przekazuje mu potwierdzenie złożenia reklamacji odpowiednio do sposobu jej złożenia lub w inny uzgodniony sposób.
5) Postępowanie reklamacyjne Banku nie wyłącza roszczeń reklamującego wynikających z przepisów prawa właściwego dla Umowy (reklamujący może wystąpić z powództwem bezpośrednio do właściwego sądu powszechnego).

7. Zasady postępowania Banku w przypadku powstania konfliktu interesów

Zasady postępowania Banku w przypadku powstania konfliktu interesów zawiera obowiązująca w Banku „Polityka zarządzania konfliktami interesów". W szczególności Bank stosuje szereg działań służących przeciwdziałaniu Konfliktom interesów, m.in.:

1) wdraża regulacje wewnętrzne służące ochronie informacji poufnych lub informacji stanowiących tajemnicę zawodową, regulacje dotyczące przyjmowania i przekazywania korzyści oraz regulacje dotyczące zasad dokonywania transakcji własnych,
2) zapewnia, aby ujawnianie informacji na temat Konfliktu interesów przed zawarciem umowy z zakresu świadczenia Usług inwestycyjnych lub lokaty strukturyzowanej, stanowiło środek ostateczny,
3) zatrudnia pracowników odpowiednio wykwalifikowanych do wypełniania swoich obowiązków służbowych oraz zapewnia pracownikom systematyczne szkolenia z zakresu świadczenia Usług inwestycyjnych i zapobiegania odnoszącym się do nich Konfliktom interesów,
4) w ramach wdrożenia regulacji wewnętrznych stosuje tzw. „Chińskie mury" w celu zablokowania dostępu do informacji poufnych („Chińskie mury" stanowią mechanizm, w wyniku którego informacje poufne otrzymane przez jedną jednostkę organizacyjną podlegają ochronie i przechowywane są odrębnie i niezależnie od innych działań w ramach Banku),
5) zapewnia system wynagradzania i oceny pracowników Banku pozostający w zgodzie z obowiązkiem działania w najlepiej pojętym interesie klientów.

8. Ogólne zasady opodatkowania transakcji na papierach wartościowych.

Na adres Klienta wskazany do korespondencji wysyłane są listem poleconym niezbędne informacje dla złożenia zeznania podatkowego z tytułu transakcji na papierach wartościowych, które są przekazywane Klientowi w postaci formularza PIT-8C stanowiący informację o przychodach z innych źródeł oraz niektórych dochodach z kapitałów pieniężnych, w terminie do końca lutego roku następującego po roku podatkowym. Bank pobiera bezpośrednio od Klienta zryczałtowany podatek dochodowy w przypadku wypłaty odsetek i dyskonta od papierów wartościowych (art. 42 ust.1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych).

VI. WPROWADZANIE DO DZIAŁALNOŚCI BANKU RYZYK DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych („**Rozporządzenie SFDR**") wprowadza ujednolicone w skali Unii Europejskiej wymogi dla sektora usług finansowych, dotyczące m.in. ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w związku z podejmowaniem decyzji inwestycyjnych w ramach świadczonej usługi zarządzania portfelem instrumentów finansowych oraz udzielaniem rekomendacji inwestycyjnych w ramach usługi doradztwa inwestycyjnego:
   - za pośrednictwem strony internetowej,
   - w procesie zawierania umów z Klientami,
   - w określonych przypadkach również w ramach sprawozdań okresowych oraz w ramach informacji o produkcie.
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz. U. UE. L. z 2020 r. Nr 198, str. 13) („**Taksonomia**") wprowadza ujednolicone w skali Unii Europejskiej kryteria służące ustaleniu, czy dana działalność gospodarcza kwalifikuje się jako zrównoważona środowiskowo na potrzeby określenia stopnia, w jakim dana inwestycja jest zrównoważona środowiskowo oraz wprowadza dodatkowe wymogi dla sektora usług finansowych dotyczące ujawniania informacji.
3. Informacje ujawniane na podstawie Rozporządzenia SFDR dotyczą w szczególności: a) przejrzystości w zakresie strategii dotyczącej wprowadzania do działalności ryzyk dla zrównoważonego rozwoju w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych oraz wydawania rekomendacji inwestycyjnych, b) badania głównych niekorzystnych skutków decyzji inwestycyjnych dla czynników zrównoważonego rozwoju, c) określenia sposobu zapewniania spójności przyjętych przez uczestnika rynku finansowego polityk wynagrodzeń z wprowadzaniem do działalności ryzyk dla zrównoważonego rozwoju.
4. Misją Grupy BNP Paribas jest przyczynianie się do odpowiedzialnego i zrównoważonego wzrostu poprzez finansowanie gospodarki oraz doradzanie Klientom wedle najwyższych standardów etycznych. Stosowanie wytycznych odnoszących się do problematyki społecznej odpowiedzialności biznesu (corporate social responsibility, CSR) stanowi główny komponent tego podejścia. Spójnie z Celami Zrównoważonego Rozwoju 2030, przyjętymi rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ („Cele Zrównoważonego Rozwoju 2030"), wspomniana strategia działań Grupy BNP Paribas oparta została na czterech filarach, to jest wymiarze ekonomicznym, społecznym, obywatelskim oraz środowiskowym, które odzwierciedlają zarówno wyzwania z obszaru problematyki CSR, jak również konkretne osiągniecia Grupy BNP Paribas w tym zakresie.
5. W 2019 roku Grupa BNP Paribas opublikowała swój cel korporacyjny obowiązujący wszystkie podmioty Grupy, który został przygotowany przez Komitet Wykonawczy Grupy BNP Paribas na podstawie trzech dokumentów powstałych w wyniku pracy z wieloma różnymi pracownikami. Należą do nich: Wspólne Przekonania (Misja i Wizja) (The Shared Convictions (Mission and Vision), Kodeks Postępowania (The Code of Conduct) i Manifest Zaangażowania (The Engagement Manifesto). Ponadto, BNP Paribas Bank Polska S.A. spójnie z podejściem Grupy BNP Paribas angażuje się od kilku lat w działania mające na celu przyczynianie się do odpowiedzialnego i zrównoważonego rozwoju stawiając sobie dodatkowe zobowiązania w szczególnie wrażliwych sektorach poprzez opracowanie:
   - polityki finansowania i polityki inwestycyjnej w następujących sektorach: rolno-spożywczym, leśnym – w zakresie oleju palmowego oraz miazgi drzewnej, tytoniowym, obronności i bezpieczeństwa, energii jądrowej, energetyki węglowej, wydobywczym i paliwowym w zakresie niekonwencjonalnych zasobów ropy naftowej i gazu (aktualna lista polityk znajduje się na stronie www.bnpparibas.pl w zakładce „Polityki sektorowe CSR");
   - Listy wykluczeń dla produktów i usług (np. handel zagrożonymi gatunkami, tytoń);
   - Listy wykluczeń dla firm, które nie spełniają w pełni polityki Społecznej Odpowiedzialności Biznesu Grupy BNP Paribas (więcej informacji znajduje się na stronie https://www.bnpparibas.pl/csr).

   Więcej informacji nt. strategicznego podejścia BNP Paribas Bank Polska S.A. do zarządzania aspektami CSR i zrównoważonego rozwoju znajduje się w niefinansowych raportach rocznych, które dostępne są na stronie CSR. W dłuższej perspektywie, Biuro Maklerskie BNP Paribas Bank Polska S.A. będzie dążyło do pełnej realizacji misji Grupy BNP Paribas.
6. Biuro Maklerskie BNP Paribas Bank Polska S.A. jest zobowiązane do wykonania Rozporządzenia SFDR z uwagi na to, że świadczy usługę zarządzania portfelami instrumentów finansowych w sposób dyskrecjonalny (usługa zarządzania portfelem) oraz w związku ze świadczeniem usługi doradztwa inwestycyjnego.
7. W związku z faktem, że rynek danych dotyczących zrównoważonego rozwoju jest w fazie rozwoju, jak również brak jest kompleksowych wytycznych organów nadzoru, Bank spodziewa się, że podejście opisane poniżej będzie ulegało zmianom.

Uwzględnianie ryzyka dla zrównoważonego rozwoju w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych w ramach usługi zarządzania portfelem instrumentów finansowych i wydawania rekomendacji inwestycyjnych w ramach usługi doradztwa inwestycyjnego (art. 6 Rozporządzenia SFDR).

8. Zgodnie z art. 6 ust. 1 i 3 Rozporządzenia SFDR oraz na podstawie przyjętej przez BNP Paribas Bank Polska S.A. „Procedurze uwzględniania ryzyk ESG w świadczeniu usług doradztwa inwestycyjnego i zarządzania portfelami", Biuro Maklerskie informuje, że bierze pod uwagę ryzyka dla zrównoważonego rozwoju w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych w odniesieniu do wszystkich strategii inwestycyjnych dostępnych w ramach usługi zarządzania portfelem instrumentów finansowych oraz wydawania rekomendacji inwestycyjnych w ramach usługi doradztwa inwestycyjnego. Przez „ryzyka dla zrównoważonego rozwoju" należy rozumieć sytuację lub warunki środowiskowe, społeczne lub związane z zarządzaniem które, jeżeli wystąpią mogłyby mieć rzeczywisty lub potencjalny istotny negatywny wpływ na wartość inwestycji dokonywanych przez Biuro Maklerskie.
9. Wystąpienie ryzyka dla zrównoważonego rozwoju może mieć negatywny wpływ na wartość inwestycji (poprzez rzeczywisty lub potencjalny wpływ na emitentów instrumentów finansowych) na kilka sposobów, m. in.:
   a) spadek przychodów,
   b) wzrost kosztów,
   c) utrata wartości lub uszkodzenie wartości składnika aktywów,
   d) wzrost kosztu kapitału,
   e) grzywny i ryzyka regulacyjne.
10. Można oczekiwać długoterminowego wzrostu liczby oraz nasilenia zagrożeń dla zrównoważonego rozwoju z negatywnym wpływem na wycenę instrumentów finansowych, w tym poprzez zdarzenia wymienione wyżej, w szczególności ze względu na negatywne konsekwencje zmian klimatu.
11. Biuro Maklerskie włącza do procesu inwestycyjnego aspekty zarządzania ryzykiem dla zrównoważonego rozwoju za pośrednictwem sformalizowanych i systematycznych metod oraz narzędzi, stosowanych w sposób proporcjonalny we wszystkich zarządzanych strategiach inwestycyjnych.
12. W szczególności, w celu uwzględnienia ryzyk dla zrównoważonego rozwoju w ramach decyzji inwestycyjnych podejmowanych w odniesieniu do zarządzanych portfeli inwestycyjnych i wydawania rekomendacji inwestycyjnych w ramach usługi doradztwa inwestycyjnego, Biuro Maklerskie stosuje sformalizowany proces wykluczania ze spektrum dopuszczalnych emitentów instrumentów finansowych podmiotów odznaczających się szczególnie wysokim poziomem ryzyka dla zrównoważonego rozwoju. Proces ten oparty jest o polityki sektorowe i branżowe przyjęte na poziomie Grupy BNP Paribas.
13. Ponadto, w odniesieniu do emitentów objętych dopuszczalnym spektrum inwestycji, Biuro Maklerskie stosuje pomiar oraz ocenę poziomu ryzyk dla zrównoważonego rozwoju, zarówno odnośnie poszczególnych emitentów, jak też łącznie dla portfeli modelowych w ramach zarządzanych strategii. Proces ten opiera się o wewnętrzną miarę zwaną „Clovers", opartą o wewnętrzną metodykę Grupy BNP Paribas,

uwzględniającą w sposób syntetyczny różne rodzaje ryzyk dla zrównoważonego rozwoju i pozwalającą dokonać pomiaru oraz porównania ryzyk dla zrównoważonego rozwoju na poziomie poszczególnych instrumentów finansowych.

14. Miara „Clovers" może być stosowana do poszczególnych emitentów, jak też uśredniana na poziomie portfeli modelowych. Miara ta opiera się o skalę od 0 do 10, gdzie wynik 0 „Clovers" z perspektywy zarządzania ryzykiem dla zrównoważonego rozwoju oznacza emitentów narażonych w największym stopniu, a ocena 10 „Clovers" emitentów narażonych w najmniejszym stopniu na ten rodzaj ryzyka.
15. Rating ten umożliwia BM, jako uczestnikowi rynku finansowego oraz doradcy finansowemu, identyfikację produktów inwestycyjnych w przypadku, których wystąpienie zdarzenia lub sytuacji w dziedzinie ochrony środowiska, polityki społecznej lub ładu korporacyjnego mogłoby mieć realny lub potencjalny negatywny wpływ na wartość produktów finansowych. Więcej informacji na temat metodologii określania wartości „Clovers" można znaleźć między innymi na stronie internetowej Grupy BNP Paribas (https://wealthmanagement.bnpparibas/en/what-we-do/positive-impact/clover-rating.html).
16. W celu implementacji obu procesów wskazanych wyżej (wykluczania wybranych emitentów oraz pomiaru i monitorowania ryzyk dla zrównoważonego rozwoju), Biuro Maklerskie korzysta ze źródeł informacji, w tym dedykowanych baz danych, zawierających dane dotyczące ochrony środowiska naturalnego, odpowiedzialności społecznej i ładu korporacyjnego opracowywanych przez wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne zajmujące się analizami w tych obszarach, jak i przeprowadza stosowne analizy wewnętrzne.
17. Instrumenty finansowe mogą być nabywane do portfela inwestycyjnego Klienta lub mogą być przedmiotem rekomendacji inwestycyjnej w szczególności, jeżeli spełniają cele Klienta (w tym jego preferencje w zakresie zrównoważonego rozwoju), jego potrzeby w zakresie dywersyfikacji oraz są zgodne z jego profilem inwestycyjnym. W 2022 roku Biuro Maklerskie wdrożyło regulacje prawne przewidujące włączenie czynników ESG do usługi zarządzania portfelem i doradztwa inwestycyjnego, poprzez uwzględnienie preferencji Klienta w zakresie czynników równoważnego rozwoju (więcej na ten temat w pkt III ppkt 4 powyżej). Skutkowało to włączeniem preferencji Klienta w zakresie m. in. ryzyka dla zrównoważonego rozwoju do oceny odpowiedniości usług inwestycyjnych i instrumentów finansowych w ramach usługi zarządzania portfelem i doradztwa inwestycyjnego. Ponadto, Bank wdrożył także uwzględnianie celów klienta związanych ze zrównoważonym rozwojem do procesu zarządzania produktowego (product governance) tj. do wyznaczania grup docelowych. Zebrane od Klientów informacje odnośnie posiadania lub nieposiadania celu inwestycyjnego związanego ze zrównoważonym rozwojem brane są pod uwagę przy określaniu czy Klient znajduje się w grupie docelowej dla danego produktu.
18. W konsekwencji stosowanego procesu, Biuro Maklerskie uznaje, że ryzyko dla zrównoważonego rozwoju w ramach usługi zarządzania portfelem i doradztwa inwestycyjnego może być istotne (znaczące) z punktu widzenia Klienta, przy czym ryzyko to może wahać się w czasie dla poszczególnych strategii inwestycyjnych, od niskiego do istotnego. Jednocześnie Biuro Maklerskie zwraca uwagę, że instrumenty finansowe, które odznaczają się wyższym poziomem ryzyk dla zrównoważonego rozwoju, w tym w zakresie ochrony środowiska naturalnego, spraw społecznych lub ładu korporacyjnego, nie muszą być tożsame z inwestycjami o niższej stopie zwrotu. Wobec powyższego dokonywane przez Biuro Maklerskie pomiar oraz ocena ryzyka dla zrównoważonego rozwoju są integralną częścią procesu inwestycyjnego, uwzględniającego inne czynniki ryzyka (np. stopy procentowej, akcji, walutowe), gdzie nadrzędnym celem tego procesu jest ustalenie optymalnego składu portfeli zarządzanych strategii w wymiarze oczekiwanej stopy zwrotu oraz akceptowalnego poziomu ryzyka inwestycyjnego.

Informacja o zasadach uwzględniania głównych niekorzystnych skutków dla czynników zrównoważonego rozwoju w usłudze zarządzania portfelem (art. 7 Rozporządzenia SFDR).

19. Główne niekorzystne skutki dla czynników zrównoważonego rozwoju odnoszą się do niekorzystnego wpływu decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez Biuro Maklerskie w ramach usługi zarządzania portfelem na czynniki zrównoważonego rozwoju. „Czynniki zrównoważonego rozwoju" oznaczają kwestie środowiskowe, społeczne i pracownicze, kwestie dotyczące poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji i przekupstwu (zwane także: „czynnikami ESG").
20. Biuro Maklerskie stosuje między innymi następujące zasady mające na celu uwzględnienie głównych niekorzystnych skutków podejmowanych decyzji inwestycyjnych w ramach usługi zarządzania portfelem instrumentów finansowych (w odniesieniu do każdego z portfeli modelowych):
    - dokonuje identyfikacji i priorytetyzacji głównych niekorzystnych skutków dla czynników zrównoważonego rozwoju,
    - unika lub redukuje zidentyfikowane główne niekorzystne skutki dla czynników zrównoważonego rozwoju w ramach podejmowanych decyzji inwestycyjnych w procesie dokonywania wyboru produktów dla celów podjęcia decyzji inwestycyjnych.
21. Biuro Maklerskie w celu uniknięcia lub zredukowania zidentyfikowanych głównych niekorzystnych skutków dla czynników zrównoważonego rozwoju w ramach podejmowanych decyzji inwestycyjnych, w procesie dokonywania wyboru produktów dla celów podjęcia decyzji inwestycyjnych stosuje następujące mechanizmy i rozwiązania:
    - **Polityki sektorowe Grupy BNP Paribas:** Grupa BNP Paribas koordynuje działania inwestycyjne w sektorach wrażliwych, z wyłączeniem szeregu sektorów lub spółek. Grupa BNP Paribas opracowała we współpracy z niezależnymi ekspertami szereg polityk sektorowych, które zostały przyjęte także przez BNP Paribas Bank Polska S.A.
      W odniesieniu do każdego sektora Grupa BNP Paribas bierze pod uwagę zestaw obowiązkowych wymogów, kryteriów oceny i dobrych praktyk branżowych, jeśli takie istnieją.
    - **Lista podmiotów zidentyfikowanych jako ryzykowne pod względem ESG i CSR**: listy te obejmują podmioty niespełniające kryteriów Grupy BNP Paribas w zakresie czynników ESG i CSR (np.: handel bronią, produkcja i dystrybucja szkodliwych substancji, zaangażowanie się w przemysł powodujący zwiększoną emisję CO_2, itp.) – czynniki te uznawane są przez Grupę BNP Paribas za generujące najwyższe ryzyka dla czynników zrównoważonego rozwoju, a co za tym idzie Grupa BNP Paribas uznaje, że generują one wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia oraz istotności głównych negatywnych skutków potencjalnej decyzji inwestycyjnej obejmującej takie instrumenty finansowe. Stąd też weryfikacja instrumentu finansowego w kontekście listy podmiotów zidentyfikowanych jako ryzykowne pod względem ESG i CSR następuje jako pierwszy etap oceny ryzyk dla zrównoważonego rozwoju w ramach usługi zarządzania portfelem. Listy obejmują podmioty pochodzące z różnych obszarów geograficznych. Instrumenty finansowe emitowane lub wystawiane przez te podmioty nie są włączane w skład modelowych portfeli inwestycyjnych i nie są uwzględniane w trakcie podejmowania decyzji inwestycyjnej, o ile są one wykluczone zgodnie z powyższymi listami.
    - **Metodologia „Clovers"**: Biuro Maklerskie wykorzystuje w ramach podejmowania decyzji inwestycyjnych metodologię „Clovers", która została opracowana przez Grupę BNP Paribas. Zarządzający portfelami, w trakcie budowy portfeli modelowych mierzą syntetyczną wartość ryzyka dla zrównoważonego rozwoju w każdym portfelu modelowym używając miary i skali „Clovers". Pomiar ryzyka dla zrównoważonego rozwoju za pomocą miary „Clovers" dla danego portfela modelowego składa się następujących kroków:
        - ustalenia wartości „Clovers" dla każdego instrumentu finansowego w portfelu modelowym,
        - ustalenia wartości syntetycznej „Clovers" dla całego portfela jako sumy iloczynów „Clovers" dla poszczególnych instrumentów finansowych oraz % udziału tych instrumentów finansowych w całej wartości portfela.

    Informacje na temat stosowanej metodologii „Clovers" są dostępne na stronie Grupy BNP Paribas pod adresem: https://wealthmanagement.bnpparibas/en/what-we-do/positive-impact/clover-rating.html.
    - **Bieżąca analiza skwantyfikowanego syntetycznego poziomu ryzyka dla zrównoważonego rozwoju w portfelach modelowych**: skwantyfikowany syntetyczny poziom ryzyka dla zrównoważonego rozwoju w portfelach modelowych podlega ciągłej analizie w procesie zarządzanie portfelami.
22. Biuro Maklerskie opiera się m.in. na następujących źródłach danych na temat czynników zrównoważonego rozwoju, ryzyk dla takich czynników w celu oceny głównych niekorzystnych skutków podejmowanej decyzji inwestycyjnej dla czynników zrównoważonego rozwoju:
    - materiałach i analizach udostępnianych przez Grupę BNP Paribas, w tym materiałach uwzględniających listę podmiotów należących do branż o niekorzystnym wpływie na środowisko czy czynniki zrównoważonego rozwoju (takie jak handel bronią, produkcja i dystrybucja tytoniu, zanieczyszczenie środowiska, wysoki poziom emisji CO_2, wykorzystanie pracy dzieci, wykorzystanie pracy niewolniczej, itp.),

- analizach emitentów w zakresie zrównoważonego rozwoju wedle opracowanej przez Grupę BNP Paribas metodologii „Clovers",
- danych dostarczanych przez dostawców zewnętrznych, tj. podmioty specjalizujące się w danych i badaniach w zakresie zrównoważonego rozwoju,
- danych dostarczanych przez emitentów oraz wystawców instrumentów finansowych lub też podmioty zarządzające (np. w przypadku funduszy inwestycyjnych) w ramach procesu dopuszczania takich instrumentów do oferty.

23. Biuro Maklerskie uwzględnia główne niekorzystne skutki dla czynników zrównoważonego rozwoju dla portfela modelowego, w konsekwencji coroczne informacje na temat głównych niekorzystnych skutków nie są przekazywane klientom w ramach sprawozdawczości dotyczącej wykonania usługi zarządzania portfelem.

Przejrzystość w zakresie innych produktów finansowych w informacjach ujawnianych przed zawarciem umowy (art. 7 Taksonomii).
W świetle art. 7 Taksonomii w związku z art. 6 ust. 3 Rozporządzenia SFRD, określających wymogi informacyjne w odniesieniu do usługi zarzadzania portfelem w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, wobec braku produktów finansowych uznanych na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej za promujące aspekt środowiskowy lub społeczny albo mających na celu zrównoważone inwestycje (tj. podlegających art. 8 ust. 1 Rozporządzenia SFDR oraz art. 9 ust. 1, 2 oraz 3 Rozporządzenia SFDR), Biuro Maklerskie BNP Paribas Bank Polska S.A. oświadcza, że: „Inwestycje w ramach portfeli instrumentów finansowych zarządzanych przez Biuro Maklerskie nie uwzględniają unijnych kryteriów dotyczących zrównoważonej środowiskowo działalności gospodarczej".

VII. PRZETWARZANIE DANYCH OSOBOWYCH

1. Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych („RODO") oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE administratorem Pani/Pana danych osobowych jest BNP Paribas Bank Polska S.A. („Bank") z siedzibą w Warszawie (01-211), ul. Kasprzaka 2, którego jednostką organizacyjną jest Biuro Maklerskie.
2. Bank przetwarza Pani/Pana dane osobowe w następujących celach:
   - Podjęcia działań zmierzających do zawarcia umowy z Bankiem, w tym profilowania pod kątem analizy ryzyka, a także dokonania oceny adekwatności i odpowiedniości (art. 6 ust. 1 lit. b RODO);
   - Realizacji umowy zawartej z Bankiem, w tym z Biurem Maklerskim (art. 6 ust. 1 lit. b RODO);
   - Wypełnienia obowiązków prawnych ciążących na Banku wynikających z przepisów szczególnych regulujących działalność Banku, w tym zwłaszcza profilowania w związku z zapobieganiem praniu brudnych pieniędzy oraz przestrzeganiem przepisów dotyczących sankcji i embarg (art. 6 ust. 1 lit. c RODO);
   - Dochodzenia i obrony przed ewentualnymi roszczeniami związanymi z zawartą umową lub z jej nie zawarciem (art. 6 ust. 1 lit. f RODO);
   - Spersonalizowanego marketingu i promocji produktów i usług oferowanych przez Bank, w tym Biuro Maklerskie w trakcie wykonywania umowy (art. 6 ust. 1 lit. f RODO);
   - Profilowania dla celów marketingu i promocji produktów i usług oferowanych przez Bank, w tym Biuro Maklerskie (art. 6 ust. 1 lit. f RODO);
   - Marketingu i promocji produktów spółek z grupy kapitałowej BNP Paribas wskazanych na stronie: *https://www.bnpparibas.pl/korporacje/oferta-grupy-bnp/podmioty-bnp-paribas-w-polsce* (art. 6 ust. 1 lit. a RODO);
   - Administracji wewnętrznej Banku (w tym Biura Maklerskiego), w tym utrzymania infrastruktury IT, analizy portfela kredytowego, statystyki i raportowania wewnętrznego (art. 6 ust. 1 lit. f RODO);
3. Przysługuje Pani/Panu prawo do wyrażenia sprzeciwu na przetwarzanie danych opartego na art. 6 ust. 1 lit. f, w tym na profilowanie, Pani/Pana danych osobowych.
4. W zakresie dobrowolnie udzielonych zgód wynikających z ustaw szczególnych (jak np. prawo telekomunikacyjne) mogą być do Pani/Pana kierowane komunikaty marketingowe za pośrednictwem m.in. wiadomości e-mail lub sms.
5. W związku z przetwarzaniem danych w celach wskazanych powyżej Pani/Pana dane mogą być przekazywane do: podmiotów w grupy kapitałowej BNP Paribas wskazanych na stronie https://www.bnpparibas.pl/korporacje/oferta-grupy-bnp/podmioty-bnp-paribas-w-polsce, banków i innych podmiotów upoważnionych do odbioru Pani/Pana danych osobowych na podstawie odpowiednich przepisów prawa, podmiotów wykonujących w imieniu i na rzecz Banku pośrednictwo w czynnościach bankowych lub czynności faktyczne związane z czynnościami bankowymi (lista outsourserow znajduje się na stronie *https://www.bnpparibas.pl/repozytorium/lista-podmiotow-wspolpracujacych-z-bankiem)* lub innych podmiotów świadczących usługi w imieniu i/lub na rzecz Banku albo bezpośrednio w imieniu i/lub na rzecz Banku lub Biura Maklerskiego.
6. W przypadkach, w których przetwarzanie danych odbywa się na podstawie zgody (art. 6 ust. lit. a RODO), przysługuje Pani/Panu prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie. Cofnięcie zgody nie ma wpływu na zgodność z prawem przetwarzania danych, którego dokonano przed jej cofnięciem.
7. Pani/Pana dane osobowe będą przechowywane przez okres realizacji umowy zawartej z Bankiem, a po rozwiązaniu umowy przez okres konieczny dla zabezpieczenia dochodzenia ewentualnych roszczeń, oraz spełnienia obowiązków wynikających z przepisów prawa, a w przypadku cofnięcia zgody na przetwarzanie danych osobowych lub złożenia sprzeciwu – do momentu odpowiednio wycofania zgody lub złożenia sprzeciwu. W sytuacji, w której przetwarzanie danych osobowych odbywa się na podstawie przepisów prawa, dane będą przechowywane przez okres wynikający z przepisów szczególnych.
8. W związku z przetwarzaniem przez Bank Pani/Pana danych osobowych przysługuje Pani/Panu prawo dostępu do swoich danych (art. 15 RODO), ich sprostowania (art. 16 RODO), usunięcia danych (art. 17 RODO), ograniczenia przetwarzania danych (art. 18 RODO), przenoszenia danych (art. 20 RODO) i wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych (art. 21 RODO).
9. Podanie przez Panią/Pana danych osobowych jest dobrowolne, jednakże jest ono warunkiem zawarcia umowy i spełnienia wymogów wynikających z przepisów prawa. Niepodanie tych danych osobowych będzie skutkowało brakiem możliwości zawarcia umowy i realizacji obowiązków, którym podlega Bank. Dane dla celu marketingowego są podawane dobrowolnie.
10. Przysługuje Pani/Panu prawo do wniesienia skarg do organu nadzorczego właściwego do spraw ochrony danych osobowych.
11. Bank powołał Inspektora Ochrony Danych, z którym można skontaktować się wysyłając wiadomość na adres email: *iodo@bnpparibas.pl.*

POLITYKA DZIAŁANIA W NAJLEPIEJ POJĘTYM INTERESIE KLIENTÓW BIURA MAKLERSKIEGO BNP PARIBAS BANK POLSKAS.A. W ZAKRESIE USŁUG INWESTYCYJNYCH I OBROTU INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI

Rozdział 1. POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1. Niniejsza „Polityka działania w najlepiej pojętym interesie klientów Biura Maklerskiego BNP Paribas Bank Polska S.A. w zakresie usług inwestycyjnych i obrotu instrumentami finansowymi", zwana dalej „Polityką", zawiera zasady postępowania Biura Maklerskiego BNP Paribas Bank Polska S.A. w celu działania w najlepiej pojętym interesie Klienta, w związku ze świadczeniem przez Biuro Maklerskie BNP Paribas Bank Polska S.A. usług inwestycyjnych.

§ 2. Pojęcia użyte w Polityce oznaczają:

1) Bank – BNP Paribas Bank Polska Spółka Akcyjna, oraz, o ile w treści przepisu wyraźnie nie wskazano inaczej, Biuro Maklerskie stanowiące wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę Banku prowadzącą działalność maklerską na podstawie zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego,

2) Biuro Maklerskie / BM – Biuro Maklerskie BNP Paribas Bank Polska S.A.,
3) MiFID – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniająca dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE,
4) Rozporządzenie delegowane - Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy,
5) Ustawa – ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi wraz z jej aktami wykonawczymi,
6) Instrumenty finansowe – instrumenty, o których mowa w art. 2 Ustawy, będące przedmiotem obrotu w Banku obejmujące w szczególności:
   a) papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski,
   b) akcje i inne udziałowe papiery wartościowe,
   c) dłużne papiery wartościowe inne niż wymienione w lit. a),
   d) tytuły uczestnictwa w instytucjach wspólnego inwestowania, w tym w szczególności jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych,
   e) certyfikaty inwestycyjne,
   f) obligacje strukturyzowane,
   g) instrumenty pochodne,
7) Trwały nośnik informacji – każdy nośnik umożliwiający użytkownikowi przechowywanie adresowanych do niego informacji w sposób uniemożliwiający dostęp do nich przez okres odpowiedni do celów sporządzenia tych informacji i pozwalający na odtworzenie przechowywanych informacji w niezmienionej postaci.
8) Usługi inwestycyjne – czynności, o których mowa w art. 69 ust. 2 Ustawy do których zastosowanie ma polityka działania w najlepiej pojętym interesie klienta, w szczególności:
   a) przyjmowanie i przekazywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych,
   b) wykonywanie zleceń, o których mowa w lit. a), na rachunek dającego zlecenie,
   c) zarządzanie portfelami w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych,
9) Zlecenie – zlecenie lub dyspozycję nabycia lub zbycia instrumentów finansowych,
10) Klient – osobę fizyczną, osobę prawną oraz jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, na rzecz której Bank świadczy co najmniej jedną z usług inwestycyjnych,
11) Klient detaliczny – podmiot niebędący klientem profesjonalnym ani uprawnionym kontrahentem, na którego rzecz Bank świadczy lub zamierza świadczyć co najmniej jedną z usług inwestycyjnych, zgodnie z przyjętą w Banku klasyfikacją klientów,
12) Klient profesjonalny – podmiot, na którego rzecz Bank świadczy lub zamierza świadczyć co najmniej jedną z usług inwestycyjnych, który posiada doświadczenie inwestycyjne i wiedzę pozwalające na podejmowanie właściwych decyzji inwestycyjnych, jak również na właściwą ocenę ryzyka związanego z tymi decyzjami; zgodnie z przyjętą w Banku klasyfikacją klientów,
13) Uprawniony kontrahent – klient, któremu Bank przyznał kategorię klienta profesjonalnego (z wyłączeniem klientów, którzy wnioskowali o przyznanie tej kategorii), z którym Bank zawiera transakcje lub pośredniczy w zawieraniu transakcji w ramach usługi inwestycyjnej: nabywania lub zbywania na własny rachunek instrumentów finansowych lub wykonywania zleceń, lub przyjmowania i przekazywania zleceń, a także podmiotom z innego państwa członkowskiego, które posiadają status uprawnionego kontrahenta zgodnie z przepisami prawa pastwa członkowskiego, w którym mają siedzibę lub miejsce zamieszkania; zgodnie z przyjętą w Banku klasyfikacją klientów,
14) GPW – Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z siedzibą w Warszawie,
15) Agent transferowy – podmiot, który na zlecenie towarzystwa funduszy inwestycyjnych prowadzi m.in. rejestr uczestników funduszu i stanu aktywów na rachunkach,
16) Miejsce realizacji:
   (i) w odniesieniu do wykonywania zleceń:
   a) rynek regulowany, w szczególności prowadzony przez GPW (rynek giełdowy),
   b) BNP Paribas Bank Polska S.A.,
   c) firma inwestycyjna lub zagraniczna firma inwestycyjna wykonująca zlecenia nabycia lub zbycia instrumentów finansowych (również na własny rachunek) na podstawie umowy ze zleceniodawcą w sposób częsty i systematyczny (podmiot systematycznie internalizujący transakcje),
   d) firma inwestycyjna lub zagraniczna firma inwestycyjna realizująca zadania związane z organizacją rynku regulowanego lub zapewniająca płynność instrumentów finansowych,
   e) podmiot prowadzący na terytorium państwa, które nie jest państwem członkowskim działalność wskazaną w lit. c) – d),
   f) firma inwestycyjna, której Bank przekazuje zlecenia nabycia lub zbycia instrumentów finansowych, na podstawie odrębnej umowy z Bankiem,
   g) alternatywny system obrotu – organizowany przez firmę inwestycyjną lub podmiot prowadzący rynek regulowany, poza rynkiem regulowanym, wielostronny system kojarzący oferty kupna i sprzedaży instrumentów finansowych w taki sposób, że do zawarcia transakcji dochodzi w ramach tego systemu, zgodnie z określonymi zasadami, w szczególności New Connect; nie stanowi alternatywnego systemu obrotu rynek organizowany przez Narodowy Bank Polski, jak również organy publiczne, którym powierzono zarządzanie długiem publicznym lub które uczestniczą w takim zarządzaniu, w tym lokując środki pochodzące z tego długu,
   h) OTF - „zorganizowana platforma obrotu" lub „OTF" oznacza system wielostronny niebędący rynkiem regulowanym ani MTF, w ramach którego umożliwia się interakcję wielu deklaracji gotowości zakupu i sprzedaży obligacji, strukturyzowanych produktów finansowych, uprawnień do emisji lub instrumentów pochodnych, składanych przez osoby trzecie w sposób skutkujący zawarciem kontraktu będący OTF w rozumieniu Ustawy,
   (ii) w odniesieniu do zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, lub przyjmowania i przekazywania zleceń - podmiot wykonujący zlecenie przekazane przez firmę inwestycyjną, w tym Agent transferowy,
20) System informatyczny Banku – systemy informatyczne stosowane przez Bank w celu obsługi zleceń kierowanych do ich miejsc realizacji.

Rozdział 2. CEL I ZAKRES POLITYKI

§ 3. Polityka wprowadza w Banku wymogi określone w:

1. art. 73 – 73d Ustawy,
2. art. 64 - 66 Rozporządzenia Delegowanego,

§ 4. 1. Celem Polityki jest świadczenie przez Bank usług inwestycyjnych zgodnie z wysokimi standardami profesjonalnej współpracy, a jednocześnie zgodnie z wymogami Komisji Nadzoru Finansowego oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, poprzez realizację obowiązków wynikających z aktów prawnych wymienionych w § 3

2. Wprowadzając Politykę Bank ma na celu w szczególności:
   1) zapewnienie niezbędnej ochrony Klientom w zakresie transakcji dokonywanych na instrumentach finansowych,
   2) zapewnienie profesjonalnych standardów jakości usług inwestycyjnych świadczonych przez Bank, wpływających na wzrost zadowolenia i zaufania Klientów,
   3) stworzenie podstaw do opracowania wewnętrznych procedur działania w najlepiej pojętym interesie Klientów.

§ 5. 1. Działanie w najlepiej pojętym interesie Klienta, oznacza podjęcie przez Bank wszelkich niezbędnych działań w celu uzyskania możliwie najlepszych wyników dla Klientów uwzględniając ustalone z Klientami warunki Zleceń, w tym wybrane przez Klientów Miejsca realizacji (jeśli Klient dokonuje takiego wyboru).

2. Obowiązku działania w najlepiej pojętym interesie Klienta nie należy traktować jako zobowiązania Banku do uwzględniania w Polityce wszystkich możliwych Miejsc realizacji.

3. Przy dokonywaniu wyboru miejsca wykonania zlecenia Klienta, Bank bierze pod uwagę czynniki określone w § 12.

§ 6. 1. Polityka ma zastosowanie do Usług inwestycyjnych świadczonych na rzecz Klientów detalicznych i Klientów profesjonalnych.

1. Polityka nie ma zastosowania do Usług inwestycyjnych świadczonych na rzecz Uprawnionych kontrahentów.

§ 7. Bank nie zapewnia uzyskania najlepszej możliwej ceny we wszystkich okolicznościach i w każdym wypadku, w szczególności w sytuacji:
   1) działania siły wyższej,
   2) niepokoju i gwałtownych zmian cen na rynku,
   3) wystąpienia sytuacji uniemożliwiających przekazywanie zleceń do miejsca realizacji Zleceń, z przyczyn niezależnych od Banku.

§ 8. Obowiązek działania w najlepiej pojętym interesie Klienta nie dotyczy przypadku szczegółowego określenia przez Klienta wszystkich warunków realizacji Zlecenia (np. czas, miejsce realizacji, cena, rachunek rozliczeniowy). Bank, realizuje Zlecenie zgodnie z tymi warunkami i w tym zakresie obowiązek działania w najlepiej pojętym interesie Klienta ogranicza się do postępowania zgodnie z instrukcją Klienta. Wszelkiego rodzaju szczegółowe instrukcje Klienta dotyczące warunków realizacji Zlecenia mogą uniemożliwić Bankowi podjęcie kroków opisanych w niniejszej Polityce w celu uzyskania możliwie najlepszego wyniku przy wykonywaniu Zleceń w odniesieniu do elementów określonych w instrukcji Klienta..

§ 9. Obowiązku podejmowania wszelkich uzasadnionych działań w celu uzyskania możliwie najlepszych wyników dla Klienta nie należy traktować jako zobowiązania Banku do uwzględnienia w niniejszej Polityce, wszystkich dostępnych Miejsc realizacji.

Rozdział 3. ZASADY DZIAŁANIA W NAJLEPIEJ POJĘTYM INTERESIE KLIENTA

§ 10. W celu działania w najlepiej pojętym interesie Klienta, Bank świadcząc usługi wykonywania Zleceń oraz przyjmowania i przekazywania Zleceń Klientów, działa:
   1) uczciwie – dążąc do wykonania wszystkich zobowiązań wobec Klientów na warunkach odzwierciedlających warunki rynkowe, względnie warunkach odzwierciedlających wycenę instrumentu według stosowanego w Banku modelu, przy zachowaniu prawa Banku do wynagrodzenia z tytułu prowadzonej działalności i podejmowanego ryzyka,
   2) sprawiedliwie – zapewniając niezwłoczną realizację Zleceń, w kolejności ich przyjmowania,
   3) profesjonalnie – powierzając zadania właściwie przygotowanym merytorycznie pracownikom.

§ 11. Bank wykonuje zlecenia Klientów niezwłocznie i uczciwie i należycie, w stosunku do zleceń innych Klientów. Bank wykonuje zlecenia w kolejności ich przyjmowania, chyba, że:

charakter zlecenia Klienta lub warunki panujące na rynku sprawiają, że ten sposób wykonania zlecenia nie może być zastosowany lub czego innego wymaga interes Klienta.

§ 12. W celu działania w najlepiej pojętym interesie Klienta, Bank realizując Zlecenie Klienta bierze pod uwagę następujące czynniki oraz przypisane im wagi:
   1) cenę instrumentu finansowego w danym miejscu realizacji – waga 0,6 dla Klienta detalicznego, waga 0,5 dla Klienta profesjonalnego,
   2) koszty ponoszone przez Klienta w związku z realizacją Zlecenia – opłaty i prowizje związane bezpośrednio z realizacją Zlecenia – waga 0,2 dla Klienta detalicznego, waga 0,1 dla Klienta profesjonalnego,
   3) czas zawarcia transakcji – waga 0,00 dla Klienta detalicznego, waga 0,05 dla Klienta profesjonalnego,
   4) prawdopodobieństwo realizacji i rozliczenia transakcji – waga 0,15 dla Klienta detalicznego i Klienta profesjonalnego,
   5) wielkość Zlecenia - waga 0,00 dla Klienta detalicznego, waga 0,1 dla Klienta profesjonalnego,
   6) charakter Zlecenia - waga 0,00 dla Klienta detalicznego, waga 0,05 dla Klienta profesjonalnego,
   7) Możliwości i funkcjonalności Miejsca realizacji w zakresie wykonania danej transakcji - waga 0,05 dla Klienta detalicznego i Klienta profesjonalnego,
   8) Wszelkie inne czynniki wpływające na wykonanie zlecenia z odpowiednio dobraną wagą.

§ 13. Bank, realizując Zlecenie Klienta uwzględnia znaczenie oraz wagę czynników przedstawionych w § 12 w oparciu o następujące kryteria związane z realizacją zlecenia:
   1) charakterystykę Klienta, w tym jego kategorię zgodnie z klasyfikacją Klientów w Banku, zgodnie z wymogami MiFID oraz Rozporządzenia delegowanego,
   2) specyfikę Zlecenia Klienta,
   3) cechy instrumentu finansowego będącego przedmiotem Zlecenia,
   4) charakterystykę dostępnych Miejsc realizacji.

§ 14. W związku z realizacją polityki działania w najlepiej pojętym interesie Klienta, w celu uzyskania dla niego możliwie najlepszych wyników, Bank w przypadku przyjmowania i przekazywania zleceń, bierze pod uwagę te same czynniki co w § 12.

§ 15. Wagi, o których mowa powyżej, nie mają zastosowania w przypadkach, kiedy ze względu na rodzaj i specyfikę możliwych Miejsc realizacji danego zlecenia, Miejsce realizacji zlecenia w odniesieniu do danego Instrumentu finansowego będzie jedynym możliwym Miejscem realizacji tego zlecenia. Bank zastrzega sobie możliwość zmiany czynników oraz wag wskazanych powyżej w sytuacji, kiedy uzna, że zmiana ma znaczący wpływ na działanie w najlepiej pojętym interesie Klienta.

§ 16. 1. Bank:

1) wykonuje Zlecenia Klienta w Miejscach realizacji przypisanych poszczególnym instrumentom finansowym,
2) niezwłocznie odpowiednio przekazuje lub wykonuje Zlecenia Klientów do Miejsc realizacji przypisanych poszczególnym instrumentom finansowym o ile Zlecenie Klienta nie stanowi inaczej..

2. Lista instrumentów finansowych wraz z przypisanymi im Miejscami realizacji została przedstawiona w załączniku do Polityki.

§ 17. Bank zastrzega sobie prawo do realizacji Zleceń w Miejscach realizacji innych niż określone w załączniku do Polityki w przypadku, gdy Klient wskaże szczegółowe instrukcje realizacji Zlecenia, o których mowa w § 8.

§ 18. 1. W przypadku, gdy dla instrumentu finansowego, będącego przedmiotem Zlecenia, istnieje wyłącznie jedno Miejsce realizacji, zasady, o których mowa w § 12 i § 13 nie mają zastosowania do wyboru Miejsca realizacji.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, Bank realizuje Zlecenia niezwłocznie, według kolejności ich przyjmowania, z wyjątkiem sytuacji, gdy:

1) co innego wynika z warunków wykonania Zlecenia określonych przez Klienta lub,
2) charakter Zlecenia Klienta lub warunki panujące na rynku sprawiają, że ten sposób wykonania Zlecenia nie może być zastosowany lub,
3) czego innego wymaga interes Klienta.

§ 19. W sytuacji, kiedy wykonanie Zlecenia zgodnie z zasadami opisanymi w Polityce będzie niemożliwe z powodu niedostępności zasobów – systemu informatycznego Banku, systemu obrotu, okoliczności po stronie brokera lub podmiotu, do którego Bank przekazał zlecenie w celu jego wykonania – Bank będzie dążył do jak najlepszego wykonania zlecenia Klienta, biorąc pod uwagę zaistniałe okoliczności.

§ 20. Bank niezwłocznie poinformuje Klienta telefonicznie lub za pośrednictwem innych dostępnych kanałów, używając danych teleadresowych podanych przez Klienta, o wszelkich istotnych okolicznościach uniemożliwiających realizację złożonego Zlecenia.

§ 21. 1. W przypadku, gdy dla instrumentu finansowego, będącego przedmiotem Zlecenia, istnieje więcej niż jedno Miejsce realizacji, Klient, składając Zlecenie, określa Miejsce realizacji.

2. Bank realizuje Zlecenie Klienta w miejscu, które Klient określił w Zleceniu.
3. W przypadku, gdy Klient detaliczny nie określił warunków realizacji Zlecenia, a dla instrumentu finansowego, będącego przedmiotem Zlecenia istnieje więcej niż jedno Miejsce realizacji, przed realizacją Zlecenia pracownik Banku informuje Klienta o Miejscach realizacji zlecenia, przedstawia informację o miejscach w sposób rzetelny, jasny i niewprowadzający w błąd, a następnie zwraca się z prośbą do Klienta o określenie Miejsca realizacji zlecenia.

§ 22. W określonych sytuacjach (z wyłączeniem usługi zarządzania portfelem i doradztwa w modelu niezależnym) Bank może pobrać płatność od podmiotów trzecich, które mają na celu podniesienie jakości świadczonych usług dla Klienta oraz są Klientowi ujawniane. Takie płatności nie mogą także być sprzeczne z działaniem w najlepszym interesie Klienta oraz nie mogą wpływać na decyzję Banku w zakresie wyboru miejsca wykonania Zleceń.

§ 23. Na podstawie danych publikowanych przez systemy obrotu oraz przez firmy inwestycyjne, do których przekazane zostały zlecenia, a także na podstawie własnych danych, Bank monitoruje jakość świadczonych usług przez te podmioty. W oparciu o prowadzone monitorowanie Bank:

1) dobiera listę Miejsc realizacji zamieszczoną w Załączniku do Polityki, tj. systemów wykonywania zleceń, do których Bank ma duże zaufanie, oraz dokonuje wybór konkretnego Miejsca realizacji dla danego Zlecenia tak aby zapewnić możliwie najlepszy całościowy rezultat przy realizacji Zlecenia biorąc pod uwagę czynniki wymienione w § 12 oraz § 13.
2) dokonuje wyboru brokera za pośrednictwem którego, realizowane są zlecenia na rynkach zagranicznych.

§ 24. Miejsce realizacji zlecenia prezentowane jest Klientowi na potwierdzeniu zawarcia transakcji, udostępnianym na trwałym nośniku, zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie świadczenia usług maklerskich przez Biuro Maklerskie.

Rozdział 4. STOSOWANIE ZASAD DZIAŁANIA W NAJLEPIEJ POJĘTYM INTERESIE KLIENTA

Oddział 1. Transakcje na instrumentach finansowych dopuszczonych do obrotu zorganizowanego

§ 25. BM wykonuje Zlecenia Klientów:

1) na rynku regulowanym:
   a) giełdowym - prowadzonym przez GPW,
2) poza rynkiem regulowanym:
   a) w alternatywnym systemie obrotu,
   b) w BM.

§ 26. Zlecenia Klienta przekazywane są do Miejsc realizacji i wprowadzane do systemów transakcyjnych w kolejności ich złożenia przez Klienta lub w kolejności określonej przez Klienta, jeżeli Klient dokonał takiej specyfikacji.

Oddział 2. Zlecenia DDM (do dyspozycji maklera)

§ 27. 1. Pracownik Banku realizuje zlecenia DDM w zakresie określonych przez Klienta ogólnych warunków realizacji Zlecenia dbając o uzyskanie najlepszego wyniku, w oparciu o ustalone z Klientem warunki.

2. Bank realizuje Zlecenia DDM zgodnie z przepisami prawa oraz zasadami obrotu określonymi dla wybranego Miejsca realizacji.
3. Bank zapewnia, że pracownicy realizujący Zlecenia DDM posiadają niezbędne uprawnienia pozwalające na realizację Zleceń DDM.

§ 28. 1. Pracownik Banku realizując Zlecenie DDM, działa w zakresie warunków wyznaczonych przez Klienta i samodzielnie podejmuje decyzję o warunkach przekazania Zlecenia, kierując się swoją najlepszą wiedzą i doświadczeniem.

2. Bank nie zapewnia, że transakcja zostanie zawarta po możliwie najkorzystniejszej cenie, która wystąpiła przez czas trwania Zlecenia DDM, natomiast zapewnia, że podczas wykonywania transakcji podejmie wszystkie dostateczne kroki by osiągnąć jak najbardziej możliwie korzystny wynik dla Klienta.

Oddział 3. Transakcje na instrumentach finansowych oferowanych w ramach ofert publicznych

§ 29. Bank przyjmuje Zlecenia dotyczące instrumentów finansowych oferowanych w ramach ofert publicznych, zgodnie z dokumentem emisyjnym instrumentu finansowego będącego przedmiotem transakcji.

Oddział 4. Tytuły uczestnictwa w instytucjach wspólnego inwestowania, w tym jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych

§ 30. Bank przekazuje Zlecenia Klienta do realizacji po wskazaniu przez niego funduszu inwestycyjnego, którego jednostki uczestnictwa / tytuły uczestnictwa są przedmiotem Zlecenia.

§ 31. 1. Zlecenia Klientów są przekazywane do agenta transferowego zgodnie z terminami określonymi w prospektach informacyjnych funduszy inwestycyjnych.

2. Przekazując Zlecenia, o których mowa w ust. 1, Bank korzysta z systemów informatycznych Agentów transferowych.

Oddział 5. Transakcje na instrumentach finansowych, realizowane przez Bank poza systemami obrotu.

§ 32. Bank realizuje Zlecenia w zakresie:

1) instrumentów finansowych emitowanych przez Skarb Państwa,
2) nieskarbowych papierów dłużnych,
3) zagranicznych papierów dłużnych.

§ 33. Bank kieruje się wewnętrznymi procedurami w celu uzyskania możliwie najlepszych wyników dla klientów ze szczególnym uwzględnieniem ceny instrumentu finansowego.

§ 34. Zlecenie Klienta, którego realizacja skutkuje sprzedażą instrumentów z rachunku własnego Banku jest przyjmowane w sytuacji gdy:

1) z zastrzeżeniem pkt 2, Bank posiada dany instrument finansowy na własnym rachunku i może on być wykorzystany na pokrycie zobowiązania wynikającego z przyjętego Zlecenia Klienta,
2) sytuacja Banku, sytuacja rynkowa i specyfika Zlecenia Klienta nie stwarzają przesłanek, uniemożliwiających Bankowi nabycie instrumentów na rachunek własny, celem pokrycia zobowiązania wynikającego z przyjętego Zlecenia Klienta,
3) Klient wyraził wprost zgodę na wykonanie transakcji poza obrotem zorganizowanym.

Oddział 6 Łączenie Zleceń

§ 35. 1. Z zastrzeżeniem ust. 2 w ramach świadczenia usługi wykonywania zleceń, BM nie świadczy usługi wykonywania zleceń łączonych ze zleceniami własnymi lub zleceniami innych Klientów.

2. Zlecenia w ramach usługi zarządzania portfelem w skład którego wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych mogą być wykonywane przez BM łącznie ze zleceniami innych Klientów, o ile zlecenia te zostały złożone z tym samym limitem ceny.

3. W przypadku gdy połączone zlecenia, o których mowa w ust 2, nie zostały zrealizowane w całości, wówczas zlecenia podlegają proporcjonalnej redukcji. Po dokonanej redukcji transakcje są alokowane na rachunkach Klientów w kolejności od największego zlecenia do najmniejszego.

Oddział 7. Transakcje na instrumentach finansowych realizowane przez Bank na zagranicznych rynkach.

§ 36. 1. Bank przyjmuje i przekazuje Zlecenia dotyczące instrumentów finansowych notowanych na zagranicznych rynkach (systemach obrotu) za pośrednictwem brokerów zagranicznych, którymi mogą być zagraniczne firmy inwestycyjne zagraniczne instytucje kredytowe lub inne instytucje uprawnione według prawa miejsca swojej siedziby do przyjmowania i przekazywania lub wykonywania zleceń dotyczących zagranicznych instrumentów finansowych.

2. Bank zamieszcza na stronie https://www.bnpparibas.pl/
   1) wykaz zagranicznych instrumentów finansowych w obrocie którymi pośredniczy,
   2) zagranicznych brokerów, o których mowa w ust 1 i zagranicznych depozytariuszy, z którymi współpracuje,
   3) terminy przyjmowania zleceń dotyczących zagranicznych instrumentów finansowych, oraz rodzaje zleceń i sposób ich składania.

Rozdział 5. OTRZYMANIE ZGODY KLIENTA NA STOSOWANIE POLITYKI

§ 37. Bank otrzymuje zgodę Klienta na stosowanie Polityki przed podpisaniem umowy przez Klienta Zlecenia, które następuje po zapoznaniu się z Polityką.

§ 38. Zgoda Klienta musi być wyraźnie potwierdzona w formie:

1) pisemnej, lub
2) elektronicznej – w sposób uzgodniony z Bankiem lub
3) telefonicznie, gdy istnieje możliwość archiwizacji zapisu rozmowy.

Rozdział 6. WYKAZANIE DZIAŁANIA W NAJLEPIEJ POJĘTYM INTERESIE KLIENTA

§ 39. Bank dla każdej kategorii instrumentów finansowych publikuje w terminach i w zakresie wynikającym z przepisów prawa informacje o miejscach wykonania, firmach inwestycyjnych do których przekazane zostały Zlecenia oraz jakości wykonania Zleceń Klientów. Raporty dostępne są na stronie: https://www.bnpparibas.pl/.

§ 40. Klientowi przysługuje prawo zwrócenia się do Banku z pisemną prośbą:

1) o udzielenie informacji, w jaki sposób Bank wywiązał się z zobowiązania działania w najlepiej pojętym interesie Klienta,
2) o miejscach wykonywania zleceń bądź o firmach inwestycyjnych do których zostało przekazane zlecenie.

Rozdział 7. TRYB PRZEKAZYWANIA KLIENTOWI INFORMACJI O POLITYCE

§ 41. 1. Bank informuje Klientów o Polityce oraz o każdej istotnej zmianie Polityki, która trwale wpływa na zdolność Banku do działania w najlepiej pojętym interesie Klienta w zakresie realizacji Zleceń Klienta w Miejscach realizacji, ustalonych zgodnie z Polityką. Przedmiotowe informacje są przekazywane Klientom za pomocą trwałego nośnika oraz poprzez zamieszczenie stosownych informacji na stronie internetowej Banku.

2. Istotne zmiany Polityki, o których mowa w ust. 1 przekazywane są w terminie umożliwiającym Klientowi wypowiedzenie zawartej umowy, z zachowaniem okresu wypowiedzenia oraz umożliwiającym rozwiązanie umowy przed dniem wejścia w życie zmian w Polityce.
3. Informacje, o których mowa w ust. 1 przekazywane są w sposób jasny, jednoznaczny i niewprowadzający w błąd.

Rozdział 8. PRZEGLĄD I AKTUALIZACJA POLITYKI

1. Bank regularnie, nie rzadziej niż raz na rok weryfikuje skuteczność stosowanej Polityki w celu odpowiedniego dostosowywania. Bank dokonuje przeglądu również w przypadku zajścia istotnej zmiany wpływającej na możliwość uzyskiwania możliwie najlepszych wyników dla Klienta w zakresie usług objętych Polityką.
2. Zmiana załącznika do niniejszej Polityki nie stanowi istotnej zmiany.

§ 42. Polityka dostępna jest na stronie https://www.bnpparibas.pl/

Załącznik do Polityki działania w najlepiej pojętym interesie klientów BNP Paribas Bank Polska S.A. w zakresie usług inwestycyjnych i obrotu instrumentami finansowymi

Instrumenty finansowe oraz Miejsca realizacji Zleceń

Rodzaj transakcji	Instrument finansowy	Miejsce realizacji
Transakcje na instrumentach finansowych dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym, realizowane przez BM	Akcje, Prawa do akcji, ETFy, certyfikaty inwestycyjne i inne prawa udziałowe, Prawa poboru, Instrumenty finansowe emitowane przez Skarb Państwa, Instrumenty dłużne dopuszczone i wprowadzone do obrotu emitowane przez podmioty inne niż Skarb Państwa Instrumenty pochodne, w szczególności: – kontrakty terminowe na akcje, waluty i indeksy giełdowe, – opcje na indeksy giełdowe, opcje na akcje	Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.
Transakcje na rynkach zagranicznych	• Akcje, Prawa do akcji, obligacje, fundusze typu ETF w szczególności oparte o indeksy akcji oraz surowców;	Zagraniczne systemy obrotu
Transakcje dotyczące tytułów uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania, w tym jednostek funduszy inwestycyjnych	Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych Tytuły uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	Agent transferowy działający w imieniu funduszu inwestycyjnego
Transakcje prowadzone w ramach ofert publicznych	Akcje, certyfikaty inwestycyjne i inne prawa udziałowe, Nieskarbowe papiery dłużne, Instrumenty strukturyzowane,	Miejsce realizacji określone jest w prospekcie emisyjnym, memorandum informacyjnym lub w innym dokumencie informacyjnym, na podstawie którego prowadzona jest oferta publiczna
Transakcje poza rynkiem regulowanym	Akcje, certyfikaty inwestycyjne i inne prawa udziałowe, Prawa poboru Dłużne papiery wartościowe, Instrumenty strukturyzowane	Alternatywny system obrotu (New Connect, MTF), Zorganizowana platforma obrotu (OTF) Biuro Maklerskie

Wyciąg z Polityki zarządzania Konfliktem interesów w BNP Paribas Bank Polska S.A.

Rozdział 0 Przepisy ogólne

1. Polityka konsoliduje fundamentalne zasady zarządzania Konfliktami interesów przez Bank oraz przedstawia stosowane środki i ścieżki postępowania. Opisuje czym jest Konflikt interesów i jakie są kryteria jego podziału w Banku oraz wskazuje na ogólne zasady identyfikacji, zapobiegania, zarządzania, ujawniana i rejestrowania rzeczywistych lub potencjalnych Konfliktów interesów które wystąpiły lub mogą wystąpić w Banku, w szczególności w związku ze świadczeniem przez Bank, Usług inwestycyjnych albo świadczeniem przez Bank usług bankowych, mogących mieć wpływ na Usługi inwestycyjne.
2. Polityka określa szczegółowo zarządzanie ryzykiem w ramach następujących kategorii Konfliktów interesów:
   1) pomiędzy Klientem a Bankiem,
   2) pomiędzy Klientem a Pracownikiem bądź Osobą zaangażowaną bądź bezpośrednio lub pośrednio powiązaną z Bankiem stosunkiem kontroli,
   3) pomiędzy dwoma lub więcej Klientami Banku,
   4) pomiędzy Bankiem a Pracownikami.
3. Ilekroć w Polityce mowa jest o Banku należy przez to rozumieć również Biuro Maklerskie.
4. Bank dokłada wszelkich starań, aby funkcjonować w sposób rzetelny, uczciwy i bezstronny, przestrzegając zasad zachowania tajemnicy bankowej i tajemnicy zawodowej, zasady pierwszeństwa interesów Klienta, zasad integralności rynku i etyki zawodowej.
5. Powyższe naczelne wartości muszą być bezwzględnie odzwierciedlane w zachowaniach i działaniach wszystkich Pracowników, którzy w związku z tym są zobowiązani postępować zgodnie z zasadami przyjętymi w Polityce, Kodeksie postępowania Pracowników BNP Paribas Bank Polska S.A. oraz innymi procedurami i instrukcjami wewnętrznymi, obowiązującymi w Banku.

Rozdział 1 Definicje i charakterystyka Konfliktu interesów

1. Definicje
   1.1. Bank – BNP Paribas Bank Polska S.A.; w tym Biuro Maklerskie oraz Bank Depozytariusz i Bank Powierniczy.
   1.2. Konflikt interesów to sytuacja, w której występuje możliwość promowania interesu w stosunku do innego interesu, który podlega obowiązkowi ochrony w pierwszej kolejności.
   1.3. Konflikt interesów to sytuacja, w której w ramach działalności Banku interesy Banku i/lub interesy jego Klientów i/lub Pracowników są sprzeczne (bezpośrednio lub pośrednio), jak również znane Bankowi okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesami dwóch lub większej liczby Klientów wobec których Bank ma określone obowiązki, w tym z jego preferencjami w zakresie zrównoważonego rozwoju.

1.4. Interes to wszelkiego rodzaju korzyść, która może zapewnić zysk lub uniknąć straty. Takie korzyści lub straty mogą być dowolnego rodzaju: finansowe, związane z reputacją, profesjonalne, handlowe, osobiste, zbiorowe, pieniężne lub niepieniężne.
1.5. Klient to osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, która posiada relację z Bankiem, w szczególności jest stroną umowy z Bankiem lub wobec której Bank podjął działania zmierzające do zawarcia umowy, w tym kontrahent, pośrednik, partner biznesowy, udziałowiec
1.6. Usługi inwestycyjne – czynności wykonywane przez Bank w zakresie lokat strukturyzowanych a także czynności, o których mowa w art. 69 ust. 2 i ust. 4 Ustawy o obrocie, wyodrębnione z czynności bankowych, będących przedmiotem działalności Banku, obejmujące w szczególności:
   1) przyjmowanie i przekazywanie zleceń nabycia lub zbycia Instrumentów finansowych,
   2) wykonywanie zleceń, o których mowa w lit. a), na rachunek dającego zlecenie,
   3) nabywanie lub zbywanie na własny rachunek Instrumentów finansowych,
   4) doradztwo inwestycyjne,
   5) oferowanie Instrumentów finansowych,
   6) przechowywanie lub rejestrowanie Instrumentów finansowych, w tym prowadzenie rachunków papierów wartościowych oraz prowadzenie rachunków pieniężnych,
1.7. Ustawa o obrocie – Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o obrocie instrumentami finansowymi
1.8. Instrumenty finansowe – instrumenty, o których mowa w art. 2 Ustawy o obrocie, w szczególności:
   1) papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski,
   2) akcje i inne udziałowe papiery wartościowe,
   3) dłużne papiery wartościowe inne niż wymienione w lit. a),
   4) jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych,
   5) certyfikaty inwestycyjne,
   6) obligacje strukturyzowane,
   7) instrumenty pochodne,
   8) lokaty strukturyzowane (nie stanowiące instrumentu finansowego),
1.9. Bank rozróżnia transakcyjne i nietransakcyjne Konflikty interesów.
1.10. Konflikt interesów może również pojawić się w związku z przynależnością Banku do Grupy. W takim przypadku stosunek podległości oraz przepływ informacji między Bankiem, jego podmiotem dominującym i/lub innymi podmiotami zależnymi, mogą prowadzić do powstania konfliktów interesów (np. dostęp do informacji zastrzeżonych, poufnych lub w inny sposób wrażliwych, pochodzących od różnych podmiotów grupy lub presja na prowadzenie działalności gospodarczej na warunkach nierynkowych).

2. Katalog Konfliktów interesów i zapobieganie Konfliktom interesów

2.1. Podstawowym zadaniem jest identyfikacja i zapobieganie potencjalnym Konfliktom interesów.
2.2. Katalog Konfliktów interesów jest narzędziem pomocniczym, ułatwiającym identyfikację i analizę przypadków Konfliktów interesów, służącym do zarządzania potencjalnymi Konfliktami interesów i identyfikacji rzeczywistych Konfliktów interesów.
2.3. Katalog Konfliktów interesów:
   2.3.1. zawiera znane Bankowi okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności pomiędzy interesem Banku, Pracownika, osoby bezpośrednio lub pośrednio powiązanej z Bankiem stosunkiem kontroli oraz obowiązkiem działania przez Bank w sposób rzetelny, z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu Klienta,
   2.3.2. zawiera znane Bankowi okoliczności mogące doprowadzić do powstania sprzeczności między interesami kilku Klientów,
   2.3.3. umożliwia każdemu Pracownikowi lub osobie bezpośrednio lub pośrednio powiązanej z Bankiem stosunkiem kontroli, dokonać porównania danej sytuacji z przewidzianymi w Katalogu sytuacjami powodującymi lub mogącymi potencjalnie spowodować wystąpienie Konfliktu interesów,
2.4. Zapobieganie Konfliktom interesów można zapewnić za pomocą 4 rodzajów środków:
   2.4.1. Wdrożenie procedur dotyczących Konfliktu interesów.
   2.4.2. Przygotowanie procesów i narzędzi.
   2.4.3. Zwiększanie świadomości i szkolenia: personel musi być przeszkolony w zależności od jego roli w organizacji, a komunikacja powinna być dostarczana okresowo Pracownikom.
   2.4.4. Wdrożenie mitygantów ryzyka mających na celu zapobieganie niektórym sytuacjom stałego Konfliktu interesów, w tym na przykład: bariery informacyjne (chińskie mury), podział obowiązków.

3. Wykrywanie Konfliktów interesów - obowiązek weryfikacji oraz zgłoszenia

3.1. Pomimo zastosowanych w Banku środków zapobiegających Konfliktom interesów, istnieje ryzyko pojawienia się sytuacji związanych z Konfliktami interesów lub sytuacje takie faktycznie się zdarzą. Bank musi odpowiednio wykrywać i zarządzać takimi sytuacjami, które mogą mieć miejsce codziennie.
3.2. Źródłem informacji o potencjalnym Konflikcie interesów może być:
   3.2.1. Zgłoszenie od Pracownika.
   3.2.2. Reklamacja zgłoszona przez Klienta.
   3.2.3. Alert biznesowy.
   3.2.4. Analiza dokonywana w ramach wewnętrznych procesów np. procesu akceptacji produktów, klientów lub kontrahentów Banku.
   3.2.5. Alert z narzędzia filtrującego.
   3.2.6. Alarm zgłoszony przez kanał informujący o nieprawidłowościach.
3.3. W odpowiedzi na Konflikt interesów Bank może:
   3.3.1. Zaakceptować sytuację Konfliktu interesów taką jaka jest lub pod określonymi warunkami, aby zapobiec jej nadużywaniu i zapewnić ochronę nadrzędnego Interesu lub
   3.3.2. Odrzucić sytuację Konfliktu interesów, na przykład wycofując się z możliwej transakcji.
3.4. Ponadto istnieją sytuacje, w których zgodnie z obowiązującym prawem, niektóre Konflikty interesów ze stronami trzecimi (w szczególności z Klientami) mogą wymagać ujawnienia. We wszystkich sytuacjach Bank musi zarządzać Konfliktami interesów zgodnie z obowiązującym prawem.
3.5. Każda Pracownik jest zobowiązany do identyfikacji sytuacji, w której może wystąpić potencjalny Konflikt interesów i sytuacji, w której występuje Konflikt interesów.

3.6. Każdy przypadek identyfikacji nowej sytuacji, w której może wystąpić Konflikt interesów, podlega zgłoszeniu, celem oceny czy podjęte środki organizacyjno-administracyjne są odpowiednie i wystarczające do wyeliminowania negatywnego wpływu m.in. negatywnego wpływu na interes Klienta.

4. Rejestr Konfliktów interesów

4.1. Bank prowadzi Rejestr Konfliktów interesów.

4.2. Rejestr Konfliktu interesów, zawiera wykaz zidentyfikowanych sytuacji, w których mógł wystąpić lub wystąpił Konfliktu interesów oraz ich źródeł, datę stwierdzenia lub wykreślenia Konfliktu interesów, sposób zarządzania Konfliktem interesów (podjęte środki zaradcze), a także opis ryzyka dla Klienta lub Klientów.

Rozdział 2 Sposoby zarządzania Konfliktem interesów

5. Wstęp

5.1. Bank zarządza Konfliktem interesów na dwa główne sposoby:

5.1.1. *A priori* ustala wpisując w swoją organizację i sposób funkcjonowania stałe rozwiązania o charakterze prewencyjnym, które stanowią zabezpieczenie przed wystąpieniem Konfliktu interesów oraz stosuje stałe, funkcjonale i strukturalne metody zarządzania Konfliktem interesów (są to rozwiązania o charakterze systemowym), oraz

5.1.2. W zależności od przypadku i okoliczności na zasadzie indywidualnej (*case by case*) dostosowuje działające już w Banku rozwiązania lub dobiera specjalne środki zarządzania Konfliktem interesów.

6. Zarządzanie Konfliktem interesów - Rozwiązania o charakterze systemowym

6.1. Stałe i prewencyjne sposoby zarządzania Konfliktem interesów w Banku i jego jednostkach zostały w sposób nierozłączny powiązane z działalnością Banku i obejmują rozwiązania systemowe tj. m.in.

6.1.1. Ogólne zasady etyczne i zawodowe obowiązującą wszystkich Pracowników.

6.1.2. Mechanizm kontroli w postaci istnienia funkcji Compliance i jednostek realizujących zadania z tego zakresu.

6.1.3. Rozdzielenie organizacyjne zespołów i funkcji zapewniające wzajemną niezależność.

6.1.4. Mechanizmy bezpieczeństwa.

6.1.5. Procedury wewnętrzne spełniające wymogi regulacyjne.

6.1.6. Zapobieganie wywieraniu niewłaściwego wpływu na daną działalność w obrębie Banku, przez osoby aktywne w zakresie tych działań również poza Bankiem.

6.2. Jeżeli wiadomo, że Konflikt interesów ma charakter trwały i nieunikniony, wówczas należy stworzyć stale funkcjonujący system skutecznie rozdzielający potencjalnie sprzeczne transakcje, aby działania poszczególnych jednostek/komórek organizacyjnych w Banku były w pełni niezależne.

6.3. W praktyce Bank stosuje przede wszystkim odrębne kanały sprawozdawcze, rozwiązania organizacyjne, bariery fizyczne tj. ograniczony dostęp do pomieszczeń i informacji.

7. Zarządzanie Konfliktem interesów w sposób zindywidualizowany

7.1. Proces zarządzania szczególnym przypadkiem Konfliktu interesów składa się z następujących etapów wymagających udokumentowania:

7.1.1. Analiza sytuacji prowadzącej do zidentyfikowania potencjalnego lub rzeczywistego Konfliktu interesów dokonana w oparciu o Metodologię identyfikacji i analizy Konfliktów interesów.

7.1.2. Decyzja o zastosowaniu jednego z następujących rozwiązań:

a) Zarządzenia Konfliktem interesów poprzez dobranie odpowiednich środków, specjalnych, niestandardowych i skutecznych rozwiązań zabezpieczających przed naruszeniem interesu, którejkolwiek ze stron.

b) Ujawnienie Konfliktu interesów, gdy nie jest możliwe skuteczne zarządzenie nim.

c) Rezygnacja lub odmowa podejmowania przez Bank dalszych działań w zakresie danej transakcji, projektu lub świadczenia usług.

Szczegółowe informacje dotyczące polityki zarządzania Konfliktami interesów Bank przekazuje Klientowi na jego żądanie.